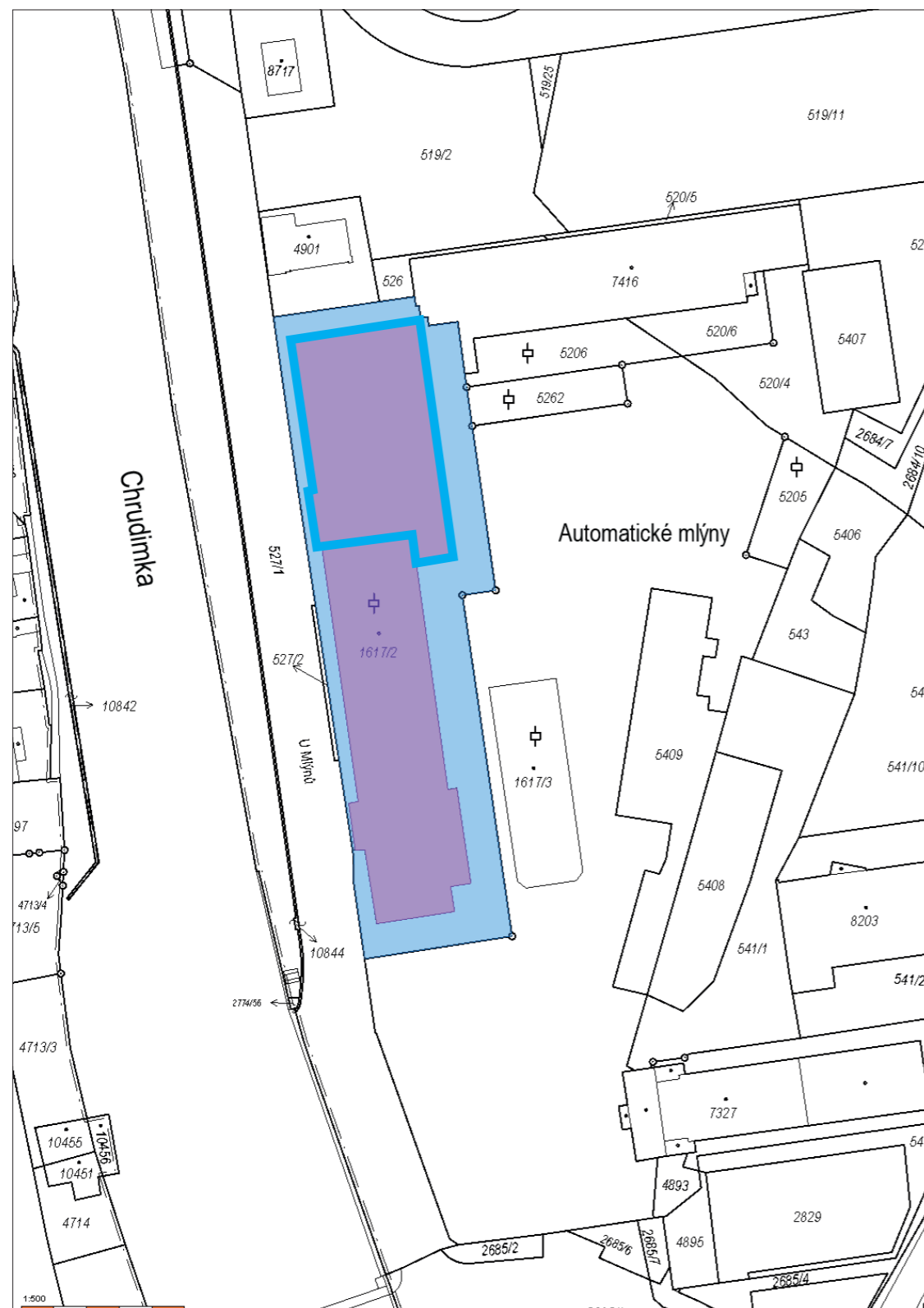

DOPLŇKOVÝ STAVEBNĚHISTORICKÝ PRŮZKUM
AUTOMATICKÝCH MLÝNŮ V PARDUBICÍCH - MOUČNÉ SILO

Situace objektu na katastrální mapě, ČUZK 2024, M 1 : 500

TITULNÍ LIST

lokality:	Pardubice
kraj :	Pardubický kraj
objekt:	Automatické mlýny
číslo popisné:	1961
ulice:	U Mlýnů
evid. č. kult. památky:	46077/6-4645
NKP rejst. č. ÚSKP:	388
parcela:	st. p. č. 1617/2
zadavatel:	Pardubický kraj, Komenského náměstí 125, 532 11 Pardubice
zpracovatelé:	MgA. František R. Václavík
typ SHP:	doplňkový standardní nedestruktivní
doba zpracování:	únor 2024

kontaktní údaje dodavatele:

F. R. Václavík - B. Šeda, s.r.o.
 Pernštýnská 14, 530 02 Pardubice
 tel.: 775 563 780
 fravaclavik@volny.cz
 IČO: 02647770

Obsah

ÚVOD	4
DĚJINY OBJEKTU	5
PRAMENY, PLÁNY, LITERATURA	9
ROZBOR OBJEKTU	12
STAVEBNÍ VÝVOJ OBJEKTU	37
GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ STAVEBNÍHO VÝVOJE	40
HODNOCENÍ	47
HODNOTNÉ KONSTRUKCE, PRVKY, DETAILS	48
GRAFICKÉ VYHODNOCENÍ PAMÁTKOVÉHO HODNOCENÍ	49
ZÁVADY A NÁMĚTY PRO OBNOVU	56
SEZNAM PŘÍLOH	57
PŘÍLOHY	58

Úvod

Původní vstupní SHP roku 2012 byl zpracován pro architektonickou a grafickou kancelář Mixage s.r.o. v Pardubicích jako součást vstupních analýz pro uvažovanou konverzi objektu. V době zpracování tohoto průzkumu došlo k ukončení posledních částí výroby a k postupné demontáži technologického vybavení mlýnů. následujících letech došlo dynamickému vývoji.

Původní majitel, společnost Unimills ČR prodala celý areál soukromému vlastníkovi, který areál rozdělil odprodal dalším vlastníkům - samotnou nejstarší budovu včetně připojeného moučného sila odkoupil Pardubický kraj, zadní část areálu pak odkoupilo Město Pardubice pro výstavbu polytechnických dílen městské galerie.

Po vypracování projektu architektonickým ateliérem Transat architekti procesu schvalování byla budova roce 2019 předána stavbě došlo úplnému odstrojení zbylých částí technologie, bourání či demontáži velké části horizontálních konstrukcí postupné stavební proměně objektu. roce 2023 byla konverze dokončena předána užívání Gočárově galerii. roce 2022 došlo razantním zásahům okolí budovy - demolicím provozních objektů areálu, které nebyly součástí kulturní památky. budoucnu je má nahradit nová výstavba.

Doplňkový průzkum byl vypracován na základě objednávky Pardubického kraje. Hlavním cílem průzkumu bylo doplnit znalosti o vývoji novější části Národní kulturní památky v rámci uvažované další etapy konverze.

Průzkum byl proveden jako standardní nedestruktivní.

Podkladem pro vyhodnocení stavebního vývoje bylo využito původní Zaměření stávajícího stavu z roku 2019 zpracované společností INRECO s.r.o.. Zaměření bylo doplněno autory průzkumu o změny realizované v průběhu rekonstrukce 2021-2023.

Upozornění:

Tento elaborát nenahrazuje závazná vyjádření příslušných památkových orgánů a organizací ve smyslu zákona č. 20/1987 sb. Práce je duševním vlastnictvím autorů.

Stručné dějiny areálu automatických mlýnů

Výchozí stav před budování areálu byl ovlivněn dokončováním díla regulace řeky Chrudimky mezi jezem a ústím do Labe. Pozemky na pravém břehu v tomto úseku prošly zásadní proměnou. Díky posunutí řečiště východním směrem došlo k demolicí obou pravobřežních mlýnů a především odstranění členitého areálu bývalých „Červených lázní“ čp. 53. Právě pozemek této usedlosti s částí louky na sever od něj byl v majetku obce již od roku 1898. Pozemek těsně přiléhal k „Požeračce“ - kanálu, který obcházela jez z východní strany a který mohl historicky plnit i fortifikační funkci v předpolí mostu založeného na jím obtékaném „ostrově“. Vznikl tak lichoběžný pozemek katastrálního čísla 527/5 jehož západní část byla vymezena novou regulovanou ortogonální hranicí a na východě zkosenou hranicí reflektující strukturu staré zástavby ulice Na Ležánkách. Jižní průběh pozemku byl ovlivněn stále existujícím příkopem Požeračky, který měl být kanalizován a zasypán.

Takto vymezený pozemek byl nabídnut podnikatelskému tandemu Karlu a Egonu Winternitzovým jako náhrada za regulačními zásahy ušlou investicí při koupi mlýna Valcha, který stál na Zeleném předměstí.

Pozemek byl nazýván „V plodru“ - výraz odpovídal přechýlení staršího označení místa Im Prater, pravděpodobně po vzoru známého vídeňského parku, který byl v 19. století nazýván totožně oběma názvy.

Umístění mlýnské budovy na pozemku řešil již první situační plán vypracovaný Městskou technickou kanceláří v květnu 1910. Podrobněji bylo umístění stavby popsáno v procesu vodoprávního řízení o měsíc později. Budova mlýna měla být postavena 10 m od vnitřní hrany hráze, její délka měla být 49 m, šířka 14 a výška hlavní budovy 16,4 m. Turbínový pohon měl být napájen vodou vedenou kanálem odbočujícím z příváděcího náhonu do městské hydroelektrárny.

V květnu vznikaly první plány budov - vlastního mlýna (vyhodnocení č. 3) projektovaného firmou Josef Prokop a synové a další tzv. Hospodářské budovy, kterou navrhl lokální stavitel Josef Janeček (vyhodnocení č. 10).

Hospodářská budova obsahující čtyři dvouprostorové byty zaměstnanců, byt stárka o dvou pokojích, kuchyni a spíži a hospodářské stáje byla navržena jako venkovské podlouhlé stavení se sedlovou střechou. Jižní mírně rozšířená část se zvednutým polopatrem měla sloužit jako stáj v patře se skladem píce přístupným po vnějších schodech, obytná část byla rozdělena na tři díly příčně položenými chodbami. V severním dílu se nacházel samostatně přístupný byt stárka, v obou dalších byty zaměstnanců přístupné z chodby zakončené schodištěm na půdu a vstupem do záchodového přístavku. Byty byly složeny z malé světničky se sporákem a komory.

Umístění hospodářské budovy rovnoběžně s mlýnem, navržené na zachovaném plánu, bylo zřejmě záhy upraveno posunutím stavby východním směrem a jejím natočením podle šikmé hranice pozemku. Vzhledem k očekávané délce stavebního řízení při schvalování mlýna byly úřady požádány o přednostní schválení této stavby s odůvodněním, že by v jiném případě muselo dojít k propuštění všech zaměstnanců. Zřejmě v zápatí se budova začala realizovat.

Žádost o povolení stavby mlýna byla podána 4. 6. 1910, stavební povolení vydáno c. k. místodržitelstvím 1. 12. 1910. Stavba probíhala velmi rychle, takže byla, spolu s hospodářskou budovou, již 8. srpna 1911 kolaudovaná.

V první polovině roku byl stavěn také plot ohraničující areál. V rámci této akce došlo také k prvnímu nevýraznému rozšíření areálu přikoupením úzkého pruhu při čp. 52. Na severní a části východní strany měl být plot realizován jako prostý zděný 2,3 vysoký s pilířky 45 x 45 cm. Z pozdějších pramenů víme, že plot na severní straně byl realizován jako dřevěný, na východní straně u čp. 52 je do současné doby zachovaný cihelný plot s pilířky. Plány a předpokládáme, že i realizace byla zadána opět zednickému mistru Josefu Janečkovi. Na straně k řece byl schválen plot železný na podezdívce vysoký 2,4 m. Jednotlivé svíslé tyče zakončené ozdobnou kytkou byly spojovány ve dvou úrovních nosníky a nahoře dekorativně propletenými kruhy.

V průběhu výstavby také byla řešena otázka zajištění stabilní dodávky vody pro mlýnskou turbínu. Majitelé mlýna navrhli posílit zdroj vodní síly o vodu z Haldy, která byla nově v ústí přehrazena stavidly a zajistit tak stabilní sílu i v době povodní a jiných neočekávaných událostí. Realizovaný návrh počítal s proražením kanálu před regulačními stavidly a jeho napojení na přívodní kanál hydroelektrárny. Z dobových fotografií je patrné, že v době dokončování výpustě z turbínového kanálu pod mlýnem byla budova mlýna v hrubé stavbě

již dokončena.

Budova mlýna byla v roce 1915 rozšířena o přístavbu skladovacího traktu rozšiřující budovu na severní straně. Rozsah přístavby byl omezen katastrální hranicí, za kterou měla ležet budoucí komunikace. Zároveň došlo k realizaci nového zděného plotu po severní straně pozemku mezi touto přístavbou a ohrazením pozemku čp. 52. Pilíře plotu měly být z režného cihelného zdiva, stejně jako kryt soklu a koruny, plocha soklu a výplně měla být omítána. S velkou pravděpodobností je část tohoto oplocení zachována v severní stěně garáží/dílny (viz vyhodnocení č. 8).

Další stavební změny byly odstartovány ničivým požárem vzniklým zřejmě technickou závadou 20. června 1919. Požár byl lokalizován a udržen ve středním mlýnském traktu. První, hned 6 dní po požáru plánovaný, rozsah obnovy obsahoval rekonstrukci mlýnice, její rozšíření severním směrem na úkor moučného skladu, rozšíření strojovny a zvýšení téměř celého mlýna o jedno podlaží. Dne 24. července byla podána žádost o povolení ke stavbě, 7. listopadu 1919 vydala Okresní politická správa povolení formou výměru.

Hned po vydání povolení se však začíná projekt měnit, důvodem je patrně změna názoru na koncepci hasičského systému. Původní návrh spočíval na turbopumpě poháněné elektromotorem. Nově však měla být nad traktem čistírny vyzdvižena vodárenská věž s rezervoárem vody pro samospádný systém. Samostatná žádost o postavení vodárenské věže byla podána 20. ledna 1920, povolení vydáno 24. března. Její podoba však měla být odlišná od realizované verze, především výrazným motivem odsazených trojúhelných štítů. Změna zakončení věže atikou proběhla před 19. květnem 1920, kdy byl architektem J. Gočárem vypracován čistopis plánu, předložený 16. června k schválení. Stavba věže byla dokončena v říjnu 1921, ke kolaudaci došlo v listopadu tohoto roku včetně dalších stavebních změn.

Patrně v druhé polovině roku 1921 došlo k rozhodnutí rozšířit skladovací kapacity mlýna o nové obilné silo, umístěné paralelně s mírným odstupem u jeho východního průčelí a spojené v nejvyšším podlaží v úrovni traktu čistírny. K dokončení stavby došlo zřejmě až na přelomu dubna a května roku 1924.

V průběhu konce roku 1926 se připravovala stavba domku portýra při bráně do mlýna umístěné na západní straně ohrazení. Plány na stavbu vypracoval architekt Josef Gočár, přízemní budova o rozměrech 9,8 x 12,7 m s plochou střechou měla obsahovat ohřívárnu s umývárnu a záchodem pro dělníky, byt portýra o pokoji, kuchyni, spížirně a záchodu a úzkou vstupní hlídanou chodbu zakončenou místností s obsluhou mostní váhy nově instalované do průjezdu. V plánové dokumentaci se zachoval i podrobný Gočárovův výkres truhlářských výrobků pro tuto stavbu. Stavba, realizovaná stavitelem Karlem Kohoutem z Pardubic, byla dokončena v srpnu 1927, kdy byla podána žádost o kolaudaci. Zároveň byla schvalovaná i kolaudovaná K. Kohoutem navržena a realizovaná garáž pro nákladní automobily umístěná u severního oplocení areálu. Průjezdná garáž pro dva automobily měla jednoduchý obdélný půdorys, pultovou střechu s mírným spádem a dvojicí dřevěných vrat na obou bočních stranách. Z jihu osvětlovala prostor garáže pětice výškově obdélných oken.

V souvislosti se stavbou vrátnice došlo k rozšíření areálu jižním směrem, nové oplocení bylo realizováno v roce 1927 jako dřevěné dočasné. Hranice probíhala v linii jižního průčelí novostavby.

V roce 1934 byla budova vrátnice prodloužena východním směrem o kancelářský trakt s vlastním vchodem ze severní strany. Plány vypracoval ing. Bedřich Kočí. Přístavba obsahovala dvojici kanceláří oddělených střední chodbou a sociální zázemí se skladem v jižní části.

V srpnu roku 1937 kupuje areál pražská akciová společnost Centrofarina, která dále provozuje mlýny pod názvem „Automatické mlýny“. Nový majitel začíná spolupracovat s pardubickým stavitelem Ladislavem Maturou, který připravuje většinu projektové dokumentace.

V druhé polovině roku 1939 dochází k adaptaci stáji v nejstarší hospodářské budově (vyhodnocení č. 10) na garáže. Úpravy znamenaly kromě vyčištění interiéru probourání dvou velkých vjezdových vrat v jižním průčelí a přeformátování otvorů na západní straně. Na konci téhož roku byl předložen plán na výstavbu provizorní kůlny na koks přiléhající z východní strany na garáž u severního ohrazení areálu. Plán vyhotovil tesařský mistr Jan Polák z Pardubic. Stavba byla realizována, jak je patrné z mladších pramenů.

Největším stavebním zásahem těchto let byla rekonstrukce čistíren a schodiště hlavní mlýnské budovy. Plán zahrnoval vybourání příček dělící trakt čistírny a uvolnění prostoru přesunutím schodiště do nového přístavku, umístěného u východní obvodové stěny v místech napojení traktu čistírny a mlýnice. Pro nově instalované technologie čištění tak vznikl prostor dvojnásobné rozlohy. Stavební plány vypracované L. Maturou v prosinci roku 1941 byly schváleny 6. března 1941, kolaudace proběhla v prosinci téhož roku.

Téhož roku L. Matura vypracoval plán na přestavbu garáží a skladu paliva (vyhodnocení č. 8), která obracela orientaci vjezdu garáží jižním směrem, rozšiřovala jejich počet na úkor dřevěného přístřešku na koks a oddělovala jednotlivé kóje příčkami.

K další mírné úpravě garáží a skladu paliva došlo na konci roku 1945, kdy byla východní garáž prodloužena o 2 m jižním směrem z důvodu přidělení delšího nákladního automobilu pro přepravu obilí a mouky. Kolaudace přístavby proběhla 28. ledna 1946.

V roce 1946 došlo k vnitřní úpravě administrativní budovy (vrátnice) ubouráním příček a úpravou vnitřních dispozic. Téhož roku připravil L. Matura plán na stavbu kolny pro uskladnění pohonných látek (na místě dnešní rýhovny - vyhodnocení č. 11). Obdélná stavba o rozměru 10,4 x 4,6 m byla postavena do jihovýchodního kouta areálu naproti vrátnici, u plotu se sousedním domem čp. 50. Jednoduchá zděná konstrukce obvodových stěn byla na západ otevřena trojicí vrat - jedněmi dvoukřídlými a dvěma posuvnými.

Poslední stavební činností firmy Centrofarina byla drobná stavební údržba soklové části mlýna v létě roku 1948. V průběhu roku došlo k zestátnění potravinářského průmyslu a k založení nového sdruženého národního podniku Východočeské mlýny Hradec Králové s pobočkou mlýn Pardubice.

Hned v roce 1949 vypracoval Stavoprojekt zastavovací plán „úseku Ležánek“, který měl určit rozsah funkcí v území i přibližnou strukturu zástavby. Byly vypracovány dvě alternativy - A, která by vyloučila zástavbu území severně od mlýnů obytnými domy a B, která naopak tuto zástavbu zahrnuje. Rada JNV na zasedání 12. ledna 1950 přijala variantu A. Toto rozhodnutí umožnilo další rozvoj areálu severním směrem a schvalovalo tak již promyšlenou stavbu skladištní budovy navazující na severní část mlýna. Umístění a podoba přístavby byla téhož roku řešena projektantem Stavoprojektu Karlem Řepou, který zároveň s Karlem Kalvodou vypracoval celkový zastavovací plán závodu (1950). Ten zahrnoval rozšíření areálu jižním i východním směrem, likvidaci částí ohrazených pozemků sousedních domů a stavbu východního pásu budov - dílen, garáží a velké kancelářské budovy. Na sever od areálu mlýna, na samém konci ulice Na Ležánkách již tento zastavovací plán počítal se stavbou provozu pekáren, který se měl postupně spojit s

V roce 1950 je mlýn zařazen do národního podniku Pardubicko-Jihlavské mlýny.

Téhož roku a v souvislosti s plány zástavby je přehodnoceno na úrovni plánu komunikační schema areálu přemístěním vjezdu do ulice Mezi mosty. Pozemky na jih od mlýna patrně odkoupili již bratři Winternitzové ve 20. letech (na situačním plánu z roku 1926, je budova vrátnice umístěna bez ohledu na procházející katastrální hranici), avšak k rozšíření areálu došlo až v 50. letech.

V roce 1953 byla schválena přestavba trafostanice, plánovaná již od roku 1951, v místě starého turbínového domku přiléhajícího na jižní stranu mlýna. Došlo k rozšíření stavby jižním a východním směrem a k jejímu zvýšení, ke změně vnitřní dispozice.

V roce 1953 byla podána žádost o stavbu skladiště na dřevo - kůlny, umístěné u plotu čp. 52 v severovýchodní části areálu. Realizace dřevěné tesařské konstrukce proběhla před květnem 1955, kdy byla stavba předána k užívání.

V roce 1954 vznikl subjekt Pardubické mlýny np. Pardubice.

V květnu roku 1954 bylo požádáno o povolení stavby tzv. „sociální budovy“ (dnes administrativní budova, vyhodnocení č. 1), která odpovídala umístěním i funkcí zastavovacímu plánu z roku 1950. Stavba příčně navazovala na starší administrativně provozní budovu s vrátnicí, jejíž východní třetina (cca) měla být odbourána z důvodů přeložení vjezdu do areálu a tedy k zprůjezdnění hlavní komunikační osy. Přízemní budova s valbovou střechou s nízkým spádem měla obsahovat novou vrátnici, šatnový trakt, trakt s hygienickým zázemím a nové kanceláře v severní části. Zásah do starší budovy si vyžádal přenesení hlavního vchodu do kanceláří na východní průčelí a zazdění otvorů po odbourané části. Z vnější strany byl proveden soklový obklad z pásků a místnosti osvětleny širokově obdélnými trojdílnými okny. Ke kolaudaci stavby i nového vjezdu došlo v říjnu roku 1955.

V roce 1956 je plánována výstavba rýhovny (vyhodnocení č. 11), která měla nahradit starší sklad na palivo. Původní plán na přízemní budovu, kde měly být instalovány 2 rýhovací stroje, bruska a pojízdný jeřáb, byl v roce 1957 přepracován a rozšířen o vstupní trakt a sklad v první patře. Průčelí měla být jednoduše členěná pravidelně rozmístěnými rozměrnými dveřmi a okny. Stavba byla označena za dočasnou z důvodů rozporu jejího umístění v rámci zastavovacího plánu. Patrně ve stejné době došlo také k výstavbě dílenského traktu vyplňujícího mezeru mezi starou hospodářskou budovou a plotem sousedního domu čp. 50, a také k rekon-

strukci staré hospodářské budovy, především rozšířením okenních otvorů.

V roce 1958 byla projektově navržena a schválená přístavba moučného skladu navazujícího na mlýn na severní straně. Hmotová skladba a členění průčelí vychází ze staršího návrhu arch. Karla Řepy z roku 1950 a poměrně citlivě navazuje na starší Gočárovo řešení. Jádrem stavby je rozsáhlý železobetonový blok hlubinných sil na mouku dosahující šířky staré mlýnice. Sila jsou obklopena manipulační chodbou na jižní, západní a severní straně a širokým traktem tobogánového skladu na východě výrazně předstupující před líc původní stavby. Sklad je zároveň protažen jižním směrem podél staré budovy a v jeho nejjižnější části je umístěno čtyřramenné schodiště, ze kterého jsou zároveň přístupná patra starého skladu. K dokončení stavby muselo dojít před rokem 1962, kdy je patrná snaha dořešit patrování tobogánového skladu.

V roce 1960 byla povolena nástavba na administrativní budovu (vyhodnocení č. 1). Celé patro bylo určeno pro administrativu provozu včetně sociálního zázemí. Dispozice je trojtraktová se střední chodbou navázanou na schodiště ve stopě starší přístupové chodby v přízemí. Nově byl hlavní vchod přenesen na severní průčelí a v dispozici přízemí byla novými příčkami v severovýchodní místnosti vymezena nová vstupní chodba. Vzhledem k lokálnímu způsobu vytápění bylo do půdorysu vloženo několik dalších komínových těles. Původní strop tvořený pouze podhledem na vaznicích krovu byl nahrazen ocelovými nosníky s hurdiskami a železobetonovou deskou. Po vyzdění nosného zdiva patra byl původní krov usazen na novou korunu.

V roce 1960 byl vypracován projekt na stavbu trafostanice 35kV, která měla prakticky zcela nahradit starší stavbu z části v sobě integrující starou turbínovou stanici i starší realizaci trafostanice. Projekt počítal z rozšířením budovy na rozměry 12 x 11,5 m ve vyšší části a 3,2 x 7,5 m v nižší části. Jednotlivá průčelí novostavby byla členěna alespoň rámcově podle členění staré budovy lizénovými rámci i zachováním ve štuce provedené soklové pásové rustiky. Stavební povolení bylo vydáno 7. listopadu 1962, stavba se v nezměněném stavu dochovala dodnes.

V polovině 60. let došlo k výstavbě budovy garáží s patrem určeným pro kanceláře a později pro laboratoře (vyhodnocení č. 7). Budova se ocitla zcela mimo areál mlýnů a proto došlo v roce 1966 k vypracování projektu rozšíření areálu, respektive projektu nového oplocení, které bylo nově posunuto severně za novou skladištní přístavbu. K povolení stavby došlo v červenci roku 1968, ale realizace proběhla až v roce 1970 v rámci stavby rozsáhlé budovy skladu balených výrobků, který vyplnil celou frontu nádvoří.

V roce 1969 byl schválený projekt na stavbu vážního domku s mostní vahou 50t u vjezdu do závodu (vyhodnocení č. 17). Umístění objektu na situaci již předpokládalo další zástavbu navazující východním směrem - předpokládaným navazujícím objektem měla být závodní jídelna, která byla nakonec realizována na jiném místě. V souvislosti se stavbou muselo dojít k rozšíření areálu na úkor sousedních pozemků. Stavba byla dokončena v září 1970.

Sklad balené mouky (vyhodnocení č. 6) byl projektován v roce 1969 jako přízemní budova se skladovací plochou 600 m², doplněnou potřebným zázemím. K realizaci došlo v letech 1970 - 71. Na betonových základech bylo provedeno zdivo ze škvárobetonových tvárnic vyztužené betonovými pilíři, konstrukce krovů provedena ocelovým příhradovým vazníkem.

V roce 1970 byl odkoupen pozemek s hospodářskými stavbami domu čp. 50, které sousedily na východní straně s budovou rýhovny se záměrem adaptovat bývalý chlív pro účely podnikového archivu a související kanceláře. Celá akce se odehrála s minimálními úpravami a náklady během roku 1971. Z podlouhlého chlíva zaklenutého stájovou klenbou do traverz byl vylámán průběžný betonový žlab, narovnána a vybetonována podlaha. Kompletně byly vyměněny výplňové prvky a prostor kanceláře vymezen na severní straně příčkou. Posledním zásahem do rozsahu a podoby areálu byla výstavba tzv. Správní budovy II (vyhodnocení č. 16) a závodní jídelny s kuchyní (vyhodnocení č. 15) v jihovýchodním nároží areálu (dnes již vlastnický odtrženo). Budova správní budovy byla naprojektována v roce 1979 a realizována v letech 1980 - 81. Byl použit konstrukční systém Trusteel vyráběný v anglické licenci v MKZ Chvaletice. Jako poslední byla realizována budova jídelny a kuchyně (před rokem 1986). Těmto realizacím předcházela demolice zástavby v nároží ulice Na Ležánkách a Mezi mosty - domů čp. 47, 48 a 49, které ustoupily ploše parkoviště před správní budovu. Po dostavbě těchto objektů a úpravě povrchů v roce 1987 dosáhla plocha areálu svého největšího rozsahu.

Po roce 1989 došlo jen k několika úpravám budov (úprava prodejny v západním křídle budovy č. 1 v roce 1997, přestavba dřevěného přístřešku č. 9 v roce 2004) a k realizaci staveb menšího rozsahu (druhá mostní váha č. 19 v roce 2004, telekomunikační zařízení v letech 1998 a 2009). V tomto období došlo k redukci

rozsahu areálu odprodejem jeho jihovýchodní části obsahující novou správní budovu, vážní domek a jídelnu s kuchyní. (č. 15, 16, 17).

Mezi lety 2019 2022 došlo demolicí všech budov areálu kromě vlastního mlýna mladšího sila rámci konverze areálu (viz úvod rozboru).

Dějiny objektu - moučné silo

Chronologicky řazený katalog pramenů s krátkými excerpty obsahu. Struktura zápisu je následující:

rok den. měsíc . druh

obsah, původce dokumentu

(Archiv. fond / spis / karton / signatura)

1949 4. 11. - spis

Žádost na Stavoprojekt o urychlení vyhotovení zastavovacího plánu úseku Ležánek za závodem, který je potřeba za účelem rozhodnutí pro přístavbu plánovaného skladiště pro rok 1950, Východočeské mlýny np. Hradec Králové, mlýn Pardubice

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T4/50)

1949 20. 12. - spis

Zastavovací náčrt. Předkládáme Vám dva plány situačních náčrtů zastavovacích v měřítku 1:100 a sice alternativu A, která vylučuje zastavovatí území na sever od mlýna obytnými domy a která je z našeho KNS doporučována jako jediné vhodné, kdežto alternativa B se nedoporučuje, Stavoprojekt, Ak. Arch. K. Řepa

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T4/50)

1949 prosinec - plán

Náčrt úpravy okolí při Východočeských mlýnech np. Pardubice, situace, alternativa A, Stavoprojekt KNS Pardubice

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T4/50)

1949 prosinec - plán

Náčrt úpravy okolí při Východočeských mlýnech np. Pardubice, situace, alternativa B, Stavoprojekt KNS Pardubice

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T4/50)

1949 prosinec - plán

Stávající stav okolí městské čtvrti Ležánek v Pardubicích, situace, Stavoprojekt KNS Pardubice

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T4/50)

1950 16. 1. - spis

Sdělení že rada JNV ve schůzi dne 12. ledna 1950 rozhodla o zastavení části města Ležánek podle alternativy A, která vylučuje zastavení území od mlýna obytnými domky, JNV v Pardubicích

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T4/50)

1950 18. 1. - plán

Přístavba skladiště, úprava zastavení, Východočeské mlýny Pardubice np., Stavoprojekt, Ak. Arch. K. Řepa

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T4/50)

1950 23. 1. - plán

Přístavba skladiště, přízemí, pohled východní, řez. Oba plány využity pro žádost z 19. 6. 1956 k prohloubení suterénu pod skladištěm zakreslením zásahů, Stavoprojekt, Ak. Arch. K. Řepa

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T144/56)

1950 23. 2. - spis

Výměr - souhlas k zamýšlené přístavbě skladiště mlýna ... z tohoto důvodu žádáme, aby nám byl předložen dílčí zastavovací plán této části před uskutečněním jeho zastavení, KNV v Pardubicích

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T4/50)

1950 23. 10. - spis

„Zajištění stavební plochy a výstavba ústředních pekáren Pardubicko-jihlavských mlýnů při základním závodě v Pardubicích. „Jelikož se jeví v Pardubicích značná potřeba pekařských výrobků a tato potřeba je uspokojena jen s vypětím všech sil našich pekařských zaměstnanců v závodech a v dohledné době tato kapacita stávajících našich pekařských závodů nám nebude postačovat, jelikož v Pardubicích a v blízkém okolí se staví značné průmyslové objekty, které budou zaměstnávat několik desítek tisíc zaměstnanců a tím i stoupne spotřeba pekařských výrobků Mimo to jsou to provozovny ponejvíce po živnostensku provozované a dle příkazu KSČ a všech nadřazených našich orgánů musíme pekařskou výrobu zprůmyslnit, t.j. přenést do takového závodu, kde bychom veškerou pekařskou výrobu mohli zkoncentrovat a tímto zkoncentrováním máme možnost použít pekařských strojů na odstranění lidské dřiny ...Výše jmenované důvody vedly nás k tomu, abychom Vám předložili plány na výstavbu ústředních pekáren při našem základním závodě v Pardubicích ... žádáme, abyste naši snahu podpořili a to tím, že nám zajistíte stavební parcely pro výstavbu závodu jak je ze situačního plánu zřejmo a jednalo by se o kombinát mlýna, pekáren a cukráren, t.j. po vzoru ruském - chlebozávod. K tomuto provedení potřebujeme, abyste pro nás zajistili pozemky a veškeré budovy mezi řekou Chrudimkou až k ulici Ležánecké a z druhé strany od ulice Mezi mosty až k Labi ... Na místech, kde nyní jsou staré domky chceme postupně vybudovat ústřední budovu administrativní, vedle této budovy podle ulice Ležánecké velké údržbářské dílny .., dále velké garáže. Mimo těchto budov pro provoz chlebozávodů chceme vybudovat dále směrem k soutoku Labe a Chrudimky sociální zařízení, t.j. společenskou budovu, hřiště, závodní kuchyni atd a také chceme v případě, že byste nám to umožnili, vybudovat plovárnu..“, Pardubicko-Jihlavské mlýny np. Pardubice

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T295/50)

1956 19. 6. - spis

Žádost o povolení k provedení místnosti pod stávajícím skladištěm. Podsklepení pod skladištěm, Pardubické mlýny np. Pardubice

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T144/56)

1957 10. 10. - spis

Zápis sepsaný za účelem vyřešení a obnovení fasády mlýna (Gočárova stavba, která je chráněná Památkovým úřadem). Přítomni Ing. Arch. Jiří Gočár, Ing. Arch. Karel Kalvoda za KNV, ... Komise došla k názoru, že nevhodnější úprava by byla taková, že by vrchní část sila a vrchní část jižní fasády včetně části fasády západní byly opatřeny omítkou dobré jakosti v barvě, odpovídající omítnutým částem stávajících budov. Lze předpokládat, že takovéto opatření nejméně naruší došední vzhled objektů, protože nepřibude nový materiál. S. ing. Gočár přislíbil, že provede návrh úprav průčelí v tom smyslu, jak jest uvedeno výše. Způsob zadání bude proveden ve shodě s novým nařízením o projektování. Zároveň byla projednána otázka možnosti nástavby patra nad částí přízemních budov u hlavního vjezdu do mlýna. Bylo konstatováno, že takováto nástavba, vzhledem k hlavním hmotám mlýna jest možná, za předpokladu vhodného přizpůsobení výtvarnému pojetí těchto budov. S. arch. ing. Gočár provede skizzu, dle níž bude možno vhodnost řešení posouditi, Pardubické mlýny np. Pardubice

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I)

1958 červen - plán

Mlýn Pardubice. - plány severní přístavby, půdorysy, řezy, pohledy, starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58)

1961 červenec - plán

Mlýn Pardubice, úprava prostor tobogánového skladu, plánová dokumentace, půdorysy pater, základová deska, řez, Mlýny a těstárny, n.p. Pardubice

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436 II, Složka Východočeské mlýny, Přístavba skladiště)

1962 22. 11. - spis

Mlýn Pardubice, žádost o stavební povolení, technická zpráva, protokol z místního šetření, Úprava prostoru tobogánového skladu. Projekt řeší vytvoření podlah ve všech úrovních stávajících konzol - ochozů tak, že navazuje na jejich horní hranu. Konstrukce spočívá na obrácené hříbové desce zpevněné betonovými piloty do hloubky 4,5 m. Celá konstrukce je montovaná ze staveništních prefabrikátů (sloupky, trámy, desky) a v každém podlaží opatřena cementovým potěrem, Mlýny a těstárny, n.p. Pardubice

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436 II, Složka Východočeské mlýny, Přístavba skladiště)

1969 24. 2. - spis

Tlaková přeprava mouky do pekárny, stavební a strojně technologické úpravy, žádost, Mlýny a těstárny, n.p. Pardubice

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436 II, T 70/69)

1969 únor - plán

Tlaková pseudoprava mouky Pardubice, Mlýny a těstárny, n.p.

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436 II, T 70/69)

1969 6. 3. - spis

Rozhodnutí o přípustnosti stavby tlakové přepravy, OHA MNV Pardubice

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436 II, T 70/69)

2008 16. 1. - spis

Památková ochrana a evidence. Vodní mlýn automatický, s vodárenskou věží, se silem a trafostanicí, tzv. Winternitzův, se svými pozemky st. Parc. Č. 1617/2, 1617/3, Mezi mosty, Ležánka, katastrální území Pardubice, byl zapsán do státního seznamu nemovitých kulturních památek Východočeského kraje podle zákona č. 22/1958 Sb. pod pořadovým číslem rejstříku 4645 dne 29.12. 1983. Rejstříkové číslo ÚSKP je 46077/6-6-4645, NPÚ ÚP

(Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/IV, NPÚ-302/8653/07)

2013

Společnost GoodMills ukončila areálu výrobu postupně demontovala funkční část technologií.

2014

Byly Winternitzovy automatické mlýny Pardubicích prohlášeny za Národní kulturní památku Nařízením vlády č. 106/2014 Sb. ze dne 28. května 2014 prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky.

2016

Společnost GoodMills prodala celý areál mlýnů Lukášovi Marianě Smetanovým.

2018

Probíhaly průzkumné práce, zaměření objektu začaly již projektové práce pro konverzi mlýnské budovy pro účely Východočeské galerie Pardubicích, které prováděla společnost Transat architekti, zodpovědný projektant Ing. Petr Všečetka. Byla zpracována studie hmotového řešení celého areálu prof. Ing. arch Janem Šépkou, který následně projektoval řešení parteru areálu také novostavbu budovy Centrálních polytechnických dílen galerie Gampa, které nahrazují budovu skladu balené mouky severní části areálu. Budovu samostatného sila roku 1921 začíná projektovat architektonický ateliér Prokš Příkryl.

2019

Lukáš Mariana Smetanovi odprodali budovu na stavební parcele č. 1617/2 Pardubickému kraji. Na podzim téhož roku bylo vypsána sotež na veřejnou zakázku „Obnova Winternitzových automatických mlýnů pro krajskou galerii“.

2020

Na počátku roku byl vybrán ze soutěže dodavatel stavby pro část vlastního mlýna - společnost Metrostav a.s. ve sdružení se společností Chládek Tintěra a.s. Budovu samostatného sila parter areálu realizuje firma Stako Hradec králové. Začátek stavební proměny budovy mlýna celého areálu.

2022

Na konci roku probíhaly dokončovací práce na hlavní budově mlýnů.

2023

Byla budova původních mlýnů adaptovaná pro účely Gočárový galerie otevřena veřejnosti, větší část obilného sila zůstala původním stavu, kromě jižní části východního traktu vertikální komunikací drobných stavebních úprav vzniklých za účelem vymezení skladovacích provozních prostor severní části traktu.

Prameny, ikonografie, plány a literatura

Prameny

SOKA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945)

Kt. 28, 255, 460, 1125,

Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic

složky BP 436/I, II, III, IV

Národní technické muzeum v Praze, Archiv muzea stavitelství a architektury

Fond Josef Gočár

Ikonografie

1. Fotografický snímek z výstavby mlýna a turbínového kanálu, 1910, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
2. Fotografický snímek stavby ústí turbínového kanálu, 1910, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
3. Fotografický snímek objektů po dostavbě sila cca 1926, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár

Plány

1. Situace pozemku č.k. 527 tzv. „Plodru“ v Pardubicích, Městská technická kancelář v Pardubicích, 23. 5. 1910, SOKA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), Vodní kniha v.č. 346, kt. 28
2. Situace pozemku č.k. 527 tzv. „Poldru“ v Pardubicích, Jos. Prokopa synové, 23. 5. 1910, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, samostatně
3. Plán na postavení hospodářské budovy pánům bratřím Winternitzovým v Pardubicích, pohled, vazba, půdorys, řezy, situace, schvalovací doložka rady města ze dne 22. 12. 1910, Josef Janeček, úř. Op. M. zednický, 23. 5. 1910, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, samostatně
4. Plán novostavby automatického mlýna pp. Bratří Winternitzů v Pardubicích, Jos. Prokopa synové, 23. 5. 1910, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, samostatně
5. Návrh na postavení Franciovy turbíny pro pány Bratří Winternitzové v Pardubicích, Jos. Prokopa synové, 5. 1910, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T121/10
6. Plán - Odpadní náhon od turbíny pánů Winternitzů, Městská technická kancelář v Pardubicích, 1. 6. 1910, SOKA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), Vodní kniha v.č. 346, kt. 28
7. Plán mlýnské budovy pro ct. firmu Bratří Winternitzové v Pardubicích, Josef Prokop synové, 13. 7. 1910, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
8. Turbínový mlýn bratří Winternitzů, zadní a postranní pohled, zadní atika mlýnice, Architekt Gočár, 8. 1910, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
9. Turbínový mlýn bratří Winternitzů v Pardubicích, Josef Gočár, 8. 1910, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
10. Plán na postavení Franciovy turbíny pro pány Bratří Winternitzové v Pardubicích, Jos. Prokop a synové, 14. 10. 1910, SOKA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), Vodní kniha v.č. 346, kt. 28
11. Turbínový mlýn bratří Winternitzů, Arch. J. Gočár, 10. 1910, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
12. Nástin na postavení plotu u mlýna P. bratří Winternitzových v Pardubicích, pohled, půdorys, situace, řez. Schvalovací doložka rady města z 15. 4. 1911, Josef Janeček, před. 12. 1910, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T254/10

13. Mlýn bratří Winternitzů, úprava plotu, půdorys, pohled, řez. Schvalovací doložka rady města z 15. 4. 1911, Bratří Winternitzové, před. 12. 1910, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T254/10
14. Plán „Vyústění náhonu k mlýnu P.P. bratří Winternitzů do Haldy, Městská technická kancelář v Pardubicích, 27. 3. 1911, SOKA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), Vodní kniha v.č. 346, kt. 28
15. Situace městské hydroelektrické centrály s okolím v mezimostí v Pardubicích, Městská technická kancelář v Pardubicích, 28. 3. 1911, SOKA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), Vodní kniha v.č. 346, kt. 28
16. fotografie z výstavby s pohledem na stavbu vodního kanálu k turbíně s dělníky pře turbínovým domkem, . 1911, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
17. fotografie z výstavby s pohledem na stavbu vodního kanálu k turbíně, pohled z mostu na výpust do řeky, . 1911, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
18. Plán - Návrh na postavení elektr. Motoru 40 HP ve mlýně p.p. Winternitzů v Pardubicích, Jos. Prokop a synové, 8. 10. 1912, SOKA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), kt. 460
19. Plán - bez názvu - s umístěním elektromotoru ve 4 podlaží mlýnice, Jos. Prokop a synové, 28. 5. 1914, SOKA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), kt. 460
20. Přístavba skladiště mlýna pánů bratří Winternitzů v Pardubicích, pohledy, řez, půdorys, situace, Josef Vávra, podnikatelství staveb Pardubice, 3. 7. 1915, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, samostatně
21. Plán na postavení ohrady pro Pt. Pány brí Winternitzové, majitelé parních mlýnů a velkostat. Č.p. č.p. 1617 v Pardubicích, Josef Vávra, podnikatelství staveb Pardubice, 7. 8. 1915, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T17/15
22. Přístavba mlýna bratří Winternitzů, sine [Josef Gočár], sine data. 1915, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
23. Plán přístavby skladiště mouky a mlýna, (pro účely povolení), Jos. Prokop a synové, 26. 6. 1919, SOKA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), kt. 460
24. Plán přístavby skladiště mouky a mlýna, ing. Jinřich Pollert, 26. 6. 1919, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T62/19
25. Plán přístavby skladiště mouky a mlýna, Josef Prokop synové, 26. 6. 1919, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
26. Turbínový mlýn bratří Winternitzů v Pardubicích, pohled, řezy. Přístavba IV podlaží, fasády., Josef Gočár, 14. 7. 1919, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T62/19
27. bez názvu, pracovní plán návrhu přístavby čtvrtého patra a věžové nástavby, Architekt Gočár, 28. 11. 1919, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
28. Přístavba mlýna bratří Winternitzů - plán návrhu přístavby čtvrtého patra a věžové nástavby zakončené odsazeným trojúhelným štítem, kopie čistopisu, sine [Josef Gočár], 11. 1919, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
29. Přístavba mlýna bratří Winternitzů - pohledy a půdorys zadního skladiště – pohled na zadní průčelí, sine [Josef Gočár], sine data. 1919, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
30. Turbínový mlýn bratří Winternitzů v Pardubicích - jako podklad použitý plán z roku 1910, sine [Josef Gočár], sine data. 1919, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
31. pracovní plán návrhu přístavby čtvrtého patra a věžové nástavby zakončené odsazeným trojúhelným štítem, sine [Josef Gočár], sine data. 1919, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
32. Přístavba mlýna bratří Winternitzů v Pardubicích - přístavba věžové nástavby pro hasící nádrž, návrh konstrukce, sine [Jinřich Pollert ?], 4. 1920, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
33. Vodárenská věž mlýna bratří Winternitzů v Pardubicích, pohledy, půdorys, řez, Jinřich Pollert, stavitel, 19. 5. 1920, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T5/20
34. Vodárenská věž mlýna bratří Winternitzů v Pardubicích - čistopis, sine [Josef Gočár], 19. 5. 1920, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár

35. bez názvu - pracovní plán s detailem řešení atiky věžové nástavby, včetně řezů a kót, sine [Josef Gočár], sine data. 1920, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
36. Návrh obilních silosů pro P.T. firmu Bratři Winternitzové v Pardubicích - pracovní plán schema, původní stavby s půdorysem nového sila, kresbička s prampouchem, sine [Josef Gočár], sine data (1920 - 22). 1920, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
37. Bratři Winternitzové v Pardubicích - plán nového sila s kótovanou roztečí železobetonového skeletu, [Josef Gočár, připsáno p. architekt Gočár], sine data (1920 - 22). 1920, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
38. Návrh obilních silosů pro p.t. firmu bratři Winternitzové v Pardubicích, pohled s předu, pohled se strany, Arch. J. Gočár, 11. 1. 1922, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, samostatně
39. Návrh obilních silosů pro p.t. firmu bratři Winternitzové v Pardubicích, půdorysy, řezy, ing. Jinřich Pollert, 11. 1. 1922, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, samostatně
40. Návrh obilních silosů pro P.T. firmu Bratři Winternitzové v Pardubicích - čelní pohled s novým silem a jeho boční pohled, Arch. J. Gočár, 11. 1. 1922, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
41. Návrh obilních silosů pro P.T. firmu Bratři Winternitzové v Pardubicích, Arch. J. Gočár, 11. 1. 1922, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
42. Plán betonového sila s předčistírnou, schvalovací doložka Výnosem ze dne 23.3. 1925, Jos. Prokop a synové, 31. 3. 1922, SOkA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), kt. 460
43. Návrh železobetonového obilního sila pro P.T. firmu Bratři Winternicové v Pardubicích - návrh konstrukce, technologie druhého sila, ing. Jinřich Pollert, 5. 1922, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
44. Fasády nového sila pro mlýn "Bratři Winternitzové" v Pardubicích - všechny pohledy, řez prampouchem, Arch. J. Gočár, 1. 7. 1922, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
45. Mlýn Bratři Winternitzové v Pardubicích - detail napojení prampouchu mezi oběma budovami, Arch. J. Gočár, 7. 1922, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
46. Montážní plán sila, Jos. Prokop a synové, 29. 8. 1922, SOkA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), kt. 460
47. Montážní plán sila, půdorysy, řezy, technologie, Jos. Prokopa synové, 29. 8. 1922, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, samostatně
48. Přístavba transformační stanice ve mlýně P.T. Bří. Winternitzů, sine [Josef Gočár?], 22. 10. 1922, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
49. bez názvu, - pracovní plán s detailem prampouchu a fasády přistavovaného sila, sine [Josef Gočár], sine data. 1922, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
50. Fasády nového sila pro mlýn "Bratři Winternitzové" v Pardubicích, sine [Josef Gočár], sine data. 1922, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
51. Konsola na zavěšení obloukovky na mlýně p. Winternitze v Pardubicích, Arch. J. Gočár, 12. 2. 1923, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
52. Fotografie mlýna s dokončenou přístavbou sila a nadstavbou, , cca. 1923, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
53. Plán obilních silosů ve mlýně Bratři Winternitzové v Pardubicích, ing. Jindřich Pollert, 2. 1924, SOkA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), kt. 460
54. Plán nových obilních silosů ve mlýně „Bratři Winternitzové“ v Pardubicích, půdorys přízemí, řezy, ing. Jinřich Pollert, 2. 1924, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, samostatně
55. Domek vrátného při továrně fy. bratři Winternitzové, sine [Josef Gočár], 1. 12. 1926, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
56. Domek portýra u turbínového mlýna bratři Wintwrnitzů, pohledy, půdorysy, řezy, situace, Prof. Arch. J. Gočár, Karel Kohout, stavitel, 18. 12. 1926, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T10/27
57. Domek portýra u turbínového mlýna bratři Wintwrnitzů, Prof. Arch. J. Gočár, 18. 12. 1926, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
58. Plán na postavení příručního skladiště pro benzín a olej na dvoře turbínového mlýna fmy. Bratři Winternitzové (nerealizováno), Karel Kohout, 1. 1927, SOkA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), kt. 460
59. Plán na postavení garáže pro nákladní auta v turb. Mlýně fy. bří. Wintwrnitzů v Pardubicích, pohledy, řez, půdorysy, situace, Karel Kohout, stavitel, 1. 1927, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T10/27
60. Truhlářské práce, domek portýra u turbínového mlýna bratři Wintwrnitzů, Prof. Arch. J. Gočár, 26. 2. 1927, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
61. Přístavba kancelářských místností ve mlýně firmy Bratři Winternitzové v Pardubicích, pohledy, půdorysy, řezy, situace, ing. Bedřich Kočí, před. 1. 1934, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T22/34
62. Plány - Automatické mlýny Pardubice, pro vodopravní řízení - Situace, podélný profil, Uzavírací stavidla z Haldy do Chrudimky, Vpoštěcí stavidlo z Haldy do přírodního kanálu, Polohopisný plán Haldy, Ing. B. Kočí, 2. 12. 1937, SOkA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), Vodní kniha v.č. 346, kt. 28
63. Adaptece stáje na garáže automatických mlýnů v Pardubicích, pohled, řez, půdorys, Ladislav Matura, stavitel, 30. 6. 1939, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T380/39
64. Návrh na postavení provisorní kulny pro koks na dvoře automatických mlýnů v Pardubicích, situace, půdorysy, řezy, Jan Polák, mistr tesařský, před. 12. 1939, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T380/39
65. Plán rekonstrukce čistíren, Centofarina, 11. 1940, SOkA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), kt. 1152
66. Plán přestavby automatických mlýnů v Pardubicích - zbourání starého schodiště a stavba nového .... Schvalovací doložka z 6.3. 1941 a z 13.3. 1942, Ladislav Matura, 12. 1940, SOkA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), kt. 1152
67. Přestavba automatických mlýnů, půdorysy, řezy, , Ladislav Matura, stavitel, 12. 1940, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T1/41
68. Automatické mlýny v Pardubicích, montážní plán čistíren, připsáno - předloženo při řízení 11.3. 1942, Českomoravské strojírný a.s. Blansko, 17. 3. 1941, SOkA Pardubice, Okresní úřad Pardubice (1850 - 1945), kt. 1152
69. Plán na přestavbu garáží pro automatické mlýny, půdorys, pohled, řezy, situace, Ladislav Matura, stavitel, 7. 1941, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T240/41
70. Plán na přestavbu garáží pro automatické mlýny, půdorys, pohled, řezy, situace, Ladislav Matura, stavitel, 11. 1945, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T137/45
71. Plán na přestavbu kancelářů pro automatické mlýny v Pardubicích, půdorys se zásahy, Ladislav Matura, stavitel, 6. 1946, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T81/46
72. Plán na postavení kolny pro automatické mlýny v Pardubicích, půdorysy, pohled, řezy, situace, Ladislav Matura, stavitel, 9. 1946, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T183/46
73. Náčrt úpravy okolí při Východočeských mýnech np. Pardubice, situace, alternativa A, Stavoprojekt KNS Pardubice, 12. 1949, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T4/50
74. Náčrt úpravy okolí při Východočeských mýnech np. Pardubice, situace, alternativa B, Stavoprojekt KNS Pardubice, 12. 1949, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T4/50
75. Stávající stav okolí městské čtvrti Ležánek v Pardubicích, situace, Stavoprojekt KNS Pardubice, 12. 1949, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T4/50
76. Přístavba skladiště, úprava zastavění, Východočeské mlýny Pardubice np., , Stavoprojekt, Ak. Arch. K. Řepa, 18. 1. 1950, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T4/50
77. Přístavba skladiště, přízemí, pohled východní, řez. Oba plány využity pro žádost z 19. 6. 1956 k prohloubení suterénu pod skladištěm zakreslením zásahů., Stavoprojekt, Ak. Arch. K. Řepa, 23. 1. 1950, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T144/56
78. Stavba benzinové stanice, půdorys, řezy, situace, Stavoprojekt, Ak. Arch. K. Řepa, 6. 4. 1950, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T126/51
79. Přestavba trafostanice, půdorys, řezy, situace. Znázorňuje záměr zbourat jižní a východní obvodovou zeď starého turbínového domku a rozšíření objektu., Pardubicko-Jihlavské mlýny np. Pardubice, 7. 1951, Archiv stavebního

- úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T294/51
80. Zastavovací plán mlýna 01, vyznačena trafostanice, Pardubicko-Jihlavské mlýny np. Pardubice, 5. 1952, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T227/53
81. Návrh trafostanice ce mlýně 01, půdorys, řezy, pohledy, Pardubicko-Jihlavské mlýny np. Pardubice, 5. 1952, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T227/53
82. Mlýn Pardubice, otevřená kůlna pro skald prken ve mlýně Pardubice, půdorys, řez, situace, Pardubické mlýny np. Pardubice, 10. 1953, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T299/53
83. Stavba sociální budovy a příjezdních cest, technická zpráva, plány.. „Sociální budova bude příčně napojena na stávající kancelářskou budovu, jejíž část bude zbourána, aby nepřekážela budoucímu vjezdu.“, Potravinoprojekt, 1. 1954, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T142/54
84. Adaptace rýhovny, půdorys, řezy, Pardubické mlýny np. Pardubice, 3. 10. 1956, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T31/56
85. Fasáda rýhovny, pohledy, Návrh na stavbu rýhovny, půdorysy, řezy, Pardubické mlýny np. Pardubice, 28. 11. 1957, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T31/56
86. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby, půdorysy, řezy, pohledy, starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice, 6. 1958, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T279/58
87. Návrh nástavby administrativní budovy v Pardubicích Mezi Mosty 436, půdorysy, pohledy, řezy, situace, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice, 8. 1959, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T270/59
88. Plán nástavby admin. Budovy pro Pardubické mlýny a pekárny np., Půdorysy, pohledy, řezy, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice, 29. 2. 1960, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/I, T76/60
89. Mlýn Pardubice, trafostanice, plánová dokumentace, situace, pohledy, půdorys, řezy, starý stav, Mlýny a těstárny, n.p. Pardubice, 5. 10. 1960, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T 371/62
90. Mlýn Pardubice, úrava prostor tobogánového skladu, plánová dokumentace, půdorysy pater, základová deska, řez, Mlýny a těstárny, n.p. Pardubice, 7. 1961, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, Složka Východočeské mlýny, Přístavba skladiště
91. Druhá příjmová linka mlýn Pardubice, půdorysy, řezy, Mlýny a těstárny, n.p. Pardubice, 11. 1961, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T 481/61
92. Osobní výtah - mlýn Pardubice, stavební úpravy, nový stav, Mlýny a těstárny, n.p. Pardubice, 9. 1964, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T 2/65
93. Garáže a pomocná budova, situace s vyznačením akumulátorovny, Mlýny a těstárny, n.p. Pardubice, 7. 2. 1966, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T 162/66
94. Akumulátorovna, stávající stav, navrhovaná vestavba, řezy, , Mlýny a těstárny, n.p. Pardubice, 16. 3. 1966, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T 162/66
95. Mlýny a těstárny, situace oplocení, pohled, Mlýny a těstárny, n.p. Pardubice, 16. 4. 1967, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T 257/67
96. Tlaková pseudoprava mouky Pardubice, , Mlýny a těstárny, n.p., 2. 1969, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436 II, T 70/69
97. Mlýn Pardubice, mostní váha 50t, vážní domek, situační plán, půdorysy, řezy, Mlýny a těstárny np., 4. 1969, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/III, T231/69
98. Podnikový archiv, Mlýn Pardubice, půdorys, řez, Mlýny a těstárny np., 2. 1970, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/III, T225/70
99. Mlýn Pardubice, Sklad drobné balené mouky, zastavovací plán, půdorysy, řezy, situace, Projektový ústav zemědělského zásobování a nákupu Pardubice, 6. 1970, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/III, T281/70
100. Mlýn Pardubice, Adaptace stáje na podnikový archiv, situace, Mlýny a těstárny np., 7. 1970, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/III, T225/70
101. Správní budova II MaT Pardubice, Mlýny a těstárny np., 1. 1979, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/III, T260/79
102. Mlýny a těstárny Pardubice, objekt parkoviště a komunikace, situace, oplocení, Stavba v.d. Pardubice, 11. 1986, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/III, T42/87
103. Přestavba prodejny ampa, přehledná situace, půdorys, situace, Sindat, 8. 1997, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/III, OSS-4444/97 Ján
104. Rekonstrukce vytápění areálu AMPA s.r.o., Rozvod plynu, půdorys rozvodu plynu, PVR s.r.o., 6. 2001, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, OSS 2823/01/4199/Ka
105. Silniční váha DFT-E2 18x3 m - spodní stavba, situace, umístění mostní váhy, Adam první s.r.o., 9. 2003, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/IV, SÚ 655/04-To
106. Sdělení k ohlášení udržovacích prací spočívajících ve výměně střešní krytiny pultové střechy (vlnitý plech) a dožilých dřevěných prvků nosné rámové konstrukce přístřešku pro strojní zařízení, situace v katastrální mapě, foto, ÚMO Pardubice I, 29. 12. 2004, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, BP 436/IV, SÚ 1636/04-To

Literatura

- Pavel Panoch, Technické památky na Pardubicku (výběrový katalog), v: Listy Muzejního spolku v Pardubicích, I, 2000, č. 4, s. 13 -14
- Zdeněk Lukeš (ed.), Pavel Panoch, Daniela Karasová, Jiří T. Kotalík, Josef Gočár, Praha: Titanic 2010
- František R. Václavík, Stavebně historický průzkum, in: MLÝNY BRATŘÍ WINTERNITZŮ - Průmyslové dědictví, rozvoj města kulturní aktivity, České vysoké učení technické Praze, Výzkumné centrum průmyslového dědictví Fakulty architektury
- PANOCH, Pavel: Automatické mlýny Pardubicích – industriální perla východočeského díla architekta Josefa Gočára. Minulost / současnost / budoucnost jejich otazníky. In: Architektura 1. poloviny 20. století. Sborník konference České Budějovice, 5. 11. – 6. 11. 2014. České Budějovice 2015, s. 55-59. ISBN 978-80-87520-13-0

Areál automatických mlýnů leží na Bílém předměstí u řeky Chrudimky a je vymezen nábřežní komunikací na západě, ulicí Mezi mosty na jihu, ulicí Na Ležánkách na východě a na severu prolukou oddělující ho od provozovny pekárny společnosti United Bakeries. Na východní straně ho od ulice odděluje strukturovaný pás vlastnický oddělených pozemků. V sousedství na východní straně od moučného síla vznikla mezi lety 2021 - 23 nová budova Polytechnických dílen - Sféra.

Budova moučného síla obdélného, severo-jižně orientovaného půdorysu je přiložena k severnímu průčelí starší mlýnské stavby na levém břehu Chrudimky. Starší stavba byla na severu v rozsahu jedné okenní osy prodloužena západním rizalitem. Jeho původní podlažnost byla v době výstavby síla proti starší budově mlýna o jedno patro nižší. Přístavba na tuto situaci na severní průčelí navázala v pěti podlažích starší stavby, její poslední horní podlaží bylo přes úroveň původní severního rizalitového zakončení budovy mlýna přetaženo. Přístavba je navíc v celé délce proti starší stavbě rozšířena na východ zhruba o 1/3 šířky starší budovy. Zároveň je její dvorní podélný trakt (zhruba šířka rizalitu + 1 okenní osy) prodloužen; přístavba tak prodlouženým dvorním průčelím pohltila (zakryla) část líce východního průčelí starší budovy.

Celková situace roce 2024 - část budovy moučného síla vyznačena půdorysu Automatických mlýnů

Celkový pohled na budovu Automatických mlýnů od jihozápadu

Celkový pohled na část moučného síla od jihovýchodu

Celkový pohled na část moučného síla od severozápadu

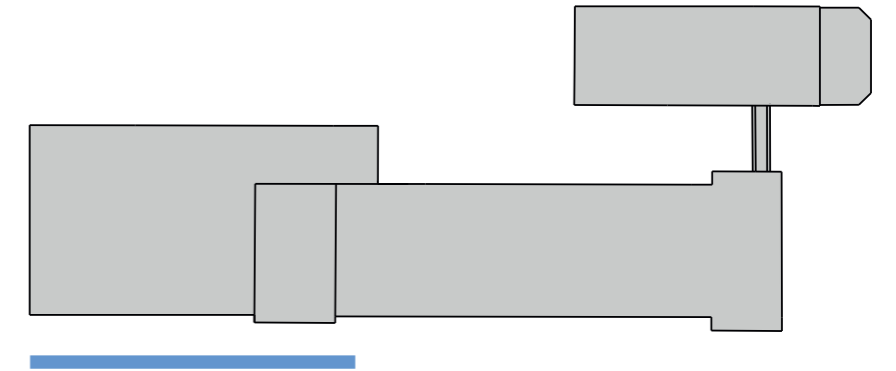

Západní (uliční) průčelí je 5ti podlažní, vertikálně kompozičně členěné celkem 6ti okenními osami. Plocha severní okenní osy je tvořena od západu vystouplým rizalitem, který byl původně sníženou součástí sousední starší stavby, dnes však novodobou atikovou nástavbou úroveň horní římsy samotné přístavby převyšuje.

Horizontálně je průčelí v rozsahu 5ti východních os rozděleno na snížené podlaží suterénu, přízemní část 1.NP a 2.-4. NP, vymezená rozměrným vystouplým lisenovým rámem, a plochu posledního 5. NP, kterou svou horní rozšířenou plochou lisenový rámec korunuje. Plochu 2.-4. NP průčelí dělí čtyři svislé štíhlé liseny vysokého řádu přes 3 podlaží (bez rizalitu) na 5 vertikálních vpadlých polí jednotlivých okenních os. Liseny dole nasedají přímo na římsu, ukončující úroveň přízemí. Lisenový rám a svislé liseny vystupují cca 20 cm před líc. Okenní otvory v osách mají vodorovnou svislou orientaci a jsou vyplněny jednoduchými prosklenými vícetabulkovými konstrukcemi tzv. dílenského typu (viz dále). Shora je průčelí ukončeno nevýraznou, 1x drobně pravouhle vystouplou římsou.

Suterén 1.NP tvoří parter, architektonicky stylizovaný jako vysoký sokl. Jeho bází je ještě nižší, nepředsažená hladká soklová část hrubší povrchové úpravy omítky s osově rozmístěnými obdélnými okny suterénu. Jejich orientace je vodorovná. Plocha průčelí přízemí nad spodním soklem je

ZÁPADNÍ PRŮČELÍ

Celkový pohled na západní průčelí

Pohled na sokl rustiku průčelí suterénu přízemí

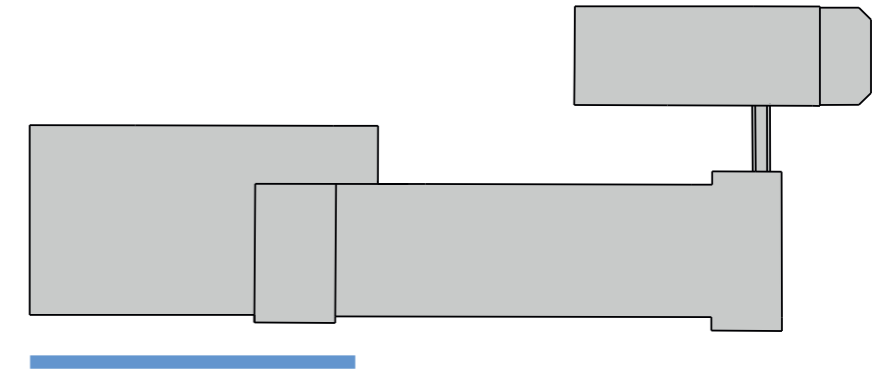
členěná drobnými vodorovnými zářezy obdélného profilu do formy stylizované mělké pásové bosáže. Celá soklová část je shora ohraničená dvakrát pravouhle nevýrazně vystouplou římsou s horním oplechováním. V ploše 1.NP nad suterénními okny je v osách umístěna pětice vertikálně obdélných okenních otvorů. Pásky bosáže jsou jednotně zakončeny (zaříznuty) několik centimetrů před hranou jejich špalet, opticky je tak evokována jakási svislá šambrána. Výplně oken jsou kovové, jednoduché, vícetabulkové, s výklopnou horní částí v rozsahu 8 tabulek.

Plocha průčelí 2.- 4. NP je rozdělena výše popsanými lisenovými rámy, v jednotlivých vertikálních vpadlých polích se nachází vždy trojice obdélných, horizontálně orientovaných oken. Jejich otvory jsou pouze zaříznuté do rovné fasády, bez architektonického zvýraznění. Okna jsou členěna jednoduchými 9ti tabulkovými kovovými výplněmi dílenského typu s výklopnou (resp. kolem vodorovné osy otočnou) střední dvojicí tabulek.

Poslední horní podlaží tvoří plochá vystouplá horizontální část lisenového rámu celé v výšce podlaží. V jednotlivých osách jsou vertikální okenní otvory, členěné opět jednoduchými vícetabulkovými kovovými výplněmi dílenského typu. Otvory nemají zvýrazněné šambrány, jejich svislé vnitřní špalety jsou však jednou pravouhle ustoupené.

Plocha jižní okenní osy se od popsaného mírně liší. Je tvořena vystouplým čelem rizalitu, jehož spodní 4 podlaží přináleží k starší mlýnské stavbě, která po přístavbě horního podlaží severní část sila převyšuje atikovou nástavbou.

ZÁPADNÍ PRŮČELÍ

Detail okna suterénu (cca 1960)

Detail okna suterénu (cca 1960)

Detail okna přízemí suterénu (cca 1960)

Detail okna přízemí (cca 1960)

Detail okna vyšších pater (cca 1960)

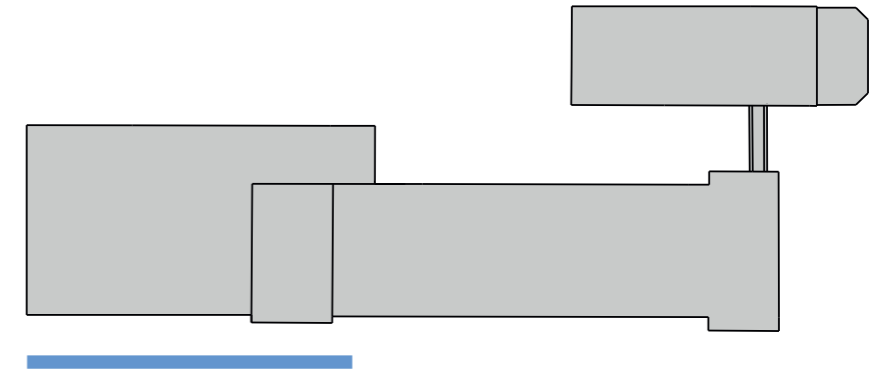
Pohled na kordonovou římsu

1. NP rizalitu je členěno rovněž spodním soklem se stylizovanými pásy bosáže nad ním, které zde nejsou završeny římsou. Plocha 2.-4. podlaží rizalitu je celé výšce lemovaná samostatným původním plastickým lisenovým rámem z režných cihel, podloženým po svislých stranách ve vpadlé ploše odstupněným plastickým lemem. Vpadlá plocha, včetně odstupnění, je tvořena režným cihlovým lícem světlé barvy. V každém ze tří podlaží, která lisenový rám vymezuje, se nachází vertikální okenní otvor s novodobou kovovou okenní výplní. Ta je tvořena ocelovou vícetabulkovou konstrukcí provozně-díleňského typu s výklopnou horní řadou. Horní 5. NP rizalitu je opět rovné, hladké, nadstavené na sníženou část starší stavby a završené atikovou zídkou s rovnou korunou bez římsy. Plocha režného cihlového rámu lícuje s omítnutou plochou 5. NP. ve které je jeden vertikální okenní otvor, členěný opět jednoduchou vícetabulkovou kovovou výplní díleňského typu. Jeho zděné ostění (včetně překladu) je jednou pravouhle ustoupené.

Průčelí je s výjimkou rizalitu jednotně kryté bříazolitou omítkou, probarvovanou ve hmotě. Její povrch má charakteristický středně hrubý strhávaný povrch. Odstín nízkého soklu je šedý v barvě světlého betonu. Omítka přízemí s pásy bosáže je probarvená do světle olivově zeleného odstínu. Povrch průčelí vyšších podlaží 2-5 je rovněž bříazolitový, omítka prvků lisenového rámu a lisen samotných je světle červeně až růžově probarvená ve hmotě, omítka vpadlých ploch je šedobílá, rovněž nenatíraná. Povrchy soklu 1.NP rizalitu tvoří také bříazolitová omítka. 2.-4. podlaží rizalitu má povrch režného lícovaného zdiva převážně křížového typu. Části lisenového rámu jsou červených cihel, vpadlé pole cihel světle šedé barvy. 5. NP rizalitu je opět omítnuto bříazolitem růžového odstínu.

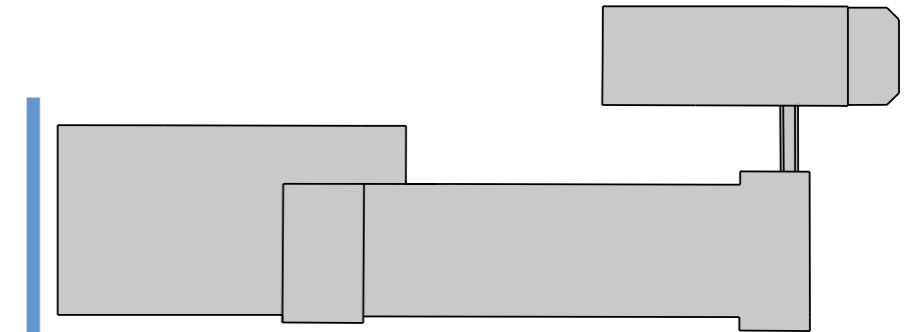
ZÁPADNÍ PRŮČELÍ

SEVERNÍ PRŮČELÍ

Charakter architektonického členění popsaného západního průčelí přechází na kratší severní průčelí. Týká se to soklové části 1.NP i plasticky předsazeného lisenového rámece, který se zalamuje přes nároží ve stejném tektonickém rozvrhu. Vertikální rozvrh průčelí je čtyřosý, osy jsou určeny okny 1.- 5. NP. Průčelí v rozsahu 2.-4. NP je slepé, členěné dvěma širšími nárožními a třemi štíhlejšími vnitřními lisenami do 4 os bez oken. V 5. NP, vymezeném širokou horní částí lisenového rámu, se nachází čtveřice vertikálních, nevýrazně obdélných oken v hluboké špaletě. Horizontální členění je určeno vysokým soklem (1.NP), slepou plochou rozsahu 2.-4.NP 5. NP okny. Suterén a 1.NP jsou na průčelí vymezeny architektonicky stylizovaným vysokým soklem. Jeho bázi je nižší, nepředsazená hladká soklová část hrubší povrchové úpravy omítky s osově rozmístěnými obdélnými okny suterénu. Jejich orientace je vodorovná. Plocha přízemí nad spodním soklem je členěná drobnými vodorovnými zářezy obdélného profilu do formy stylizované mělké pásové bosáže. Celá soklová část je shora ohraničená dvakrát pravouhle nevýrazně vystouplou římsou horním oplechováním. V ploše 1. NP nad suterénními okny je umístěna pětice vertikálně obdélných okenních otvorů. Pásky bosáže jsou jednotně zakončeny (zaříznuty) několik centimetrů před hranou jejich špalet, opticky je tak evokována jakási svislá šambrána. Výplně všech oken jsou kovové, jednoduché, vícetabulkové, s výklopnou horní částí o rozsahu 8mi tabulek. Plocha 2.-4. NP je rozdělena poměrně výrazně vystouplým lisenovým rámem a svislými lisenami do čtyř vertikálních vpadlých polí. Pole jsou bez otvorů. Poslední horní podlaží tvoří vystouplá horizontální část lisenového rámu v celé výšce podlaží. V jednotlivých osách jsou vertikální okenní otvory, členěné opět jednoduchými vícetabulkovými kovovými výplněmi dílenského typu. Otvory jsou do fasády zaříznuté poměrně hlubokými špaletami a nemají zvýrazněné šambrány. Průčelí je jednotně kryté břízolitovou omítkou, probarvanou ve hmotě. Její povrch má charakteristický středně hrubý strhávaný povrch. Odstín nízkého soklu je šedý v barvě světlého betonu. Omítka přízemí s pásky bosáže je probarvená do světle olivově zeleného odstínu. Povrch průčelí vyšších podlaží 2-5 je rovněž břízolitový, omítka prvků lisenového rámu lisen samotných je světle červeně až růžově probarvená ve hmotě, omítka slepých vpadlých ploch je šedobílá, rovněž nenatíraná.

Celkový pohled na severní průčelí od severozápadu

Pohled na průčelí od severovýchodu

Pohled na přízemní část průčelí

Detail okna přízemí

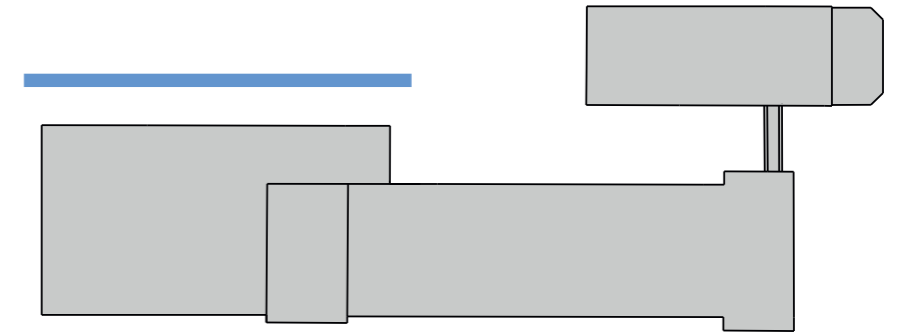

Východní průčelí sila s navazujícím průčelím starší stavby mlýnů na rozdíl od západního nelicuje, je proti němu předsazené zhruba o 1/3 šířky starší budovy. Východní průčelí přístavby je proti západnímu rovněž delší, neboť rozšíření přístavby na jižním konci průčelí původní stavbu přibližně v rozsahu západního rizalitu + cca 1 jedné okenní osy k jihu pohltilo. Byl tak získán prostor pro umístění schodiště a výtahu.

Architektonické pojetí tektonický aparát průčelí má stejný charakter jako západní průčelí, liší se ovšem detailech některých formách.

Vertikálně je průčelí členěno osmi okenními osami, horizontálně pěti podlažími + šestým podlažím, představovaným novodobou výtahovou nástavbou levé (jižní) osy. Průčelí 1.NP od 4. osy k severu provází zvýšená nakládací rampa, adaptovaná konverzí objektu na nové funkce. Rampa tvoří betonová deska, nesená ložnými betonovými kvádry, uloženými kolmo k fasádě. Je opatřena svislým prutovým kovovým zábradlím s plochým madlem a je ukončená přibližně v 5. ose zleva (z jihu). Průčelí 1.NP je členěno okenními a dveřními otvory různých funkcí, tvarů, rozměrů, a s různými výplněmi, vesměs novodobými. Je završené samonosnou kšiltovou střechou s mírnou elevací a zužujícím se průřezem monolitu střechy z armovaného betonu. Také na východním průčelí člení plochu 2.- 4. NP výrazně předsazený lisenový rámec, jeho tektonická kompozice je však rozšířená – severní a jižní část „rámu“ tvoří předsazení v celé šířce krajních traktů, tj 1.- 8. osy (viz dále). Pětice štíhlých svislých lisen pak člení vnitřní plochu 2.-4. NP do šesti okenních os. Okna jsou zaříznutá do fasády bez plastického vymezení, jsou vodorovně obdélná a vyplňují je jednoduché

VÝCHODNÍ PRŮČELÍ

Celkový pohled na východní průčelí

Pohled na průčelí od jihovýchodu

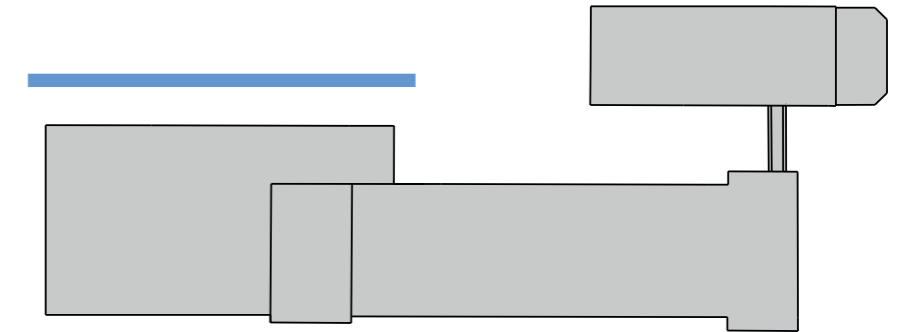

Pohled na jižní část průčelí

kovové dílensko-provozní vícetabulkové konstrukce. Krajní severní a jižní osa je zvýrazněna jednoduchým vertikálním obdélným pásovým oknem přes tři podlaží (2.-4.). Výplň těchto oken, osvětlujících schodiště v severním a interiéru v jižním traktu je kovová, s příčnými poutci. Ty dělí výrazný vertikální rozměr okna na 8 menších polí. Každé z těchto polí je dále dělené subtilními příčkami na 6 tabulek. 5.NP tvoří široká vodorovná horní část lisenového rámu. Ve zhruba polovině jeho šířky je podlaží osvětleno v rozsahu 2.-7. osy nízkými pásovými okny. Ta jsou výrazně horizontálně obdélná, dělená na jednotlivé úseky sloupky v prodloužených liniích štíhlých lisen. Kovové výplně jednotlivých úseků pásového okna 5.NP jsou děleny svislými příčkami do šesti tabulek. V úseku 2.-7. osy je průčelí završeno poměrně výrazně přesazenou deskovou římsou, opatřenou střešním žlabem. 6.NP je tvořeno pouze novodobou komunikační (výťah, schodiště) přístavbou v nejjižnější ose průčelí. Její patro je prosvětleno jedním poměrně rozměrným, téměř čtvercovým oknem, dále nečleněným. Průčelí je jednotně kryté břizolitovou omítkou, probarvovanou ve hmotě. Její povrch má charakteristický, středně hrubý stržený povrch. Omítkou 1. NP je světlou, hladkou novodobou imitací břizolitu. Povrch průčelí vyšších podlaží 2-5 je rovněž břizolitový, omítkou prvků lisenového rámu lisen samotných je světle červeně až růžově probarvená ve hmotě, omítkou vpadlých ploch je šedobílá, rovněž nenatíraná. Výjimkou je 6. NP nástavby jižní ose průčelí, které má líc z keramického obkladu, imitujícího režné cihlové zdivo červené barvy.

VÝCHODNÍ PRŮČELÍ

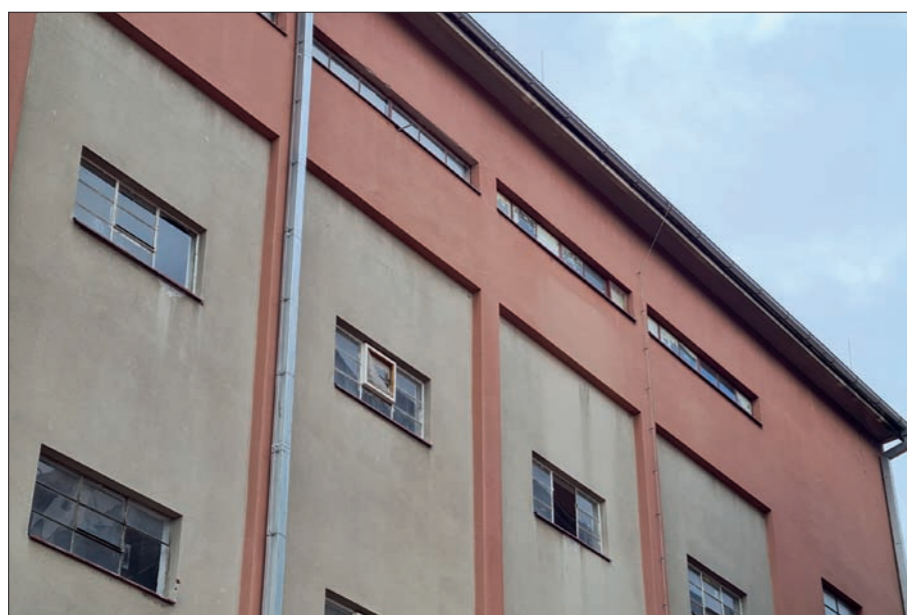
Pohled na parter průčelí

Pohled na jižní část průčelí

Pohled na severní část průčelí

Pohled na průčelí horních pater

Pohled na okna vyšších podlaží

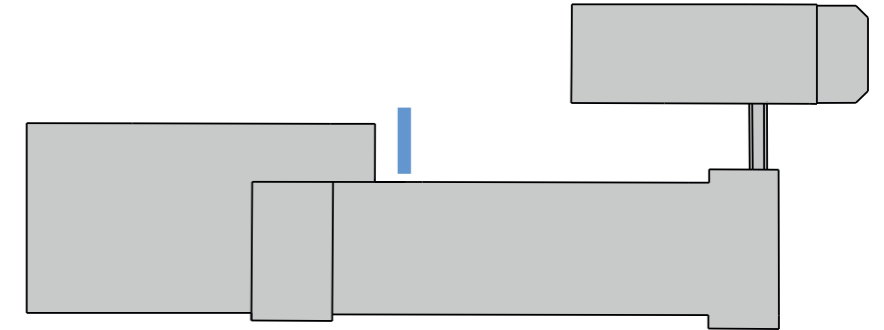

Jižní průčelí sila je z větší části (zhruba 2/3 šířky) přiložené k severnímu průčelí starší mlýnské stavby, resp. ke čtyřpodlažnímu rizalitu průčelí v 5. NP podlaží hlavní budovy. V prostoru se tak průčelí projevuje pouze v rozsahu rozšíření stavby o zhruba 1/3 šířky sousední starší stavby.

Jedná se o jednoosý pruh průčelí, kde okenní osa je výrazně decentralizovaná směrem západu. Dveře 1.NP a okna 2.-4. NP jsou situovaná do kouta mezi předmětným jižním průčelím a východní stěnou starší stavby, která je v šířce rizalitu a zhruba jedné okenní osy novější stavbou zakrytá (pohlčená). Samo průčelí je jižní stěnou schodiště výtahové šachty.

V 1. NP se nachází úzký dveřní otvor s výplní jednokřídlé obvodové rámové konstrukce bez příček. V ose nad ním je v úrovních 2.-4. NP prolomeno vertikálně obdélné okno s rovnými špaletami. Identické výplně oken jsou tvořeny luxfery. 5. NP je prosvětlené nízkým horizontálně obdélným pásovým oknem. Kovová výplň okna je dělená svislými příčkami do šesti tabulek. Stěna 6. NP je stěnou novodobé nástavby schodiště výtahové šachty. Je bez otvorů. Povrch průčelí 1.-5. NP je hladký, bez plastických prvků. Tvoří ho ve hmotě na červenorůžový odstín probarvená břizolitová omítka. Povrch jižního průčelí 6. NP (nástavby) je obložený keramikou imitaci přírodního režného cihelného zdiva.

JIŽNÍ PRŮČELÍ

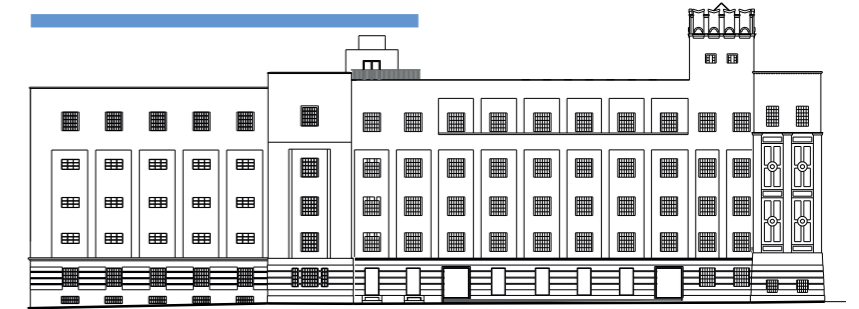

Pohled na jižní průčelí od jihovýchodu

Střecha sila je pultová s velmi mírným západo-východním sklonem. Její severní okraj lemuje nízká atiková zídka s oplechovanou korunou. V jihozápadním koutě plochy střechy je zvýšená atiková nástavba rizalitu západního průčelí (viz výše), kryjící zařízení a výduchy vzduchotechniky. V jihovýchodním rohu převyšuje plochu střechy novodobá nástavba výtahu schodiště. Plocha střechy je shora izolovaná natíranou pásovou živičnou krytinou šedé barvy.

STŘECHA

Celkový pohled na střechu od jihu

Celkový pohled na střechu nad nadestavěným skladištěm

Celkový pohled na střechu moučného sila od jihu

Pohled na vztah mezi nástavbou výtahové šachty střechy nad bývalým skladištěm

Pohled na východní část střechy od jihu

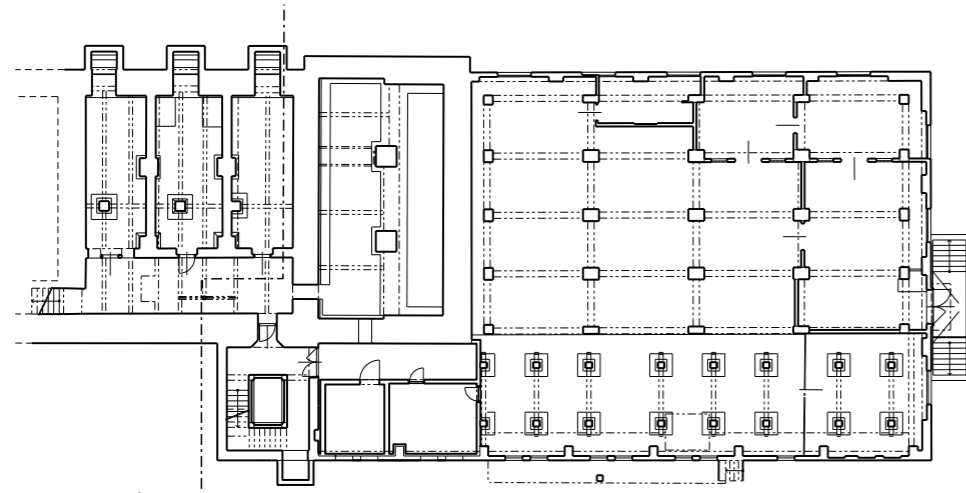

Celkový pohled na střechu od severu

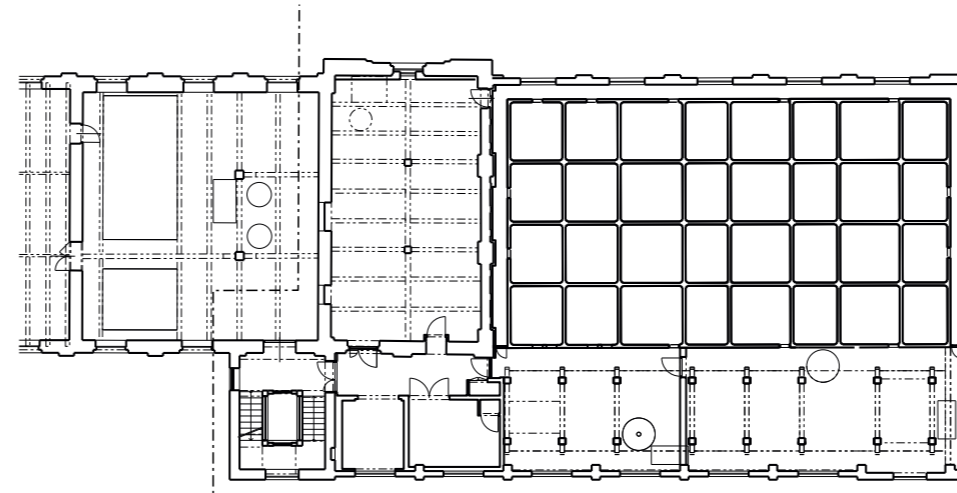
Interiéry

Přístavba je složena z rozměrného traktu s vertikálními moučnými sily v šíři původního mlýna a východního podlouhlého traktu s manipulační skladovací funkcí, zakončeného na jihu komunikačním traktem se schodištěm a výtahovou šachtou v jeho zrcadle. Vedle něho pak byl po konverzi přidán ještě nákladní výtah.

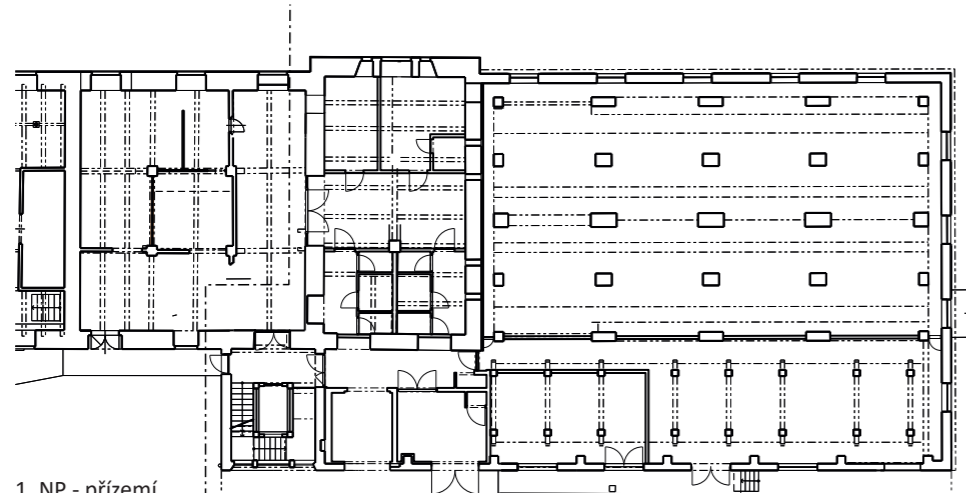
Buňky monolitických sil vyplňují téměř v úplnosti půdorys západního traktu od přízemí po 4. patro. V přízemí jsou zakončeny zúženými výsypkami cca 1,25 m nad podlahou, nahoře dosahují do poloviny zvýšeného podstřešního podlaží. Od obvodových zdí jsou odděleny úzkou obvodovou chodbičkou šířky 0,65 – 0,85 m. Suterénní podlaží zůstává členěné pouze rastrem nosných železobetonových pilířů, dílčím způsobem je rozdělené vloženými příčkami.

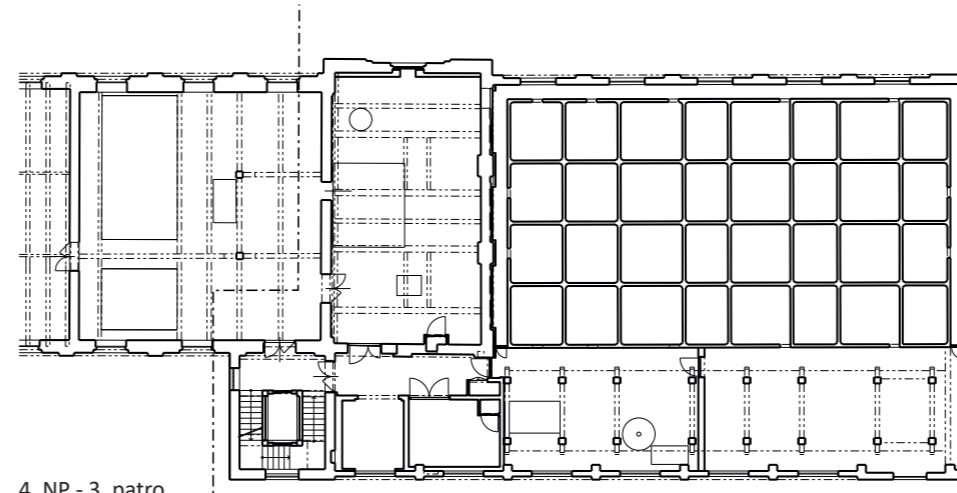
1. PP - suterén

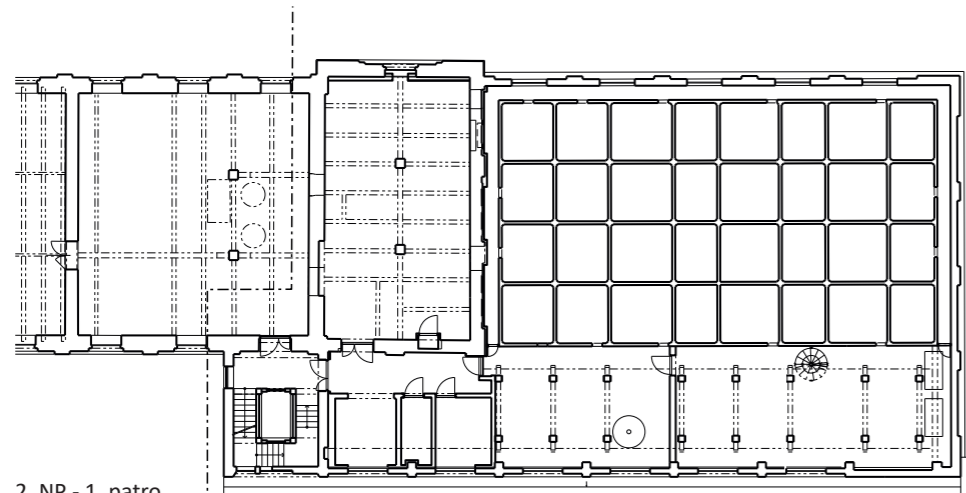
3. NP - 2. patro

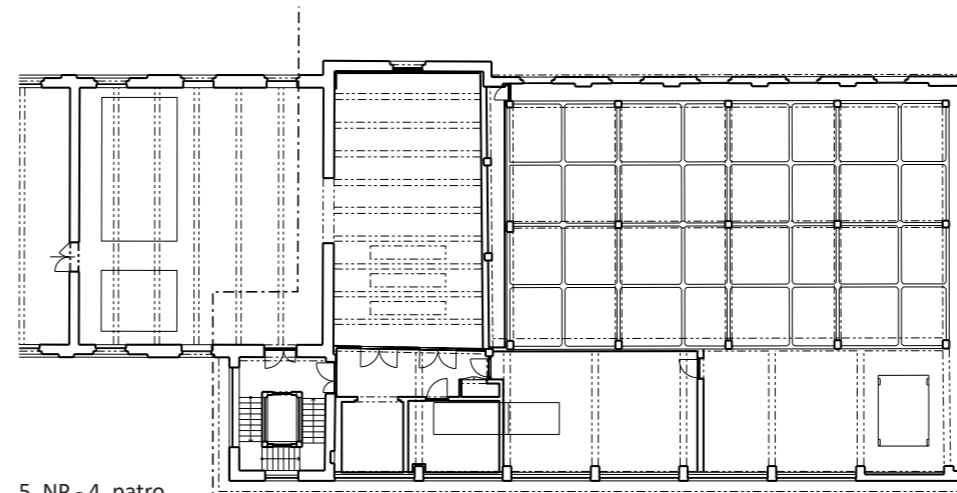
1. NP - přízemí

4. NP - 3. patro

2. NP - 1. patro

5. NP - 4. patro

Konstrukční řešení

Trakt s moučnými sily spočívá na pěti žebrových základových pásech, procházejících příčně pod všemi řadami pilířů. Hloubka založení pásů klesá severním směrem. Obvodové zdivo je založeno na pasech obdélného průřezu a výrazně subtilnějších. Na žebrových pasech jsou založeny železobetonové pilíře s osovou roztečí 3 m v příčném směru a rozponem 4,6 m v podélném směru. Ve střední části mají průřez 80 x 60 cm, po obvodu poloviční. Strop suterénu je monolitický, železobetonový, vetknutý železobetonovými průvlaky mezi pilíři v podélném směru a subtilnějšími trámy v příčném směru. Monolitickou konstrukci hlubinných sil podpírají v úrovni přízemí zhlaví pilířů, v podélném směru spojených průvlaky trojúhelného průřezu a monoliticky spojenými se svislými, respektive šikmými stěnami sil. Nad osou pilířů jsou nároží buňek sil zesíleny do diagonálně otočených sloupů integrálně spojených s jejich stěnami.

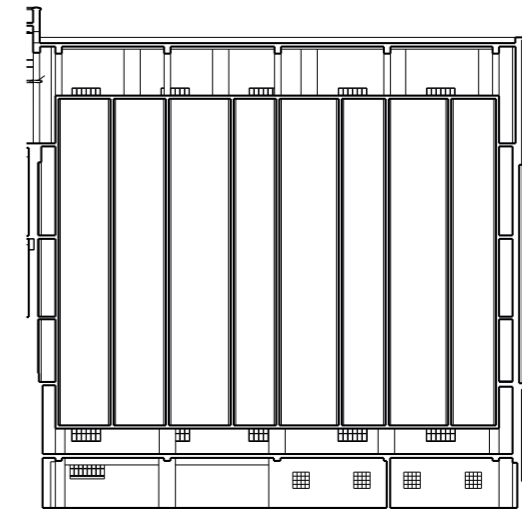
Obvodové dělicí stěny hlubinných sil jsou železobetonové, kontinuálně lité, tloušťky cca 15 cm. Výška zásobníků, včetně zúžených výsypek, je 16 m. Nahoře jsou sila uzavřena železobetonovou deskou s technologickými manipulačními otvory.

Po celém obvodu jsou v úrovni podlah jednotlivých pater součástí monolitické konstrukce vykonzolované horizontální desky šířky cca 90 cm, na straně východního traktu zesílené při stěnách, na jižní straně částečně vetknuté do předsekaných drážek do původního severního cihelného průčelí bývalého skladu. Obvodové zdivo je vyžděno z plných cihel (P 200 dle projektu) jako výplňové mezi rovinami vykonzolovaných desek, nad okenními otvory jsou uloženy železobetonové překlady. Zdivo suterénu bylo řešeno jako betonové s izolační přizdívkou na vnější straně.

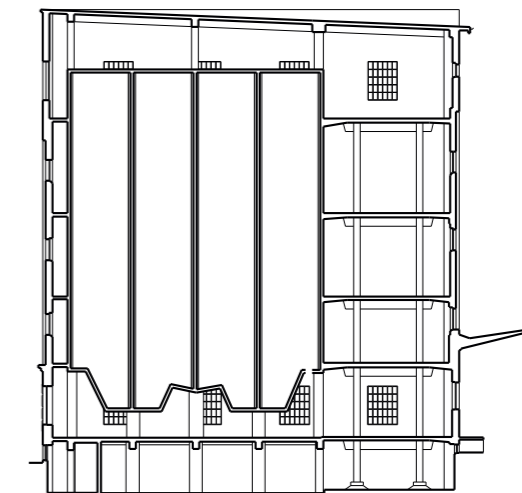
Východní stěna východního traktu, vyjma schodišťového traktu, je řešena jako rámová železobetonová konstrukce. Osm železobetonových sloupů obdélného průřezu 40 x 70 cm je rozmístěno s osovou roztečí 4,3 m. Jejich hmota se propisuje do členění průčelí. V úrovních podlah jsou sloupy spřaženy železobetonovými trámy, na vnitřní straně spojenými vykonzolovanou deskou s přesahem cca 55 cm od líce sloupů. V příčném směru je rámová konstrukce spojena trámy a vykonzolovanými deskami pouze na nárožích - původní řešení předpokládalo velký otevřený prostor přes všechna patra, zamýšlený pro umístění speciální technologie, která nakonec nebyla vyvinuta.

Střední část východního traktu tak má samostatnou druhotně vloženou konstrukci pater. Spočívá na starší monolitické železobetonové desce. Pravděpodobně se jedná o systémovou montovanou soustavu navrženou pardubickým podnikem Průmstav. Tvoří ji deset párů sloupů, které jsou na desce suterénu osazeny do roznášecích patek. Pod úrovní stropu jsou na prefabrikované sloupy nasazeny průvlaky s přesahy dosahujícími až hraně původních vykonzolovaných desek, které jsou místě napojení odsekané a spojené výztužemi. Na rovinu průvlaků jsou kladeny betonové desky jednotlivých podlah, které byly shora opatřeny betonovým potěrem. V podlaze byl vynechány otvory pro instalaci technologií, které jsou nyní po konverzi zabetonované.

KONSTRUKČNÍ ŘEŠENÍ

Podélný řez moučným silem

Příčný řez moučným silem

Prostor je řešen v zásadě jako dispoziční dvoutrakt. V severním průčelí staršího objektu mlýna je ve stejné šířce přiložen širší trakt moučného sila. Užší východní trakt tobogánové haly schodiště je protažen jihu a zakrývá část východního průčelí staršího objektu mlýna rozsahu tří okenních os. Hlavní západní trakt moučného sila tvoří v zásadě spojitý prostor pod moučnými sily rozdělený rastrem železobetonových pilířů. Základní rastr železobetonových pilířů je 5 x 5 s obdélným tvarem polí v podélném směru. Jedno pole rastru tedy odpovídá dvěma komorám sil ve vyšších patrech. Pilíře se půdorysně liší. Obvodové pilíře obdélného půdorysu jsou subtilnější. Nárožní pilíře mají čtvercový půdorys. Devět pilířů ve středu dispozice je masivnějších, ale přesto menšího průřezu, než navazující pilíře přízemí. Je pravděpodobné, že pilíře bočních střední řadě přízemí byly dodatečně zesílené ze statických důvodů, ale pilířů suterénu se tato úprava již nedotkla. V severozápadní části dispozice je prostor rozdělen příčkami z doby výstavby se čtvercovými luxferovými okny a dvoukřídlými dveřmi v typových kovových zárubních.

Z užšího východního traktu bývalé tobogánové haly je z nejnižší části v rozsahu jedné okenní osy vydělen komunikační trakt trojramenného schodiště s podestami a výtahovou šachtou v zrcadle schodiště. V širší dvou následujících os byl původní systém nahrazen při nedávné konverzi železobetonovou monolitickou konstrukcí pohledového betonu. Obsahuje šachtu nákladního výtahu a další prostor pro technologie skladování.

Pohled do přístupové chodby pod východním traktem od severu

Pohled do suterénu tobogánového skladu od jihu

Pohled do suterénu tobogánového skladu od severu

Pohled do severní části suterénu tobogánového skladu od jihu

Detail obnažené ocelové výztuže hlavic sloupů

Pohled na východní stěnu suterénu tobogánového skladu

SUTERÉN

Zbývá část je železobetonovými pilíři rozdělena na sedm polí. Dvě jižní pole byla decentně opatřena přízdívkou a okna v nich zazděna. Severní pole je plné bez otvorů. V druhém poli od severu je jedno sklepní šířkově obdélné okno s kovovou výplní dělenou na tři tabulky. Ve zbývajících polích jsou tři obdobná okna. Jižní stěnu širšího západního traktu moučného sila tvoří základové zdivo severního průčelí z druhé stavební etapy výstavby mlýna (1915). Stěna je plná bez otvorů. Podobně západní stěna užšího traktu je v rozsahu jižních tří os tvořena základovým zdivem staršího objektu mlýna. Ve stěně je při schodišti jeden mladší vstupní průraz. Západní stěnu moučného sila tvoří nenosná výplňová obvodová zeď. Je rozdělena plochými polopilíři na pět polí pěti pravidelně umístěnými šířkově obdélnými okny s jednoduchou kovovou výplní dílenského typu. Čtyři severnější okna mají při vnitřním líci osazeno ještě vnitřní dřevěné čtyřdílné okno.

Strop prostoru moučného sila je železobetonový, monolitický, trámecový. Trámce podélném směru jsou masivnější, příčné spojovací trámce jsou subtilnější. Strop úzkého obvodového prostoru je mírně zvýšený a je tvořen vykonzolovanou železobetonovou deskou, vynášející zároveň obvodové stěny. Strop tobogánové haly je po obvodu tvořen dosud patrným původním ochozem v podobě vykonzolované železobetonové desky. Ve střední části potom prefabrikovanými železobetonovými deskami nebo recentně dobetonovanými záslepkami původních otvorů. V recentně upravené jižní části jsou stropy nové monolitické železobetonové.

Celkový pohled do prostoru pod hlubinnými sily od severu

Pohled do severní části prostoru pod hlubinnými sily od jihu

Pohled do severní části prostoru pod hlubinnými sily od východu

Místnost vydělená severozápadním nárožím suterénu

Pohled na předěl mezi suterénem pod silem skaldem od jihu

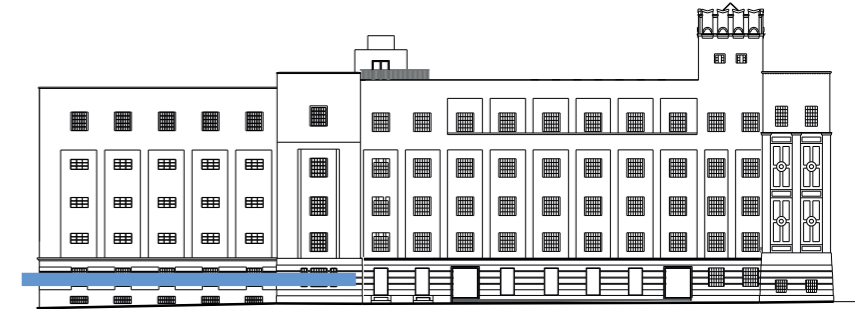

Detail vnitřního okna západní stěně suterénu

Prostor je řešen v zásadě jako dispoziční dvoutrakt. V severním průčelí staršího objektu mlýna je ve stejné šířce přiložen širší trakt moučného sila. Užší východní trakt tobogánové haly schodiště je protažen k jihu a zakrývá část východního průčelí staršího objektu mlýna v rozsahu tří okenních os.

Hlavní západní trakt moučného sila tvoří zásadě spojitý prostor pod moučnými sily, rozdělený především rastrem železobetonových pilířů, dále spodními konickými železobetonovými výsypkami sil, svedenými do převážně dřevěných konstrukcí šnekových dopravníků mouky. Základní rastr železobetonových pilířů je 5 x 5 s obdélným tvarem polí podélném směru. Jedno pole rastru tedy odpovídá dvěma komorám sil ve vyšších patrech. Pilíře se půdorysně liší od výrazně obdélných krajních ve střední řadě, přes téměř čtvercové řadách mezilehlých pod sníženou částí výsypek. Nárožní pilíře mají čtvercový půdorys. Je pravděpodobné, že pilíře bočních střední řadě byly dodatečně zesílené ze statických důvodů, patrně stejně jako šikmé stěny výsypek viditelnými ocelovými táhly. Výsypky jsou zešikmené a asymetricky vždy sdružené po dvou při mezilehlé řadě pilířů. Zde je jejich betonová část ukončena 125 cm nad podlahou. Pod podélné výsypné otvory jsou umístěny dřevěné rámové stolice bubnových podavačů šnekových dopravníků. Stolice umožňují obsluhovat každé silo samostatně. Ovládací pohonné soustrojí, tvořené

Pohled na vstupní koridor ve východním traktu od jihu

Pohled na koridor vymezený nově vloženou zdí prostoru tobogánového skladu

Pohled do severní části skladu od jihu

Pohled do severní části skladu od jihu

Pohled na strop severní části skladu od jihu

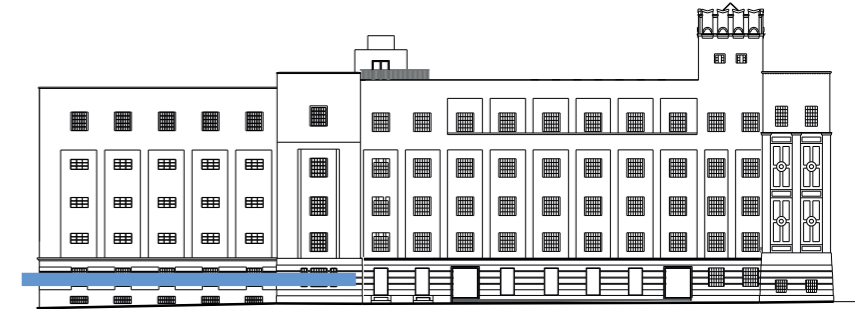

Pohled do uličky při severní obvodové zdi od východu

ozubeným soukolím, je umístěno vždy v mezeře při nosném pilíři mezilehlé řady nosné konstrukce. Šnekové dopravníky dolní části posouvaly mouku především k otvorům do prostoru suterénu. Od prostoru tobogánové haly ve východním traktu je prostor výsypek oddělen recentními zděnými příčkami, vloženými mezi nejvýchodnější pilíře.

Z užšího východního traktu bývalé tobogánové haly je v její jižní části rozsahu jedné okenní osy vydělen komunikační trakt trojramenného schodiště podestami výtahovou šachtou zrcadle schodiště. šíři dvou následujících os je původní systém nahrazen při nedávné konverzi železobetonovou monolitickou konstrukcí pohledového betonu obsahuje šachtu nákladního výtahu další prostor pro technologie skladování. Zbytek prostoru zaujímá prostor tobogánové haly se samostatnou nosnou konstrukcí tvořenou původně 11 dvojicemi prefabrikovaných sloupů a vodorovným trámem vynášejícím strop z prefabrikovaných železobetonových desek. Při recentní rekonstrukci byly dvě východní dvojice sloupů trámy odstraněny a prostor byl rozdělen novými železobetonovými konstrukcemi na chodbu v západní části, výtahovou šachtu nákladního výtahu a depozitář ve východní části. Prostor bývalé tobogánové haly byl recentně v jižních 3/8 délky rozdělen novou dělicí zdi na chodbový prostor a strojovnu vzduchotechniky. Vzduchotechnické zařízení je umístěno v severní části prostoru.

Pohled do střední chodby technologií pro zpracování mouky pro balení

Pohled na konstrukci středních pilířů sil od jihu

Celkový pohled do západní části sila od severu

Detail výsypek sil západní části

Detail odkryté, demontované části výsypky

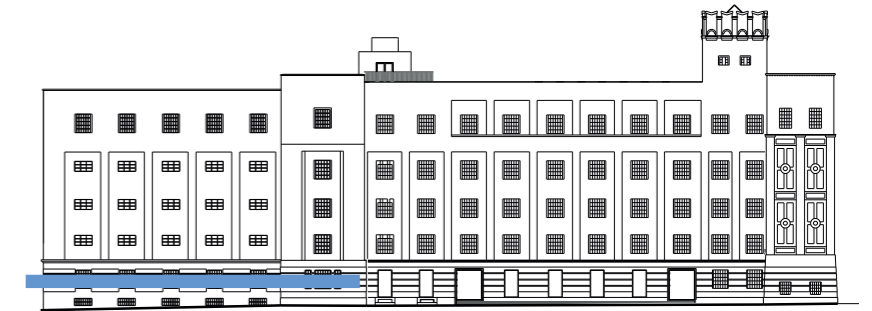
Celkový pohled do západní části sila od jihu

Podlaha všech prostor byla tvořena betonovou mazaninou, pouze schodiště podesty měla teracový povrch. Severní stěna patří nenosné obvodové výplňové zdi. Ve stěně jsou čtyři pravidelně rozmístěná mírně výškově obdélná okna s jednoduchým kovovým zasklením továrního typu. Východní stěna tobogánové haly patří nenosné obvodové výplňové zdi. Stěna je vtaženými železobetonovými pilíři rozdělena na sedm polí. Ve třech polích byla šířkově obdélná okna s jednoduchou kovovou výplní továrního typu. V 1.- 3. ose od severu byly vstupy. Rozmístění a podoba otvorů byla výrazně změněna při recentní rekonstrukci. Východní stěna schodiště v v jižním traktu byla téměř celé šířce otevřena trojosým otvorem se vstupem v severní ose a až k úrovni podlahy sahajícími okny ve zbývajících dvou osách, v současnosti upraveným na trojosé okno.

Jižní stěnu širšího západního traktu moučného sila tvořilo hodnotné, architektonicky pásovou rustikou členěné průčelí druhé stavební etapy výstavby mlýna (1915). Při recentních úpravách bylo toto průčelí obloženo zateplovacími polystyrenovými deskami. Západní stěna užšího traktu je v rozsahu jižních tří os tvořena částí východního průčelí staršího objektu mlýna. Při recentní rekonstrukci bylo toto průčelí obnoveno, rámování otvorů bylo doplněno z nových cihel. Západní stěnu moučného sila tvoří nenosná výplňová obvodová zeď. Je rozdělena pěti pravidelně umístěnými šířkově obdélnými okny s jednoduchou kovovou výplní dílenského typu.

Strop prostoru moučného sila tvoří primárně hmota železobetonových konických výsypek. Ve střední části střední „lodi“ potom patrně dodatečně podbetonovaný šikmý nosník vybíhající ze střední řady pilířů a vzpírající stěny výsypek. Podobně je také patrně zesílen strop v linii vnějších řad pilířů. Strop úzkého obvodového prostoru je mírně zvýšený a je tvořen vykonzolovanou železobetonovou deskou vynášející zároveň obvodové stěny. Strop tobogánové haly je po obvodu tvořen dosud patrným původním ochozem v podobě vykonzolované železobetonové desky. Ve střední části potom prefabrikovanými železobetonovými deskami nebo recentně dobetonovanými záslepkami původních otvorů. V recentně upravené jižní části jsou stropy nové monolitické železobetonové.

Pohled do severní chodbičky od východu

Detail okna severní stěně

Pohled do východní chodbičky novými výplňovými zdmi mezi pilíři

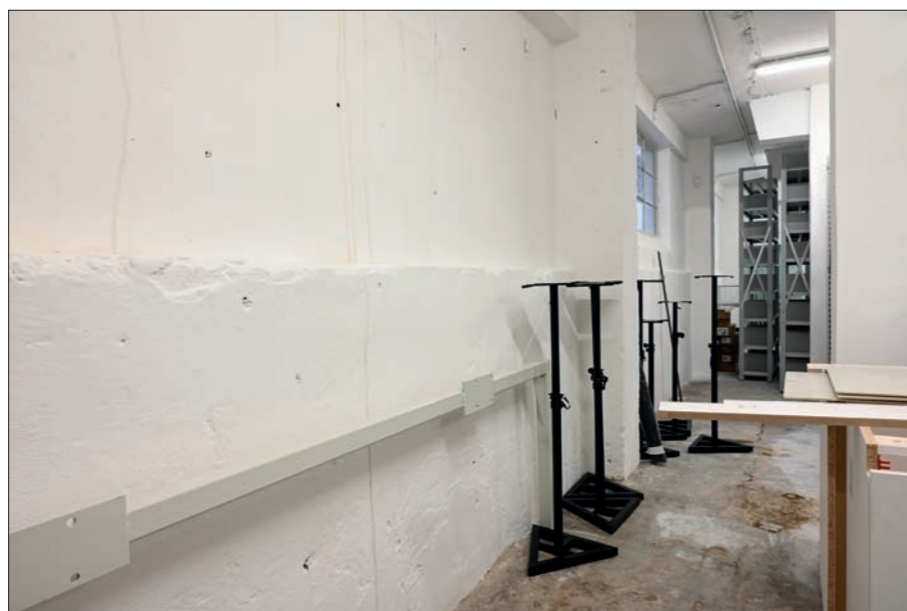
Prostor je řešen v zásadě jako dispoziční dvoutrakt. K severnímu průčelí staršího objektu mlýna je ve stejné šířce přiložen širší trakt moučného sila. Užší východní trakt toboganové haly schodiště je protažen jihu, kde zakrývá část východního průčelí staršího objektu mlýna rozsahu tří okenních os. Hlavní západní trakt moučného sila je téměř v celé ploše vyplněn železobetonovou konstrukcí hlubinných sil procházejících všemi podlažími. Sila jsou vnitřními železobetonovými stěnami rozdělena do půdorysného rastru 4x8 samostatných hlubinných sil. Po obvodu monolitické konstrukce sil zůstává na severní, jižní západní straně pouze úzká okružní chodbička. Z užšího východního traktu bývalé tobogánové haly je v její jižnější části v rozsahu jedné okenní osy vydělen komunikační trakt trojramenného schodiště s podestami a výtahovou šachtou v zrcadle schodiště. Zbytek prostoru zaujímá prostor tobogánové haly se samostatnou nosnou konstrukcí tvořenou původně 11 dvojicemi prefabrikovaných sloupů a vodorovným trámem vynášejícím strop prefabrikovaných železobetonových desek. Při recentní rekonstrukci byly dvě východní dvojice sloupů s trámcem odstraněny a prostor byl rozdělen novými železobetonovými konstrukcemi na chodbu v západní části, výtahovou šachtu nákladního výtahu a depozitář ve východní části. Prostor bývalé tobogánové haly byl recentně v jižních 3/8 délky rozdělen novou dělicí zdí. Podlaha všech prostor byla tvořena betonovou mazaninou, pouze schodiště podesty měly teracový povrch. Severní stěna patří nenosné obvodové

Pohled od severu do přístupové chodby vydělené nově jižní části východního traktu

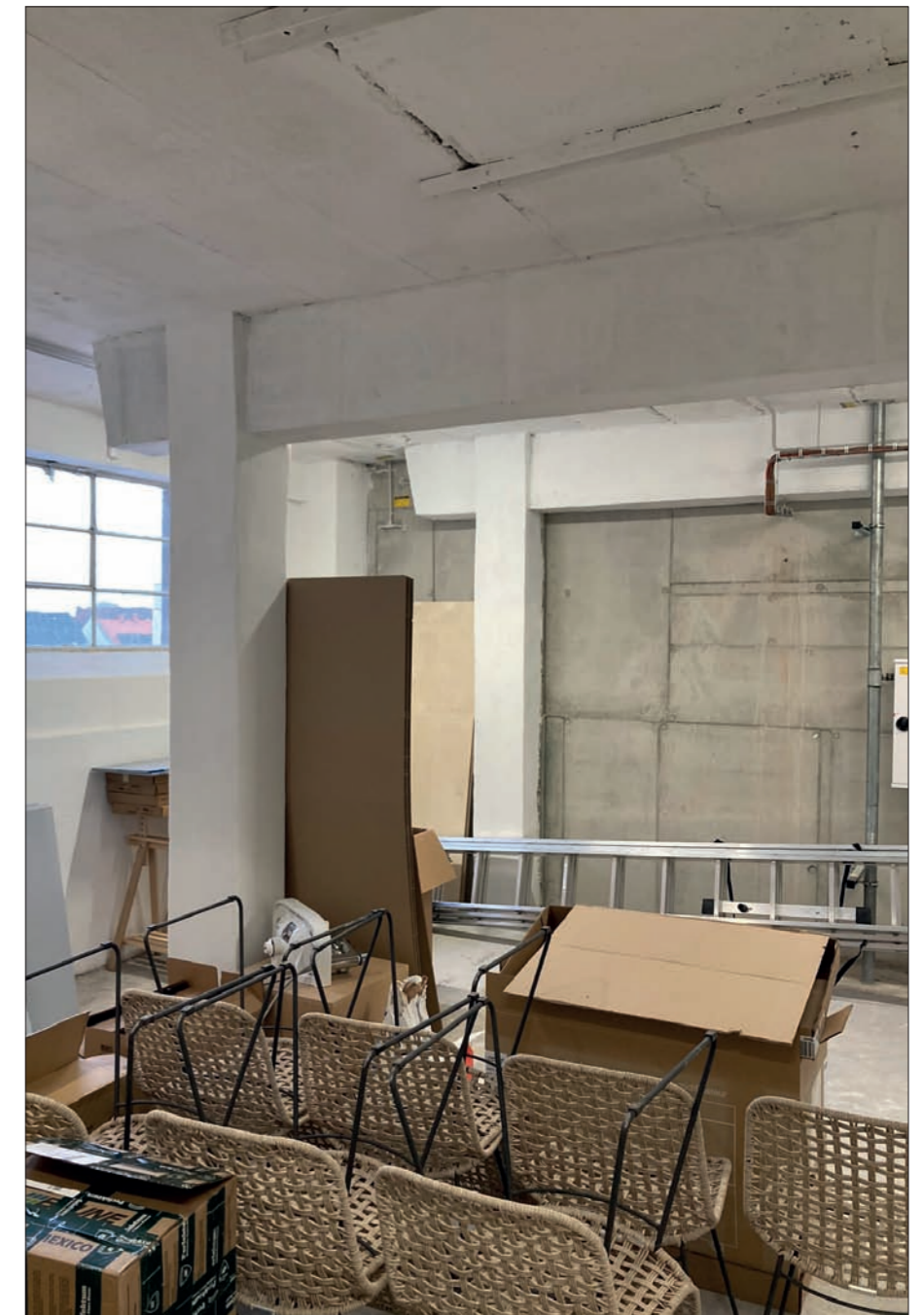
Pohled od jihu do přístupové chodby vydělené nově jižní části východního traktu

Pohled na východní stěnu od severu

Pohled na střední část od jihozápadu

Pohled na střední část od severozápadu

výplňové zdi a je plná a bez otvorů. Východní stěna tobogánové haly patří nenosné obvodové výplňové zdi. Stěna je vtaženými železobetonovými pilíři rozdělena na sedm polí. V ose každého pole je šířkově obdélné okno s jednoduchou kovovou výplní. Pouze v severním poli je okno protaženo přes celou výšku stěny. Podobné okno je ve východní stěně schodiště. Jižní stěnu širšího západního traktu moučného sila tvořilo hodnotné architektonicky členěné průčelí režných cihel druhé stavební etapy výstavby mlýna (1915). Při recentních úpravách bylo toto průčelí obloženo zateplovacími polystyrenovými deskami. Západní stěna užšího traktu je v rozsahu jižních tří os tvořena částí východního průčelí staršího objektu mlýna. Pře recentní rekonstrukci bylo toto průčelí náznakově obnoveno. Západní stěnu moučného sila tvoří nenosná výplňová obvodová zeď. Ta je rozdělena pěti pravidelně umístěnými šířkově obdélnými okny s jednoduchou kovovou výplní dílenského typu. Strop úzké chodbičky po obvodu moučného sila je tvořen vykonzolovanou železobetonovou deskou vynášející zároveň obvodové stěny. Strop tobogánové haly je po obvodu tvořen původním ochozem v podobě vykonzolované železobetonové desky. Ve střední části potom prefabrikovanými železobetonovými deskami nebo recentně dobetonovanými záslepkami původních otvorů. V recentně upravené jižní části jsou stropy nové monolitické železobetonové.

Severní část, pohled od jihu

Severní část, pohled od jihu

Detail stropu ve střední části se zachovaným prostupem technologie

Detail okna ve východní stěně

Detail okna ve východní stěně

Detail okna ve východní stěně

Prostor je řešen v zásadě jako dispoziční dvoutrakt. Na severnímu průčelí staršího objektu mlýna je ve stejné šířce přiložen širší trakt moučného sila. Užší východní trakt toboganové haly schodiště je protažen jihu, kde zakrývá část východního průčelí staršího objektu mlýna rozsahu tří okenních os. Hlavní západní trakt moučného sila je téměř celé ploše vyplněn železobetonovou konstrukcí hlubinných sil procházejících všemi podlažími. Sila jsou vnitřními železobetonovými stěnami rozdělena do půdorysného rastru 4x8 samostatných těles hlubinných sil. Po obvodu monolitické konstrukce sil zůstává na severní, jižní a západní straně pouze úzká okružní chodbička. U užšího východního traktu bývalé toboganové haly je v její jižnější části v rozsahu jedné okenní osy vydělen komunikační trakt trojramenného schodiště s podestami a výtahovou šachtou v zrcadle schodiště. Zbytek prostoru zaujímá prostor toboganové haly se samostatnou nosnou konstrukcí tvořenou původně 11 dvojicemi prefabrikovaných sloupů a vodorovným trámem vynášejícím strop prefabrikovaných železobetonových desek. Při recentní rekonstrukci byly dvě východní dvojice sloupů s trámy odstraněny a prostor byl rozdělen novými železobetonovými konstrukcemi na chodbu v západní části, výtahovou šachtu nákladního výtahu a depozitář ve východní části. Prostor bývalé toboganové haly byl recentně v jižních 3/8 délky rozdělen novou dělicí zdí. Podlaha všech prostor byla tvořena betonovou mazaninou, pouze schodiště podesty měla teracový povrch. Severní stěna patří nenosné obvodové

Pohled do přístupové chodby od severu. Vlevo nově vestavěné konstrukce, vpravo původní průčelí mlýna.

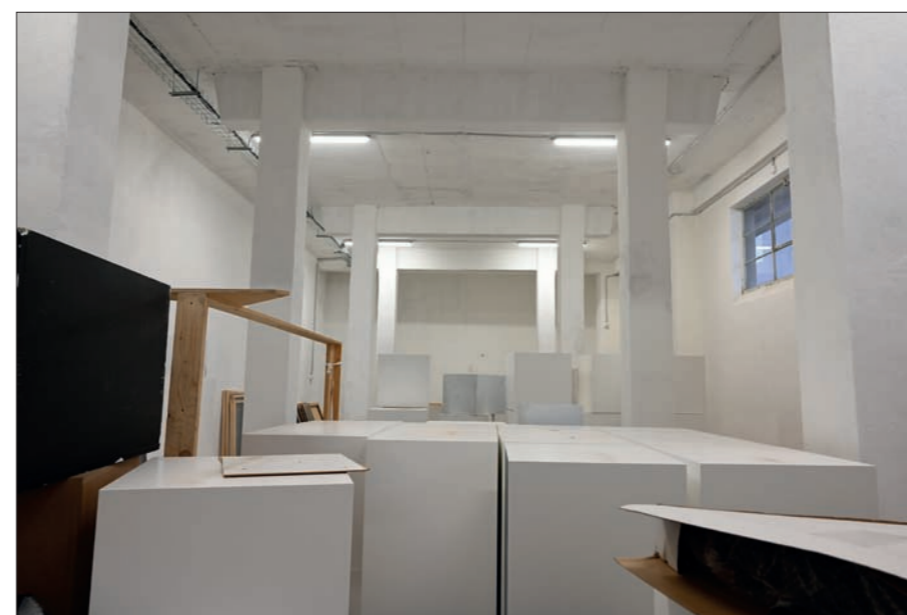
Pohled do střední části od severu

Pohled do střední části od jihu

Pohled do střední části od západu

Pohled do severní části od jihu

Pohled do severní části od jihu

výplňové zdi a je plná bez otvorů. Východní stěna tobogánové haly patří nenosné obvodové výplňové zdi. Stěna je vtaženými železobetonovými pilíři rozdělena na sedm polí. V ose každého pole je šířkově obdélné okno se jednoduchou kovovou výplní. Pouze v severním poli je okno přes celou výšku stěny. Podobné okno je ve východní stěně schodiště. Jižní stěnu širšího západního traktu moučného sila tvořilo hodnotné architektonicky členěné průčelí režných cihel ze druhé stavební etapy výstavby mlýna (1915). Při recentních úpravách bylo toto průčelí obloženo zateplovacími polystyrenovými deskami. Západní stěna užšího traktu je rozsahu jižních tří os tvořena částí východního průčelí staršího objektu mlýna. Při recentní rekonstrukci bylo toto průčelí náznakově obnoveno. Západní stěnu moučného sila tvoří nenosná výplňová obvodová zeď. Je rozdělena pěti pravidelně umístěnými šířkově obdélnými okny s jednoduchou kovovou výplní dílenského typu. Strop úzké chodbičky po obvodu moučného sila je tvořen vykonzolovanou železobetonovou deskou vynášející zároveň obvodové stěny. Strop tobogánové haly je po obvodu tvořen původním ochozem v podobě vykonzolované železobetonové desky. Ve střední části potom prefabrikovanými železobetonovými deskami nebo recentně dobetonovanými záslepkami původních otvorů. V recentně upravené jižní části jsou stropy nové, monolitické železobetonové.

Detail podlahy severní části

Pohled do severní části od severu

Detail stropu severní části

Detail stropu ve střední části se zachovaným vstupem technologie

Pohled do západní uličky obvodu sila od jihu

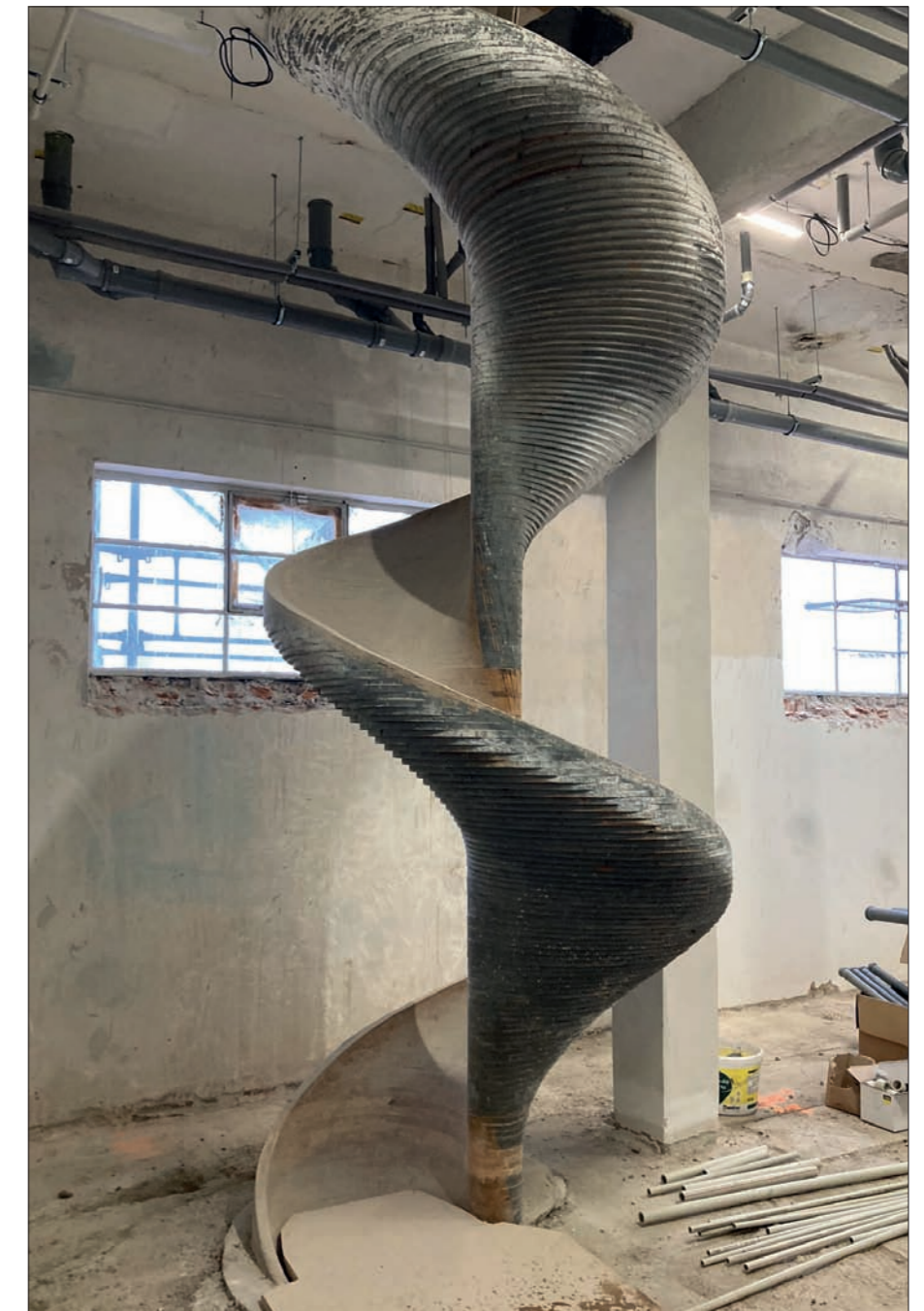
Prostor je řešen v zásadě jako dispoziční dvoutrakt. K severnímu průčelí staršího objektu mlýna je ve stejné šířce přiložen širší trakt moučného sila. Užší východní trakt toboganové haly schodiště je protažen k jihu a zakrývá část východního průčelí staršího objektu mlýna v rozsahu tří okenních os. Hlavní západní trakt moučného sila je téměř v celé ploše vyplněn železobetonovou konstrukcí hlubinných sil procházejících všemi podlažími. Sila jsou vnitřními železobetonovými stěnami rozdělena do půdorysného rastru 4x8 samostatných těles hlubinných sil. Po obvodu monolitické konstrukce sil zůstává na severní, jižní západní straně pouze úzká okružní chodbička. U užšího východního traktu bývalé tobogánové haly je v nejnižší části v rozsahu jedné okenní osy vydělen komunikační trakt trojramenného schodiště s podestami a výtahovou šachtou v zrcadle schodiště. Zbytek prostoru zaujímá prostor tobogánové haly se samostatnou nosnou konstrukcí tvořenou původně 11 dvojicemi prefabrikovaných sloupů a vodorovným trámem vynášející strop prefabrikovaných železobetonových desek. Při recentní rekonstrukci byly dvě východní dvojice sloupů trámcí odstraněny a prostor byl rozdělen novými železobetonovými konstrukcemi na chodbu západní části, výtahovou šachtu nákladního výtahu a depozitář ve východní části. Prostor bývalé tobogánové haly byl recentně v jižních 3/8 délky rozdělen novou dělicí zdí. Podlaha všech prostor byla tvořena betonovou mazaninou, pouze schodiště podesty měla teracový povrch. Severní stěna patří nenosné obvodové

Pohled do přístupové chodby jižní části východního traktu od jihu

Pohled do střední části tobogánového skladu od severu

Detail tobogánového skluzu ve střední části

Detail podlahy po odkrytí mazaniny - systémové desky 60. let 20. století

výplňové zdi a je plná bez otvorů. Východní stěna tobogánové haly patří nenosné obvodové výplňové zdi. Stěna je vtaženými železobetonovými pilíři rozdělena na sedm polí. V ose každého pole je šířkově obdélné okno s jednoduchou kovovou výplní. Pouze v severním poli je okno přes celou výšku stěny. Podobné okno je ve východní stěně schodiště. Jižní stěnu širšího západního traktu moučného sila tvořilo hodnotné architektonicky členěné průčelí režných cihel z druhé stavební etapy výstavby mlýna (1915). Při recentních úpravách bylo toto průčelí obloženo zateplovacími polystyrenovými deskami. Západní stěna užšího traktu je rozsahu jižních tří os tvořena částí východního průčelí staršího objektu mlýna. Při recentní rekonstrukci bylo toto průčelí náznakově obnoveno. Západní stěnu moučného sila tvoří nenosná výplňová obvodová zeď. Ta je rozdělena pěti pravidelně umístěnými šířkově obdélnými okny s jednoduchou kovovou výplní dílenského typu. Strop úzké chodbičky po obvodu moučného sila je tvořen vykonzolovanou železobetonovou deskou vynášející zároveň obvodové stěny. Strop tobogánové haly je po obvodu tvořen původním ochozem v podobě vykonzolované železobetonové desky. Ve střední části potom prefabrikovanými železobetonovými deskami nebo recentně dobetonovanými záslepkami původních otvorů. V recentně upravené jižní části jsou stropy nové, monolitické železobetonové.

Detail podlahy severní části

Detail podlahy severní části

Detail podlahy severní části

Detail podlahy severní části

Detail okna ve východní stěně

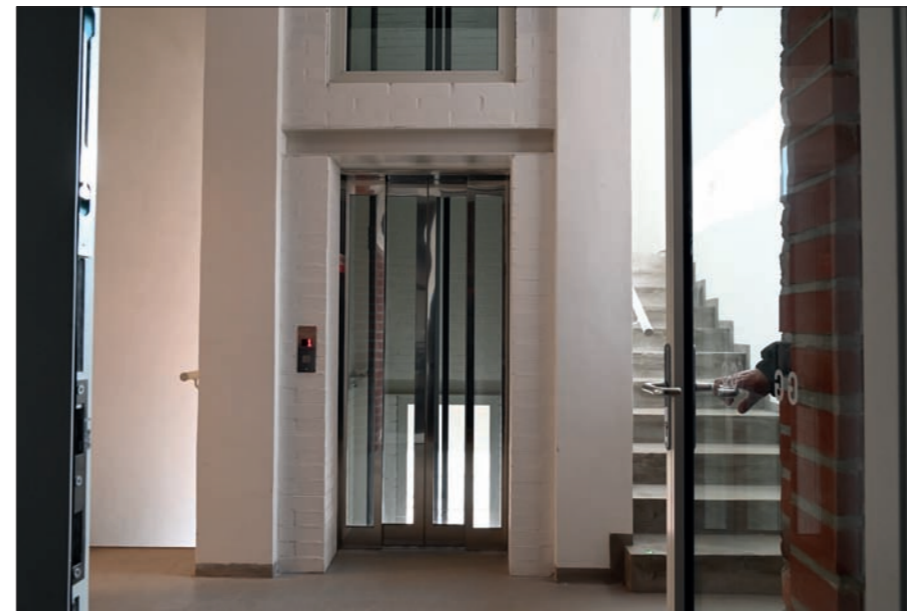
Detail podlahy severní části

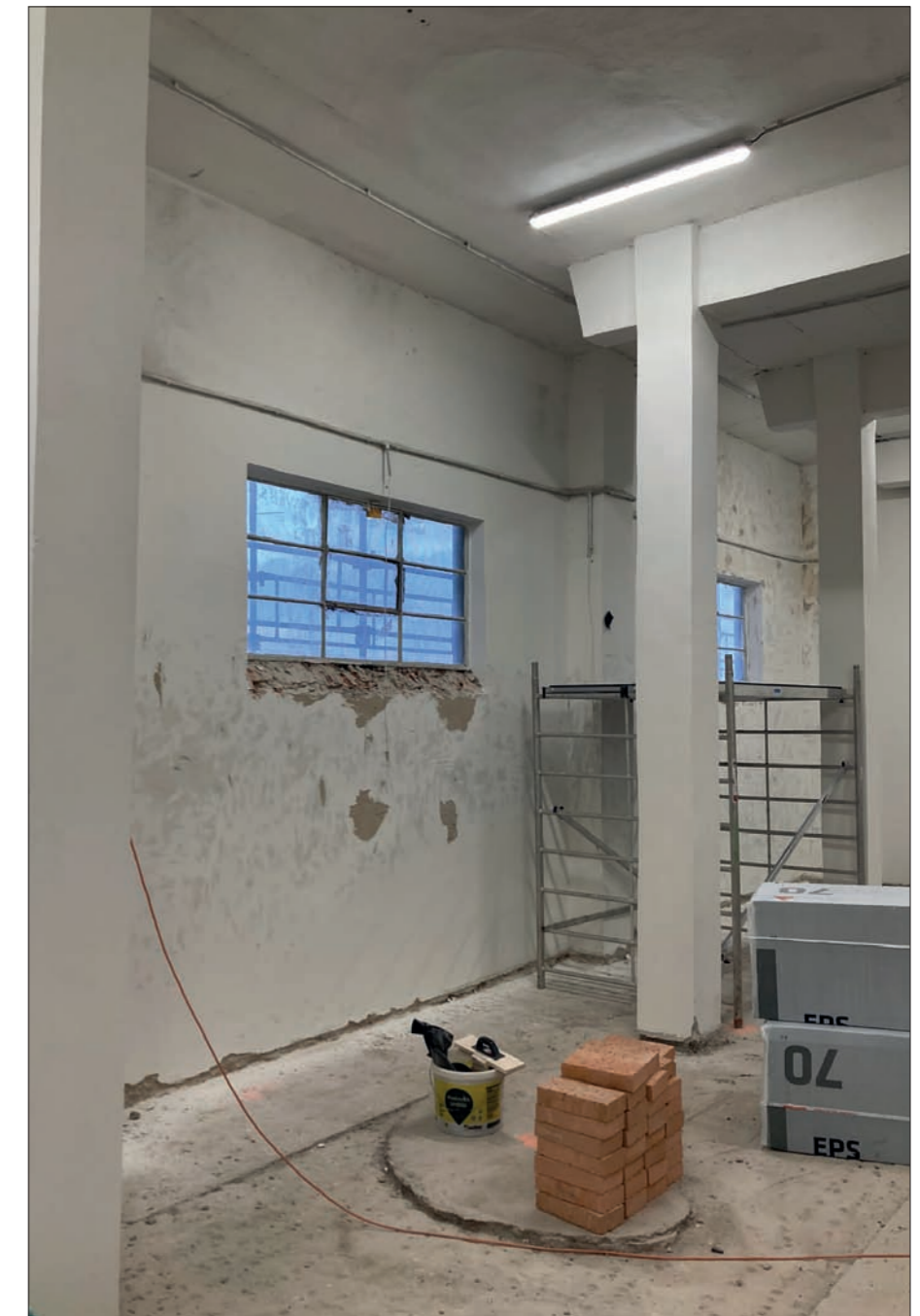
Dispozice podlaží prostorově odpovídá nižším úrovním, ale je zde jeden výrazný rozdíl. Součástí podlaží je i prostor nad sklady v přístavbě z druhé stavební etapy výstavby mlýna (1915), která byla před výstavbou moučného sila o podlaží nižší. Prostor je řešen v zásadě jako dispoziční dvoutrakt. K severnímu průčelí staršího objektu mlýna (III. etapa 1921) je ve stejné šířce přiložen širší trakt moučného sila, zde ještě s mezičlánkem prostoru nad sklady (II. etapa, 1915). Užší východní trakt tobogánové haly a schodiště je protažen k jihu a zakrývá i část východního průčelí staršího objektu mlýna, v tomto podlaží ovšem pouze v rozsahu jedné okenní osy, tedy v rozsahu schodišťového traktu. Hlavní západní trakt moučného sila v dolní části odpovídá nižším podlažím, tedy je téměř v celé ploše vyplněn železobetonovou konstrukcí hlubinných sil procházejících všemi podlažními s úzkou okružní chodbičkou. Hmoty sil však sahá jen do poloviny výšky prostoru. Horní část nad silu tvoří v zásadě spojitý prostor s odlehčeným rastrem nosných pilířů, vytvářejících 2 x 4 téměř čtvercová pole vymezená stropními trámy čtvercového průřezu, shodného s pilíři. Prostor tobogánové haly odděluje v současnosti recentní zděná příčka. Z užšího východního traktu bývalé tobogánové haly je v její jižnější části v rozsahu jedné okenní osy vymezen komunikační trakt trojramenného schodiště s podestami a výtahovou šachtou v zrcadle schodiště. Zbytek prostoru zaujímá prostor tobogánové haly, v tomto podlaží již bez vložené pilířové konstrukce. Při recentní rekonstrukci byla jižní část prostoru oddělena a rozdělena novými železobetonovými konstrukcemi na chodbu v západní části a výtahovou šachtu nákladního výtahu a depozitář

Pohled do přístupové chodby jižní části východního traktu

Pohled na výtah tříramenné schodiště podestami

Detail svíslého pásového okna severní části východní stěny východního traktu

Detail okna zábradlí schodiště

Pohled do severní části východního traktu od severu

4. PATRO

ve východní části. Podlaha všech prostor je tvořena betonovou mazaninou, pouze schodiště a podesty měly teracový povrch. V horní pochozí ploše hlubinných sil, jsou dochovány manipulační otvory a revizní poklapy. Na povrchu podlahy této části je také patrná vystupující betonovou omazávkou chráněná elektroinstalace. V prostoru jsou rozmístěny zděné sloupky jako stopy odstraněné technologie. Severní stěna patří nenosné obvodové výplňové zdi. Stěna je dělena na čtyři pole plochými polopilíři. Ve stěně jsou čtyři pravidelně rozmístěná téměř čtvercová okna s jednoduchou kovovou výplní továrního typu. Východní stěna tobogánové haly patří nenosné obvodové výplňové zdi. Stěna byla vtaženými železobetonovými pilíři rozdělena na sedm polí. Severní pole je plné bez otvoru. Ve zbývajících polích je v horní části stěny úzké pásové okno přes celou šířku stěny. Jednoduché kovové okno je děleno na čtvercové tabulky. Jižní stěnu prostoru (v současnosti sál) tvoří obvodová zeď čtvrtého patra mlýna přistavěného v roce 1922. Stěna je v současnosti omítaná s širokým pravouhlým recentně probouraným průchodem ve střední části. Na severní straně je sál od prostou sila oddělen recentní příčkou, která do sebe pojmul i čtveřici pilířů z doby výstavby sila. Severní stěna patří nenosné obvodové výplňové zdi. Stěna je dělena na pět polí plochými polopilíři. Ve stěně je pět pravidelně rozmístěných téměř čtvercových oken s jednoduchou kovovou výplní továrního typu. Strop prostoru moučného sila a tobogánové haly je železobetonový, monolitický trámčový. Tvoří zároveň konstrukci ploché střechy mírně skloněné směrem k východu. V moučném silu vytváří trámce čtvercový rastr 2 x 4. Nad východním traktem odpovídají rytmu pilířů východní stěny. V recentně upravené jižní části jsou stropy nové, monoliticky železobetonové.

Pohled do prostoru nad silu severozápadním nárožím od jihu

Pohled do prostoru nad silu severozápadním nárožím

Pohled do prostoru nad silu severní části od západu

Pohled do prostoru nad silu od severu

Pohled do prostoru nad silu od jihu - východní část

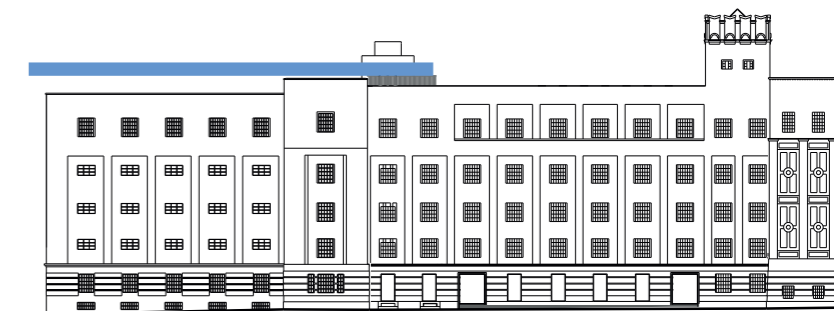

Pohled do prostoru nad silu od jihu - západní část

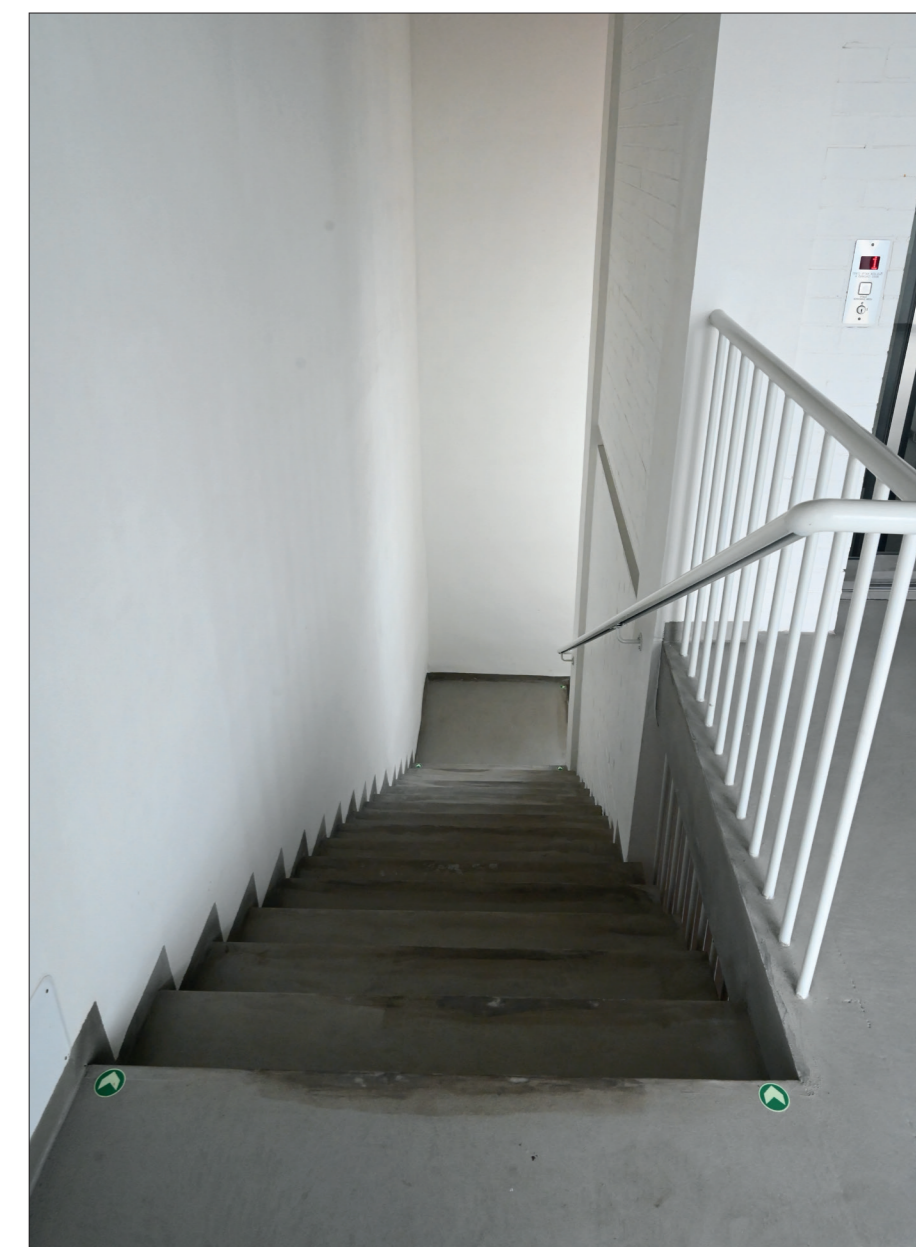

Nástavba výtahové šachty.

Šesté podlaží tvoří pouze recentně přestavěný schodišťový nástavec se střední výtahovou šachtou převyšující původní střechu moučného sila. Prostor má obdélný půdorys s trojramenným schodištěm s podestami a s obdélnou výtahovou šachtou ve středním zrcadle. Schodiště půdorysně navazuje na starší schodiště v nižších podlažích. V západní části je rozšířená podesta čtvercového půdorysu, tvořící zádveří vstupu na střešní terasu. Výstupní (severní) rameno schodiště je prodloužené a zasahuje až do prostoru podesty. Podlaha i schodové stupně jsou betonové s šedým nátěrem. V severní a jižní stěně při západním koutě jsou recentní jednokřídlé prosklené dveře vstupu na střešní terasu. V ose západní stěny jsou obdobné prosklené dvoukřídlé dveře. Stěny jsou omítané a bílené. Strop je betonový, monolitický z pohledového betonu. Ve střední části stropu je převýšený světlík.

Pohled do interiéru nové nástavby výtahovou šachtou schodištěm

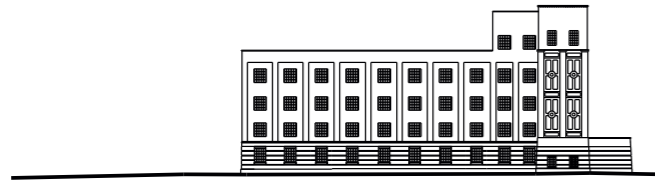

Pohled do interiéru nové nástavby - detail schodiště

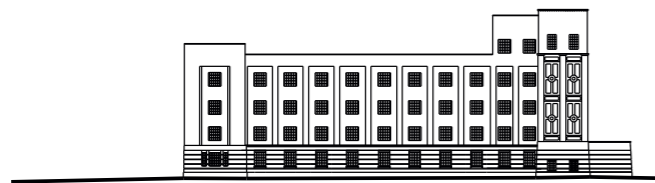
SHRNUTÍ VÝVOJE AUTOMATICKÝCH MLÝNŮ

1911

Po složitých vyjednáváních schválilo na počátku roku 1910 městské zastupitelstvo Pardubic převod městského pozemku nově regulované Chrudimky pro stavbu mlýna bratří Winternitzů, jako vyrovnání za zrušenou vodní sílu na jejich mlýně Valcha. Městská technická kancelář vzápětí vyhotovila plán umístění stavby a místní továrna na mlýnské stroje Prokop a synové dodala stavební technologické plány. Ty byly létě roku 1910 předány Josefu Gočárovi. Neznáme prozatím pozadí – zda šlo požadavek Městské technické kanceláře, aby mlýn byl zapojen do budoucího veřejného prostoru města, nebo záměr investorů. V srpnu dokončil Josef Gočár plány úpravy hmotového uspořádání a především členění průčelí. Stavba byla zahájena ještě téhož roku a dokončena roce 1911.

1915

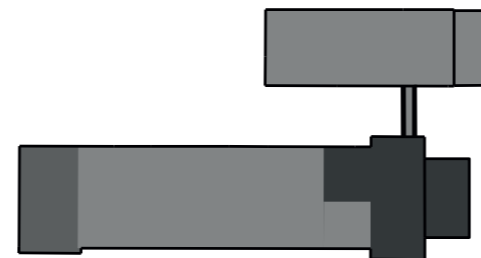
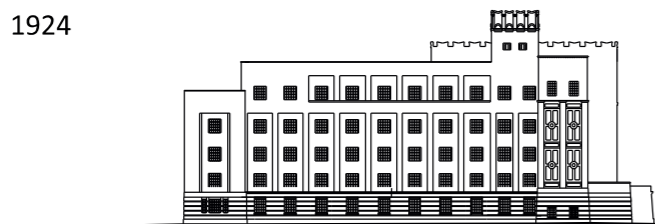
Budova mlýna byla roce 1915 rozšířena o přístavbu skladovacího traktu, rozšiřující budovu na severní straně. Rozsah přístavby byl omezen katastrální hranicí, za kterou měla ležet budoucí komunikace. Josef Gočár tak byl podruhé osloven při formulování podoby technologického provozu mlýnů. Trakt byl akcentován vyčleněním hmoty do mělkého rizalitu a zvýšením koruny nad starší mlýnici. Západní jednoosé průčelí bylo orámováno širokými lizénami dosedajícími na rustikovou přízemní soklovou část. Severní průčelí bylo navrženo v kontextu dekorativněji pojatého jižního průčelí sila – tři pole křížovými motivem vyskládaných cihel oddělovala režná plocha lizénových ráků. Předpokládáme, že důvodem tohoto řešení byl záměr vybudovat v nově regulovaném území městskou uliční zástavbu, kde by se dekorativní úprava průčelí pohledově uplatnila.

1921

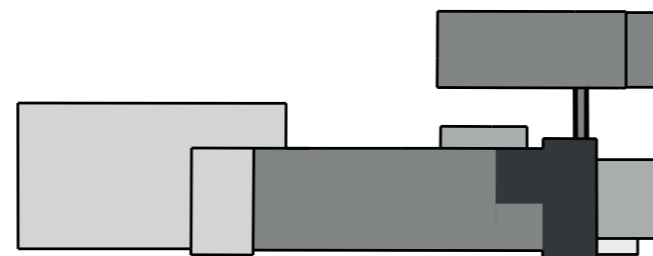
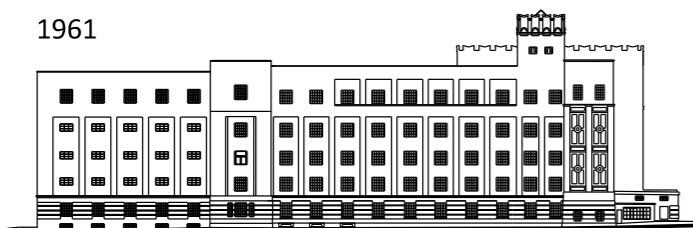
V roce 1919 vlivem vznícení prachu traktu čistírny podlehl mlýn – především část mlýnice – ničujícímu požáru. Ihned bylo přikročeno jeho obnově, která byla využita pro stavební úpravy většího rozsahu. Hned prvních 6 dní po požáru naplánovaný rozsah obnovy obsahoval rekonstrukci mlýnice, její rozšíření severním směrem na úkor moučného skladu, rozšíření strojovny zvýšením střední části mlýna jedno podlaží. Josef Gočár vypracoval pro zvýšení mlýnice skladu plán průčelí a hmotového uspořádání – nástavba využila prostřední členěných nečleněných režných ploch cihelného líce. Výškou měla dosahovat pod atiku jižního traktu čistírny na severu měla převyšovat poměrně výrazně dostavbu skladu. Ještě na konci roku 1919 však do již schváleného projektu vstoupil nový záměr na změnu koncepce hasicího systému. Pro preferovaný Sprinklerův systém bylo nutné vybudovat železobetonovou nádrž nad budovou. Josef Gočár tak již po čtvrté formuloval uspořádání hmot, nyní již dekorativistickým duchu, když jeho první návrh byl spíše modernisticky pojatý. Kolaudace stavby proběhla roce 1921.

1924

Patrně v druhé polovině roku 1921 došlo k rozhodnutí rozšířit skladovací kapacity mlýna o nové obilné silo, umístěné s paralelně mírným odstupem od jeho východního průčelí a spojené nejvyšším podlaží, úrovní traktu čistírny, obloukovým krytým mostkem či „prampouchem“. Podklad pro betonovou konstrukci vypracoval ing. Jindřich Pollert z Prahy a jeho návrh pak zpracoval Josef Gočár do výsledné podoby. První návrh počítal s použitím motivu ve střední části vlomené atiky, použitého nad střechou sila mlýna, atika mostku byla řešena v kontextu již hotového ukončení vodárenské věže formou plasticky zvýrazněných stínek s dovnitř vlomenými štítky. Nakonec však došlo úpravě návrhu celé atikové části, která se přizpůsobila „novému“ plastickému členění protažených stínek cimbuří. Bylo to tedy již po páté, kdy Josef Gočár nad tématem mlýnů jako architekt uvažoval. K dokončení stavby došlo zřejmě až na přelomu dubna a května roku 1924. Poslední Gočárovou prací pro majitele mlýna byl návrh domku portýra roku 1926, který již byl proveden v oprostěném duchu moderního purismu.

1961

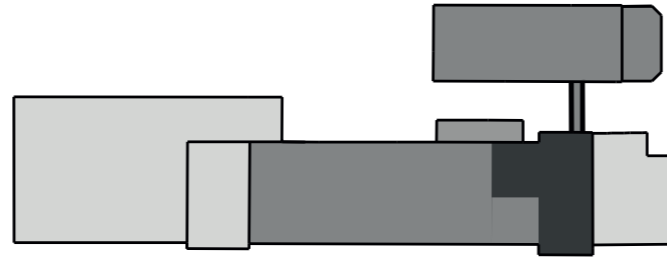
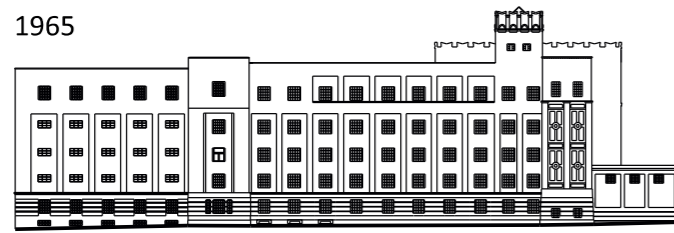

V roce 1958 byla projektově navržena a schválena přístavba moučného skladu navazujícího na mlýn na severní straně. Hmotová skladba členění průčelí vychází ze staršího návrhu arch. Karla Řepy roku 1950 a poměrně citlivě navazuje na starší Gočárovo řešení. Jádrem stavby je rozsáhlý železobetonový blok hlubinných sil na mouku dosahující šířky staré mlýnice. Sila jsou obklopena manipulační chodbou na jižní, západní a severní straně s širokým traktem tobogánového skladu na východě výrazně předstupujícím před líc původní stavby. Sklad je zároveň protažen jižním směrem podél staré budovy, v jeho nejnižší části je umístěno čtyřramenné schodiště, ze kterého jsou zároveň přístupná patra starého skladu. K dokončení stavby muselo dojít před rokem 1962, kdy je patrná snaha dořešit patrování tobogánového skladu.

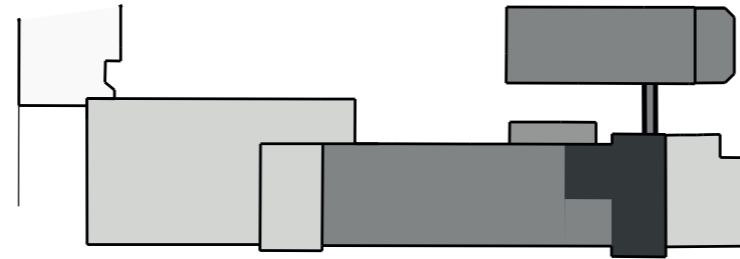
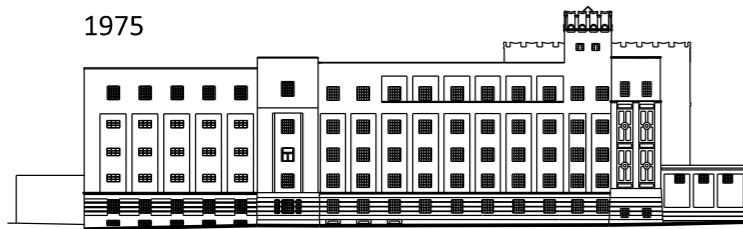
SHRNUTÍ VÝVOJE AUTOMATICKÝCH MLÝNŮ

1965

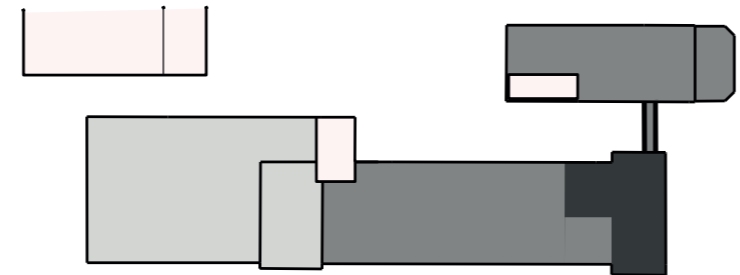
V roce 1953 byla schválena přestavba trafostanice, plánovaná již od roku 1951 v místě starého turbínového domku, přiléhajícího na jižní stranu mlýna. Turbínový pohon byl již zcela nahrazen pohonem elektrickým. Došlo k rozšíření stavby jižním a východním směrem, a ke změně vnitřní dispozice. V roce 1960 byl vypracován projekt na stavbu trafostanice 35kV, která měla prakticky zcela nahradit starší stavbu z části v sobě integrující starou turbínovou stanici a starší realizaci trafostanice. Projekt počítal se značným rozšířením budovy a jejím zvýšením. Jednotlivá průčelí novostavby byla členěna alespoň rámcově podle členění staré budovy lizénovými rámci se zachováním ve štku provedené soklové pásové rustiky, i když ve znatelně nižším řemeslném standardu. Stavební povolení bylo vydáno listopadu 1962.

1975

Sklad balené mouky byl projektován roce 1969 jako přízemní budova se skladovací plochou 600 m², doplněnou potřebným zázemím. Půdorysně sklad navazoval na severovýchodní nároží o něco staršího moučného sila. K realizaci došlo v letech 1970 - 71. Na betonových základech bylo provedeno zdívo ze škvárobetonových tvárníc vyztužené betonovými pilíři, konstrukce krovů byla provedena ocelovým příhradovým vazníkem. Přízemní budova s vnější rampou pro expedici uzavírala areál na severní straně.

2024

V průběhu let 2019 -2023 došlo k úplné konverzi objektu původních mlýnů pro účely galerijního provozu Východočeské galerie - nově Gočárovy galerie. Došlo k odbourání mladší schodištvé přístavby z roku 1941 na východním průčelí mlýnice a čistírny i ke zbourání všech dodatečných konstrukcí v interiéru. Schodiště bylo přeneseno opět do interiéru. Byly rozebrány veškeré podlahy v traktu mlýnice a částečně znovu instalovány očištěné a upravené. Zbylá technologie byla kromě hlavní transmisy kompletně odstraněna, pouze torza (rovinný vysévač, tobogán, spodní část zásobníku otrub) byly instalovány pro připomenutí v nefunkční nepůvodní poloze. Došlo ke kompletní opravě všech průčelí i vnitřních povrchů. Nad východním traktem tobogánového skladu se schodištěm bylo postaveno patro s nástavbou výtahové strojovny. Sousední samostatné silo bylo upraveno pro multifunkční účely. Z východní strany byla soklová část prolomena novým širokým otvorem, nad atikou vznikla nástavba technologického zázemí a provozu střešního baru z pohledového betonu. Původní kancelář v patě sila byla zcela přestavěna dle původní podoby. Na severní straně areálu byla na místě demolovaného skladu balené mouky postavena novostavba Polytechnických dílen – Sféra, která proměnila hmotovou skladbu celé zástavby. Partery a veřejné prostory byly kultivovány a osazeny cihlovou dlažbou.

Výstavbě moučného sila předcházela poměrně dlouhá příprava, jejíž počátek můžeme vysledovat do roku 1949, kdy se po znárodnění potravinářského průmyslu objevila potřeba postavit celý kombinát mlýna spojeného s pekárenským provozem podle sovětského stříhu. Stavoprojekt vypracoval na žádost tehdejšího podniku a politických orgánů zastavovací plán „úseku Ležánek“, který měl určit rozsah funkcí v území i přibližnou strukturu zástavby. Byly vypracovány dvě alternativy - A, která by vyloučila zástavbu území severně od mlýnů obytnými domy a B, která naopak tuto zástavbu zahrnuje. Rada JNV na zasedání 12. ledna 1950 přijala variantu A. Toto rozhodnutí umožnilo další rozvoj areálu severním směrem a schvalovalo tak již promyšlenou stavbu skladištní budovy navazující na severní část mlýna. Umístění a podoba přístavby byla téhož roku řešena projektantem Stavoprojektu Karlem Řepou, který zároveň s Karlem Kalvodou vypracoval celkový zastavovací plán závodu (1950). Ten zahrnoval rozšíření areálu jižním i východním směrem, likvidaci částí ohrazených pozemků sousedních domů a stavbu východního pásu budov - dílen, garáží a velké kancelářské budovy. Na sever od areálu mlýna, na samém konci ulice Na Ležánkách, již tento zastavovací plán počítal se stavbou provozu pekáren.

Původní Řepův návrh přístavby skladiště z počátku roku 1950 byl řešen jako protažení stávající budovy o nižší pětiosý trakt s průčelími členěnými navazujícími lizénovými rámy. Vnitřní uspořádání bylo určeno skeletovým systémem s 4 x 6 sloupy.

Nevíme z jakého důvodu došlo k odsunutí realizace této stavby. V následujících letech byly realizovány jiné stavební úpravy areálu – stavba trafostanice, rýhovny, administrativní budovy atd. K oživení tématu došlo v roce 1956, kdy byly původní Řepovy plány s projektem předloženy ke schválení stavebnímu úřadu. Zřejmě v této době však došlo k rozhodnutí na místo otevřených pater skladu vybudovat modernější zařízení s monolitickými silami a moderním provozem toboganového skladu. Jak můžeme pochopit z mladší korespondence, mělo být řešení skladu provedeno prototypovým způsobem.

Plány na novostavbu byly vyhotoveny až v roce 1958 projekcí podniku Potravinoprojekt. Nová budova jednak prodloužila mlýn severním směrem a její východní průčelí bylo hmotově předloženo před stávající líc o jednu osu. Vlastní konstrukce sila byla provedena formou kombinované monolitické konstrukce s integrovaným železobetonovým skeletem, obvodová část toboganového skladu na východní straně jako rámová železobetonová konstrukce. Výplňové cihelné zdivo bylo vyzděno na připravené konzolové desky a rámy. Uvnitř toboganového skladu byl ponechán požadovaný volný prostor pro umístění nové technologie procházející od suterénu po 4. patro.

Díky přiložení stavby ke staršímu průčelí mlýna z roku 1915 došlo k zakrytí cihelné dekorativně pojaté fasády členěné lizénovými rámy. Do jejího líce byly vetknuty obvodové vykonzolované desky pater. Na původní nižší střeše skladu byla postavena vyšší patrová nástavba a patrování bylo sladěno s výškou sousední mlýnice. Tim bylo potlačeno původní uspořádání hmot, které řešil architekt Josef Gočár.

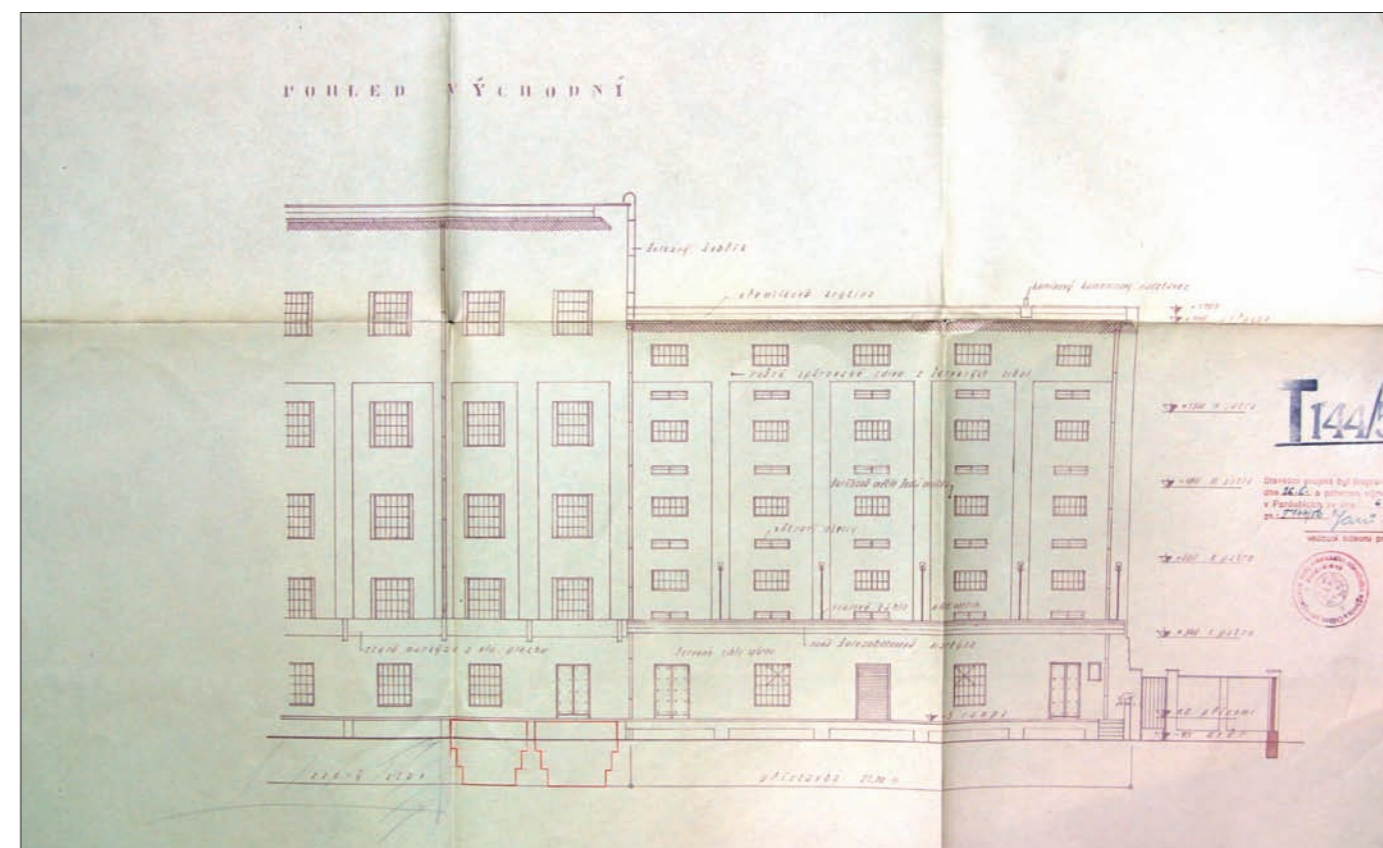
Po dokončení stavby v roce 1961 bylo konstatováno, že zamýšlenou inovativní technologii s toboganovým skladem nelze realizovat, protože nebylo možné zajistit dodavatele. Velká potřeba funkčního skladovacího prostoru tak vedla k utilitárnímu řešení – technickým úsekem podniku Mlýny a těstárny Pardubice byl vypracován projekt na vložení částečně montované konstrukce navržené původně Národním podnikem Průmstav Pardubice, který spočíval v instalaci podpůrných sloupů s průvlakly vloženými napříč prostorem. Na průvlakcích byly pokládány betonové desky a do interiéru pak zabudovány dva skluzové tobogány.

Do jednotlivých pater skladu byly umístěny technologie pro míchání a pytlování mouky, před výstavbou skladu balené mouky v polovině 70. let byly velké plochy určeny i pro skladování.

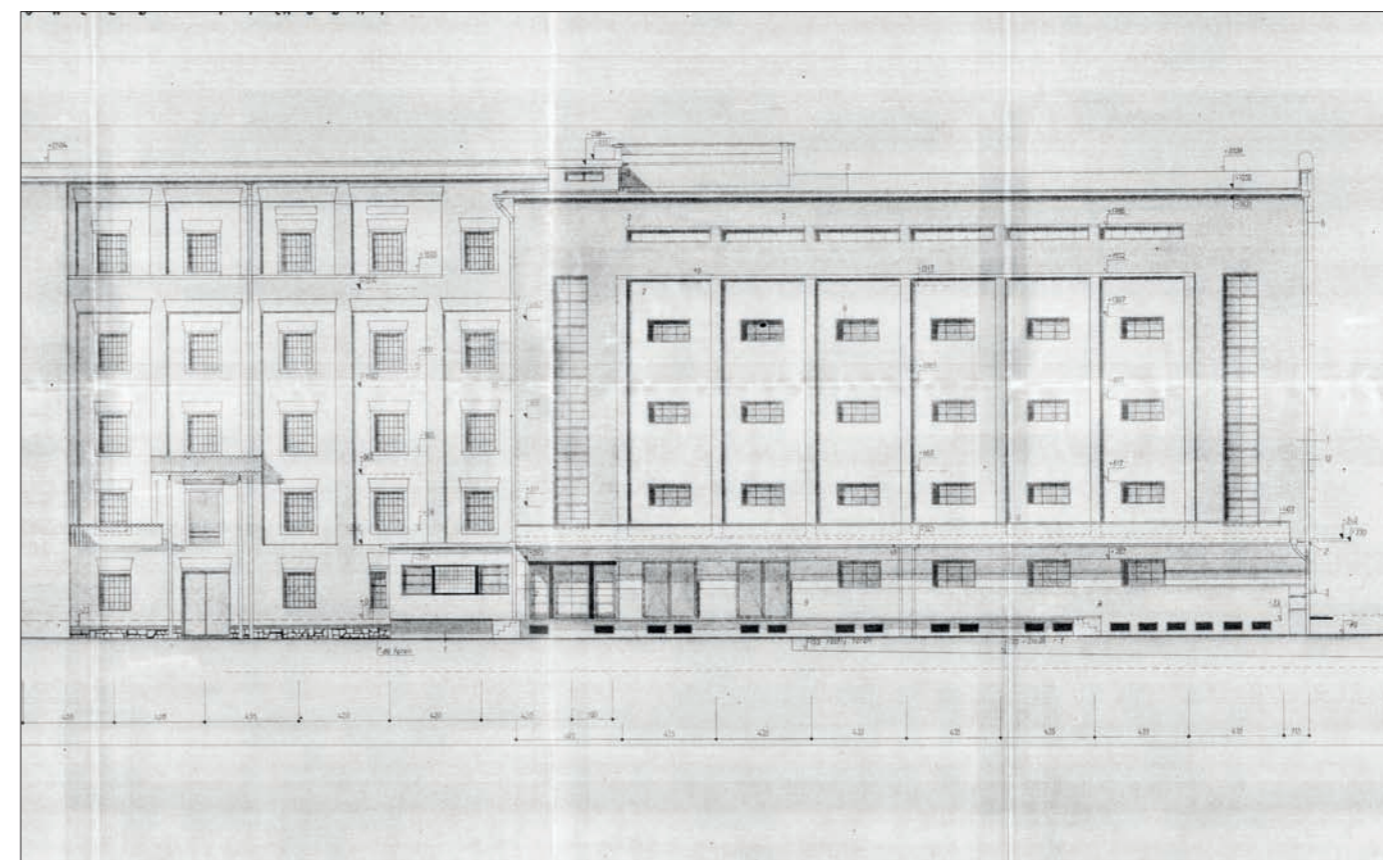
Hlubinná sila vytvářela dva propojené monobloky se střední průchozí chodbou v přízemí a obvodovými chodbami ve všech nadzemních podlažích. Pod zúžené výsypky byly instalovány dřevěné stolice bubnových podavačů a šnekových dopravníků. Pod stolicemi byly v podlaze instalovány prkny rámované průchodky do suterénních prostor, kde byly instalovány další míchací a balící technologie. Korečkové dopravníky procházely podél severní stěny sousedního traktu starého skladu a nahoře byly navázány šnekovými dopravníky s násypníky sil.

V takovém stavu, s menšími technologickými a tím pádem i stavebními úpravami, přetrvala celá část moučného sila se skladem až do ukončení provozu v roce 2012. Následně byly demontovány všechny ekonomizovatelné technologie a ponechány pouze původní dřevěné stolice pod silami a jeden lamelový tobogán.

Po roce 2020 byla jižní část interiéru toboganového skladu demolována – odstraněny byly sloupy a veškeré podlahy, a nahrazeny novými železobetonovými pohledovými konstrukcemi. Do prostoru u jižního schodiškového traktu byly vloženy šachta nákladního výtahu a další provozní prostory. Zbylá část interiéru byla upravena jen částečně vložením dělicích ytongových příček oddělujících skladovací prostory ve východním traktu od prostoru sila. V roce 2024 dochází k vložení dalších kancelářských prostor do 3. a 4. patra východního traktu.

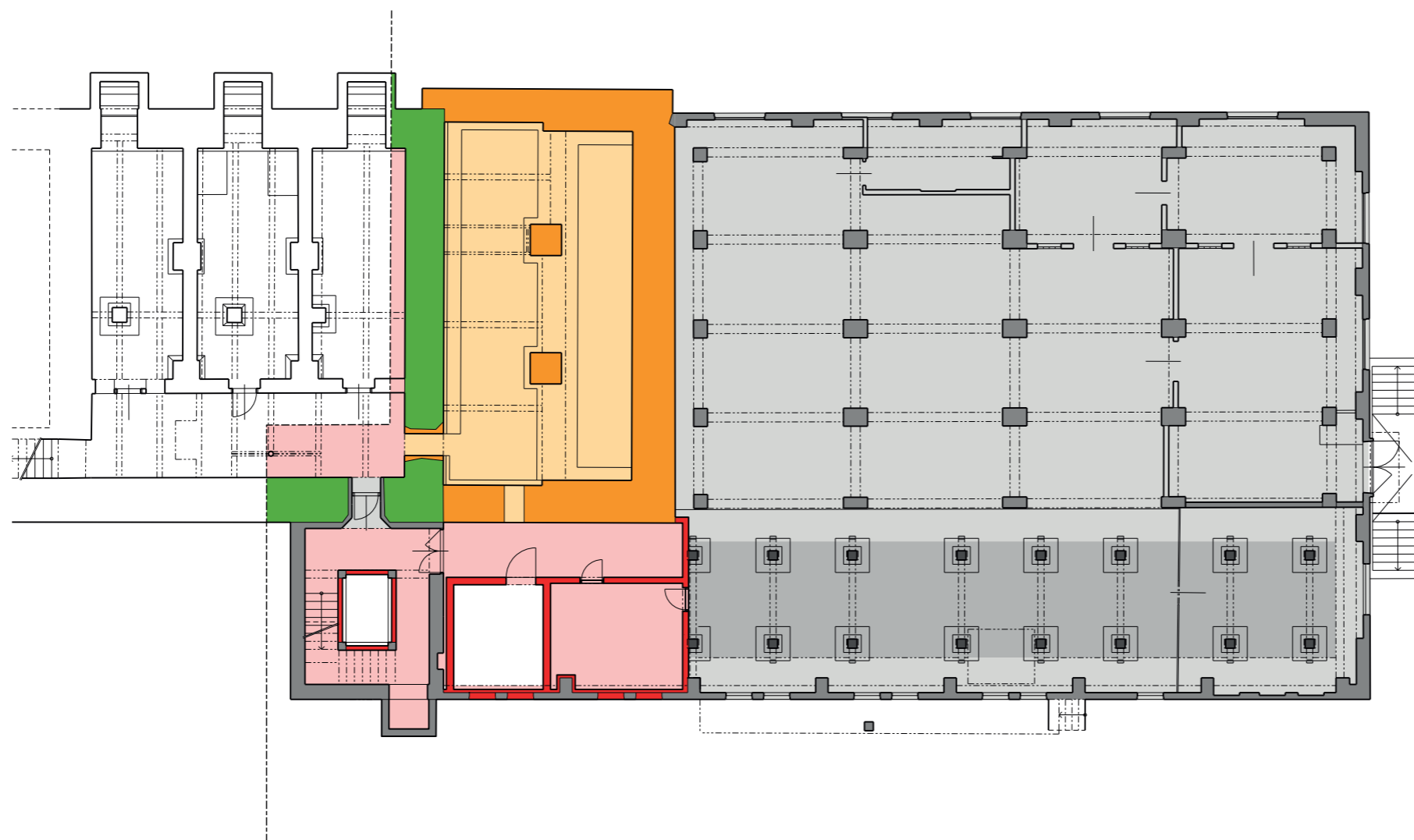

Původní projekt Stavoprojektu od architekta Karla Řepy z roku 1950, pohled na východní průčelí skladu, schváleno stavební úřadem 1956.

Projekt na stavbu moučného sila a tobogánového skladu z roku 1958 (Arch. Doležal, Arch. Cupal, Mlýny a pekárny Pardubice), východní průčelí

SHP MOUČNÉHO SILO V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

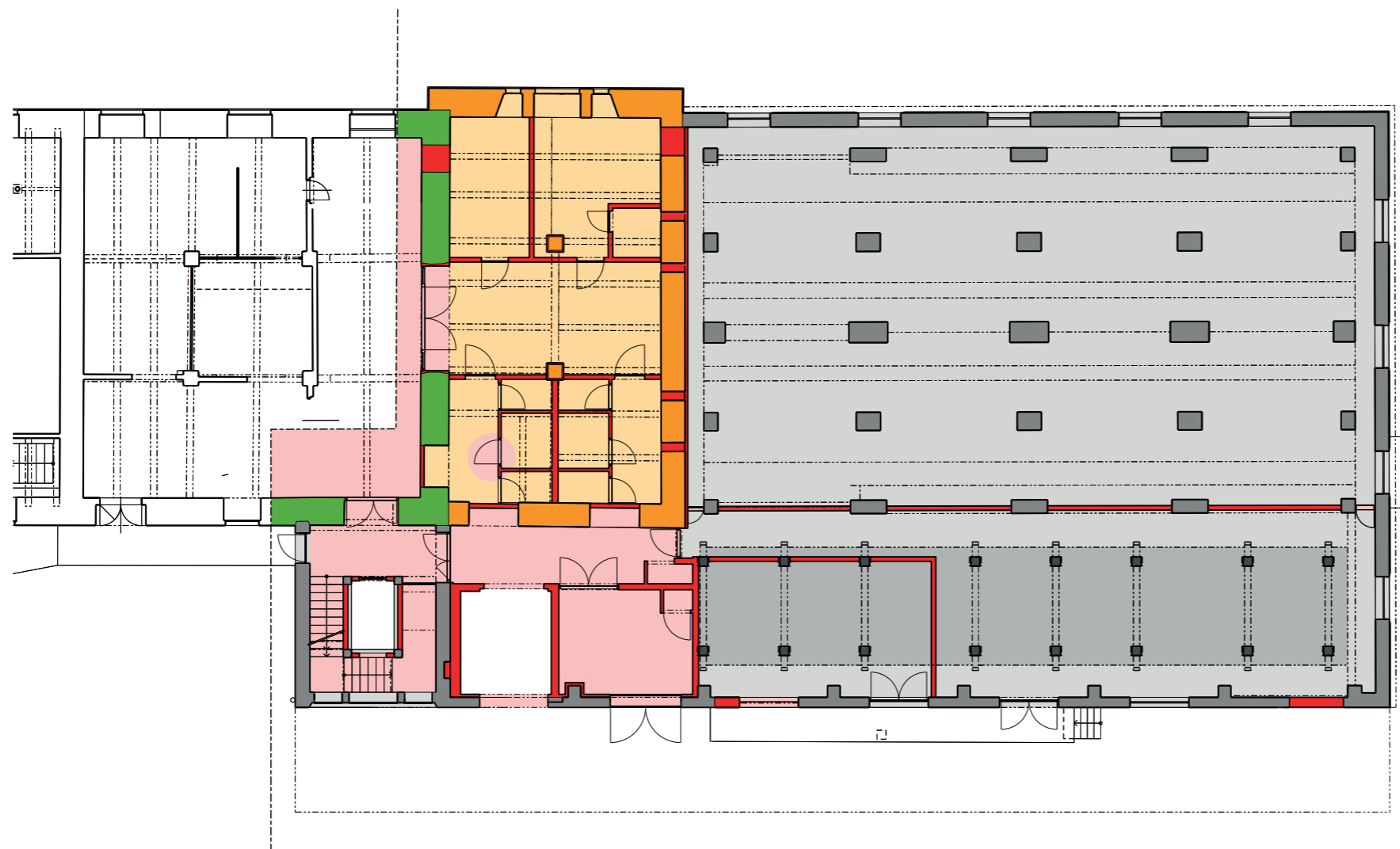
VYHODNOCENÍ STAVEBNÍHO VÝVOJE

PŮDORYS 1PP M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
		I. etapa výstavby (1911)
		II. etapa výstavby (1915)
		novodobé (1958-1960)
		novodobé (1962)
		novodobé (po r. 2000)

SHP MOUČNÉHO SILO V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

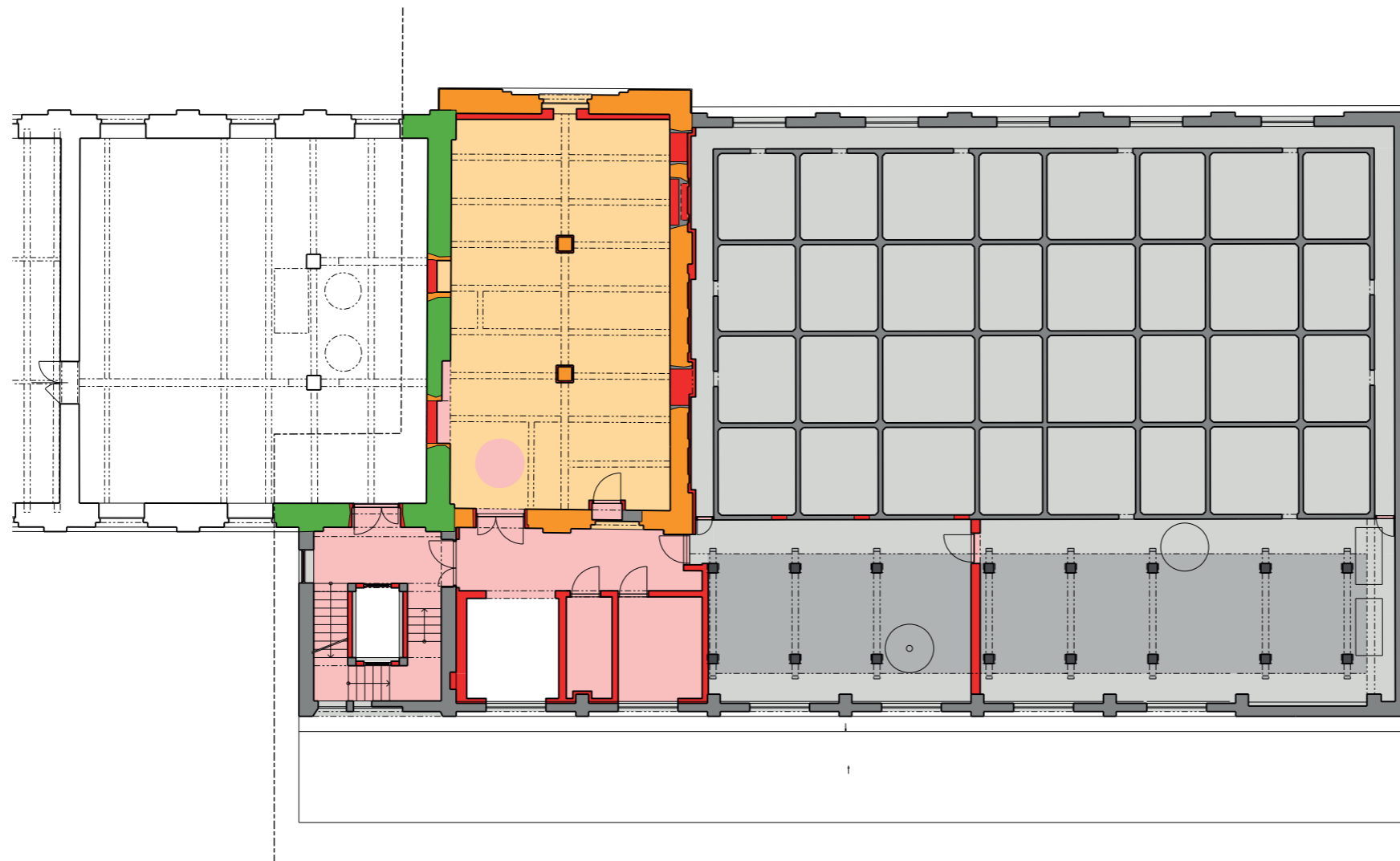
VYHODNOCENÍ STAVEBNÍHO VÝVOJE

PŮDORYS 1NP M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
■	■	I. etapa výstavby (1911)
■	■	II. etapa výstavby (1915)
■	■	novodobé (1958-1960)
■	■	novodobé (1962)
■	■	novodobé (po r. 2000)

SHP MOUČNÉHO SILO V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

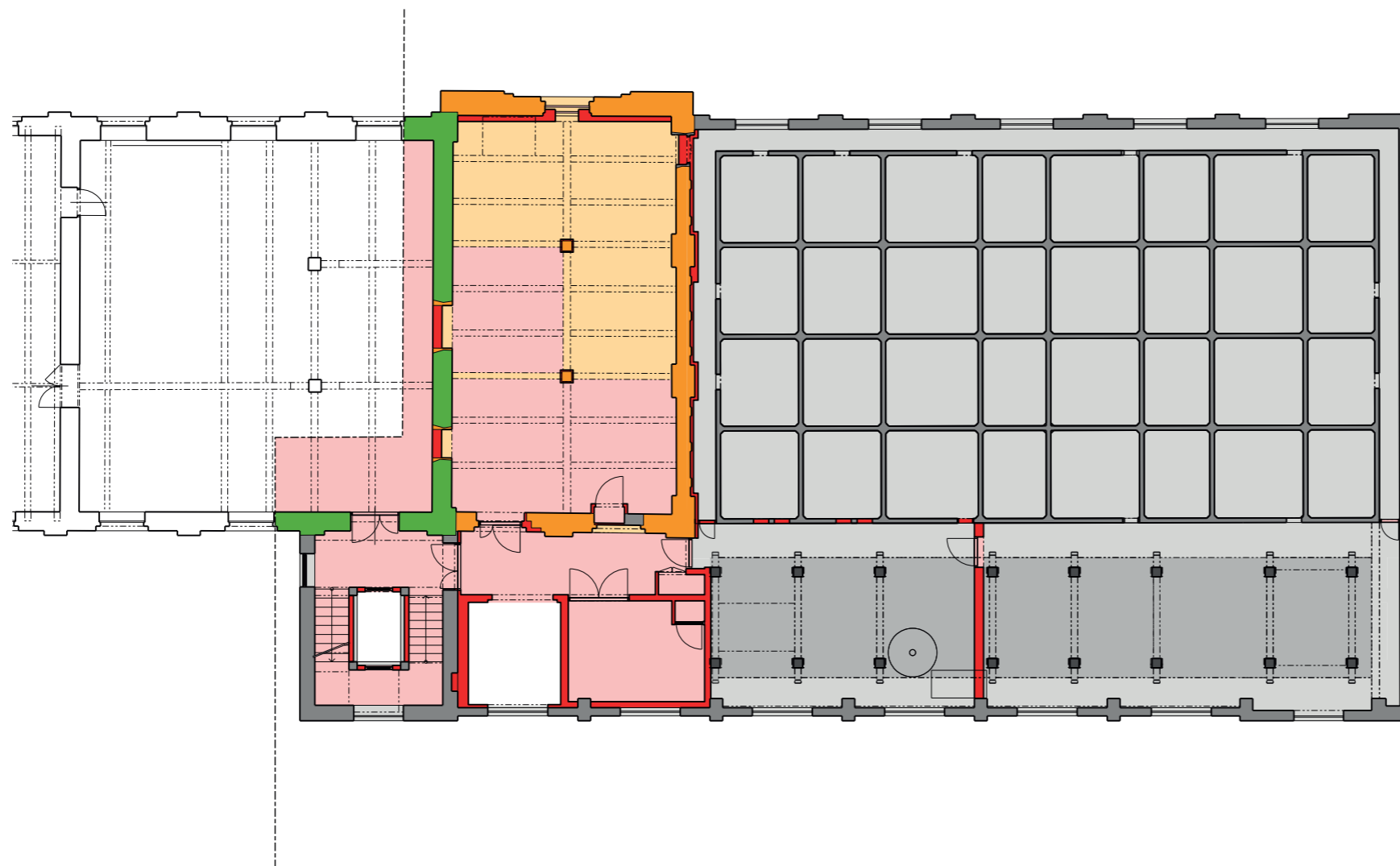
VYHODNOCENÍ STAVEBNÍHO VÝVOJE

PŮDORYS 2NP M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
		I. etapa výstavby (1911)
		II. etapa výstavby (1915)
		novodobé (1958-1960)
		novodobé (1962)
		novodobé (po r. 2000)

SHP MOUČNÉHO SILA V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

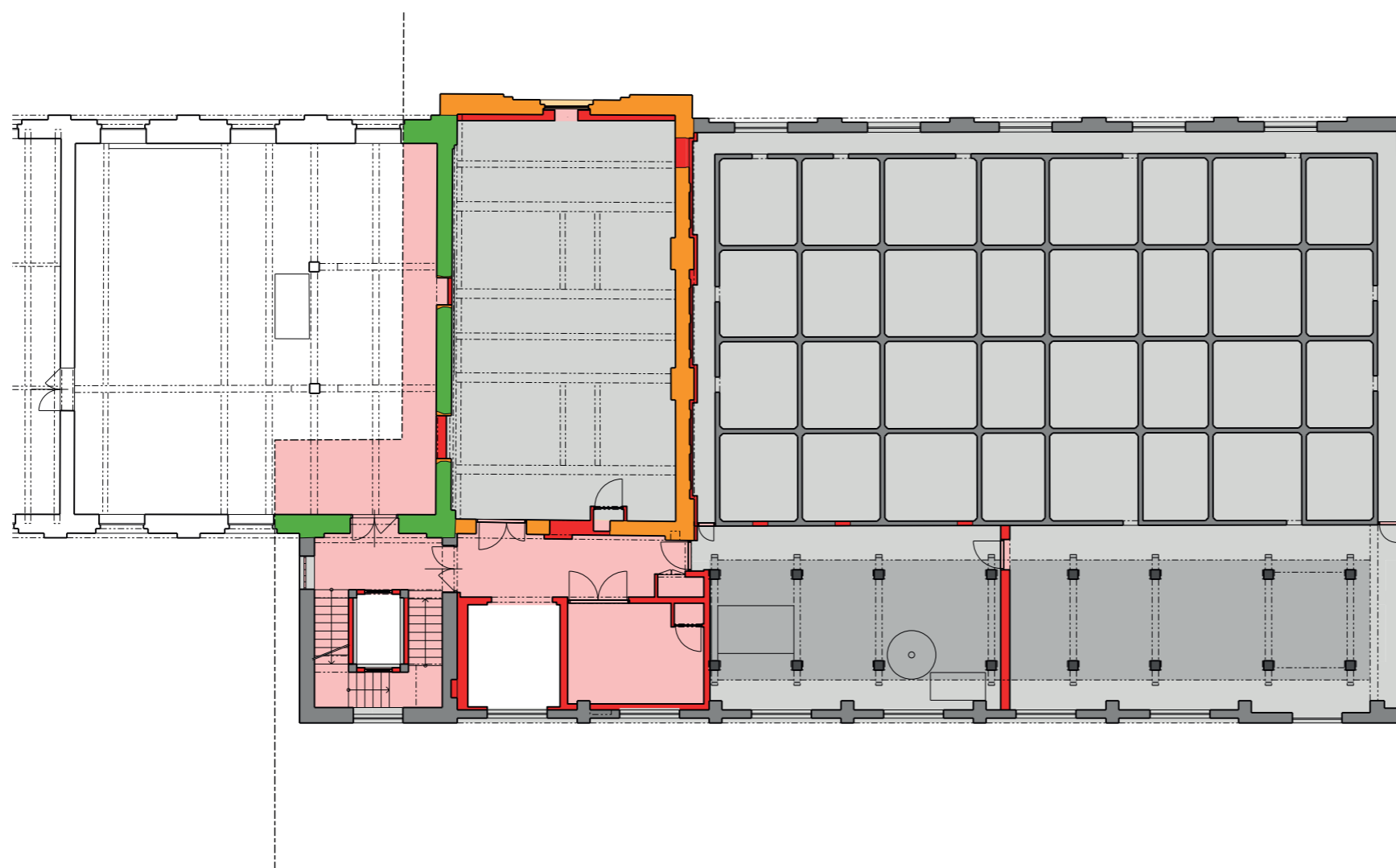
VYHODNOCENÍ STAVEBNÍHO VÝVOJE

PŮDORYS 3NP M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
		I. etapa výstavby (1911)
		II. etapa výstavby (1915)
		novodobé (1958-1960)
		novodobé (1962)
		novodobé (po r. 2000)

SHP MOUČNÉHO SILA V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

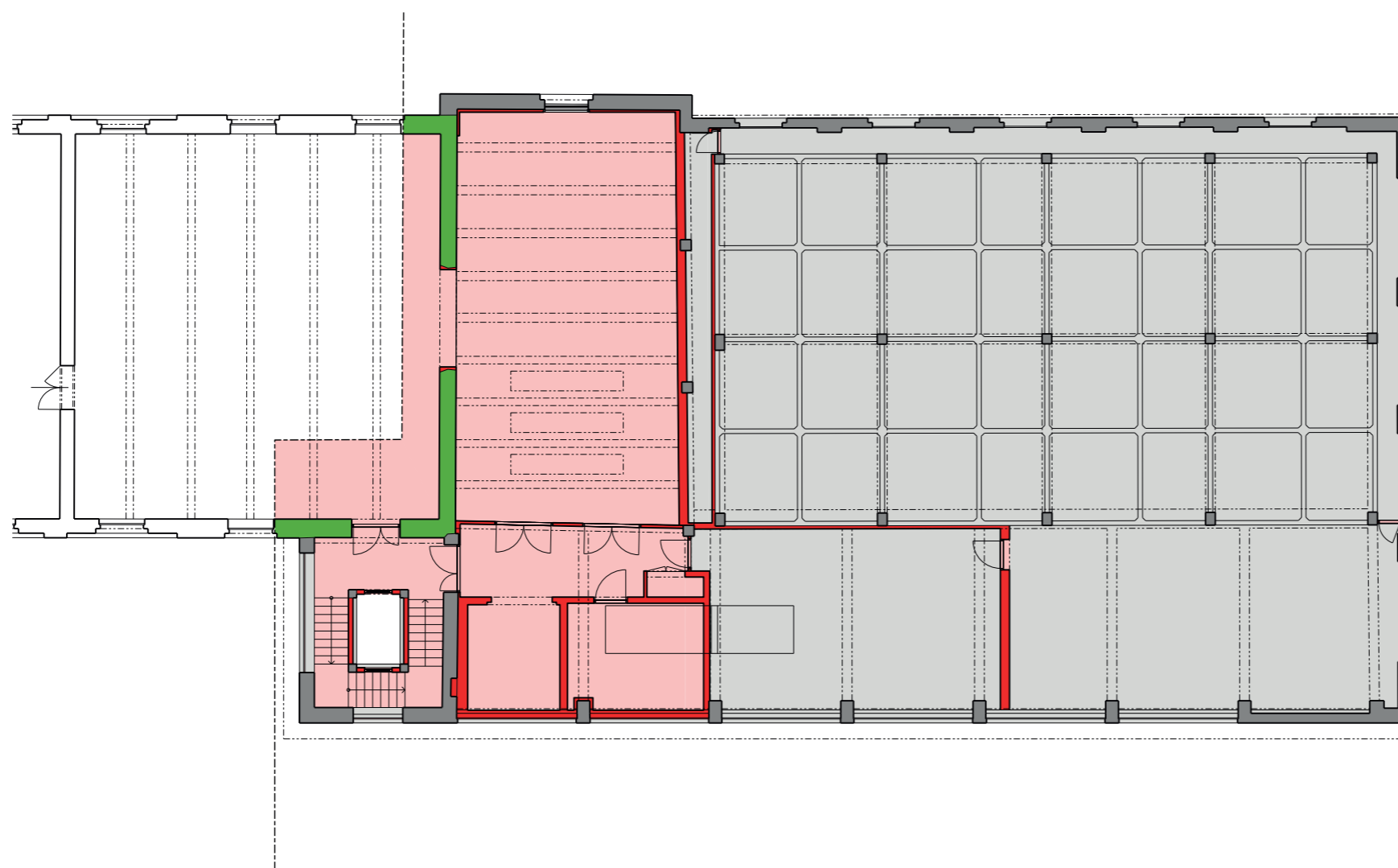
VYHODNOCENÍ STAVEBNÍHO VÝVOJE

PŮDORYS 4NP M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
		I. etapa výstavby (1911)
		II. etapa výstavby (1915)
		novodobé (1958-1960)
		novodobé (1962)
		novodobé (po r. 2000)

SHP MOUČNÉHO SILO V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

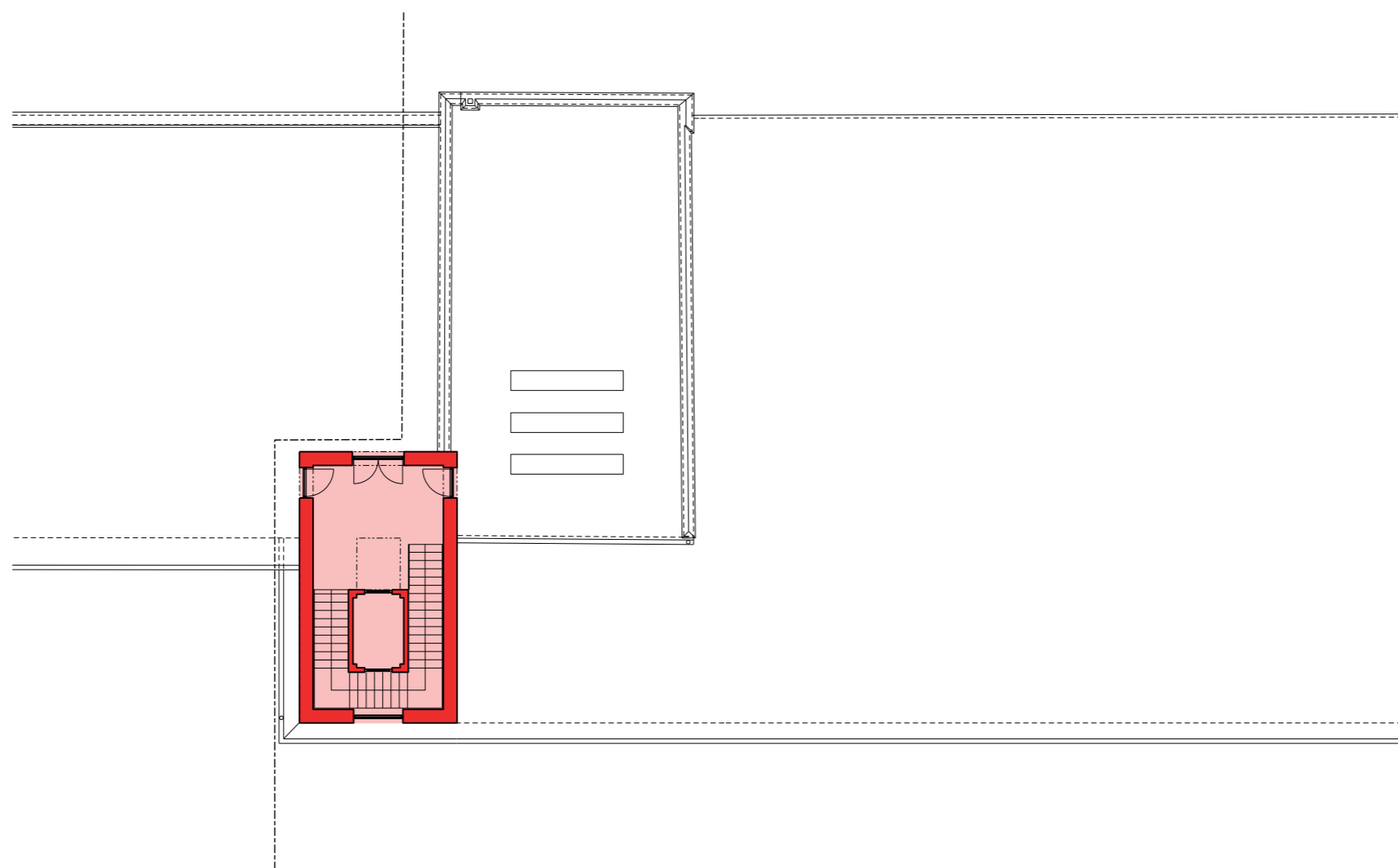
VYHODNOCENÍ STAVEBNÍHO VÝVOJE

PŮDORYS 5NP M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
		I. etapa výstavby (1911)
		II. etapa výstavby (1915)
		novodobé (1958-1960)
		novodobé (1962)
		novodobé (po r. 2000)

SHP MOUČNÉHO SILO V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

VYHODNOCENÍ STAVEBNÍHO VÝVOJE

PŮDORYS 6NP M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
■	■	I. etapa výstavby (1911)
■	■	II. etapa výstavby (1915)
■	■	novodobé (1958-1960)
■	■	novodobé (1962)
■	■	novodobé (po r. 2000)

HODNOCENÍ OBJEKTU

Areál automatických mlýnů v Pardubicích je významná lokalita kde se v aktuální dobu odehrává konverze čistě průmyslového provozu na společenské centrum v širokém slova smyslu. Díky přílivu investic z dotačních titulů, samosprávných a privátních zdrojů se během krátkého časového úseku (2020 – 2023) transformovala struktura zastavěného území včetně veřejných prostranství. Rychlost a intenzita přinesla řadu pozitivních, ale i velmi problematických momentů, jejichž dosah bude předmětem budoucích hodnocení.

Jedním z hlavních motivů, pravděpodobně ten mediálně a argumentačně nejvyužívanější, bylo spojení mlýnů s osobou architekta Josefa Gočára – jednoho z největších českých architektonických tvůrců 20. století. Po něm se koneckonců přejmenovala nově sem přesazená původně Východočeská galerie, pojem „Gočárový mlýny“ se stal určitým brandem v nadregionálním měřítku. Vztahem ke „Gočárovu odkazu“ se zaštiťovali i současní architektoničtí tvůrci, kteří vkládali do areálů část nových budov a řešili poměrně rozlehlé veřejné prostranství.

Důležitou tedy zůstává otázka, do jaké míry skutečně Josef Gočár ovlivnil výslednou podobu staveb areálu a co je tedy zároveň hlavním předmětem památkové ochrany, pokud odhlédneme od faktu, že areál má, či spíše měl, vlastní hodnoty jako industriální památka. Právě odkaz na setrvalý zájem architekta o tehdejší turbínový mlýn bratří Winternitzů vedl k jeho zapsání do Státního seznamu nemovitých kulturních památek již v roce 1958.

Z archivního výzkumu vyplývá, že role Josefa Gočára jako architekta spočívala v kultivaci hmot a povrchů staveb navržených jako téměř utilitární typové konstrukce. Ve spisech stavebního úřadu, ale především v pozůstalosti architekta se zachovaly povětšinou datované plány z dílny dnes neznámých projektantů pardubické továrny na mlýnské stroje Josef Prokop a synové a z doby výstavby druhého sila z pražské kanceláře inženýra Jindřicha Pollerta. Velmi krátké prodlevy mezi stanovením záměru a vznikem technologického plánu (někdy v řádu dnů) jsou vysvětlitelné téměř rutinní recyklací již hotových schémat stavebního uspořádání a propracovaných vazeb nejmodernější mlynářské technologie. Pokud bychom si odmyslili nadčasová a kultivovaná průčelí, našli bychom z období první čtvrtiny 20. století celou řadu obdobně velkých obdobně hmotově uspořádaných a obdobně vybavených mlýnů (jen namátkou můžeme připomenout jen o něco mladší mlýn Janderov na stejném toku pod Chrudimí).

Celkem můžeme doložit minimálně pět tvůrčích zásahů do stavební podoby mlýna. Vždy byla tato práce podložena již připravenými stavebně technologickými výkresy. V nich byly určeny výškové a půdorysné poměry nutné pro instalaci především vertikálně uspořádaných mlýnských strojů. Pro Josefa Gočára tak musel být pardubický mlýn velmi ojedinělou stavbou právě pro příležitost s časovými odstupy řešit míru kontextuálnosti zásahů a snah zúročit posuny svého architektonického vnímání. To že tato cesta nebyla přímočará dokládají variantní řešení zachované v plánové části pozůstalosti. Nevíme samozřejmě do jaké míry mohly do jeho záměrů vstupovat požadavky investorů, ale změny v řešení atik při stavbě vodárenské věže či samostatného sila vyžadovaly významnou a časově náročnou přípravu při hledání konkrétních rozměrů a proporcí prvků členění. Totéž je třeba vidět i při plány doloženém hledání dekorativních cihelných výplní skeletu sil.

Naopak není dochován jediný doklad o Gočárově činnosti při formulování interiérů mlýna – tam bylo řešení přenecháno dobové stavební praxi. Jedinou výjimkou v tomto ohledu tvoří poslední návrh architekta pro bratry Winternitze – přízemní dům portýra se zázemím pro dělníky z roku 1926 – zde navrhoval i výplňové prvky (dům byl zbořen v rámci demolice celé administrativní budovy v roce 2020, byl však mnohokrát upraven v průběhu 2. poloviny 20. století).

Z tohoto specifického pohledu pak je veškeré zásahy do vnějšího pláště budovy v rozsahu výstavby 1910 – 1924 nutné považovat za zásah do autorského díla Josefa Gočára.

Na druhou stranu však je předmět hodnocení typickým příkladem průmyslové stavby, jejíž vývoj je do značné míry určován technologickými inovačními změnami, potřebou konjunkturálního rozvoje nebo naopak úsporného omezení.

Z archivního výzkumu vyplývá, že vědomí významu stavby, respektive významu autorského díla Josefa Gočára, provázelo stavbu od společenského přerodu v roce 1948 a prakticky již před tímto datem. Do roku 1941 je datována přístavba schodiště při východním průčelí traktu čistírny a navazující osy mlýnice navržená místním stavitelem Ladislavem Maturou. Přístavba navržená v konstruktivisticky zjednodušené formě byla celá obložená červenými pásky, které měli zjevně ladit s plochami průčelí. V roce 1950 vzniká v pardubickém Stavoprojektu plán přístavby skladu – v místě dnešního moučného sila. Plán vyhotovil významný pardubický architekt Karel Řepa. Jeho návrh sice počítá se zakrytím severního průčelí starší budovy, její výšku však drží nad úroveň střechy přístavby. Průčelí pak traktuje lizénovými rámy a okny v rozměrech a proporcích navazujících na členění starší části.

To že úkol navrhnout utilitární přístavbu řešil zkušený architekt, který byl dobře obeznámen s významem osobnosti Josefa Gočára, lze vnímat jako příklad záměrné kontroly nad celým procesem, i když při něm chtě nechtě k určitým ztrátám mělo dojít. Je potřeba připomenout, že se celá věc odehrávala v procesu plánování přestavby celé lokality na potravinářský kombinát sovětského stylu.

V roce 1957 se poprvé setkáváme v dokumentech se zprávou o zcela vědomé ochraně stavby, když je charakterizovaná jako „Gočárova stavba, která je chráněná Památkovým úřadem“. Jako taková vyžadovala nadstandardní péči. Na jednání o nutné opravě cihelné fasády je přizván syn autora architekt Jiří Gočár. Objekt moučného sila, postavený podle plánů z roku 1958 kolem roku 1960 vycházel ze staršího Řepova návrhu jen částečně, protože se jednalo o funkčně odlišnou stavbu. Díky vložení nových technologií byl zvětšen její objem – na východní straně překročila přístavba půdorysnou hranici staré budovy a částečně ji obestavěla komunikačním traktem. Výškově překryla poslední patro skladu z roku 1915 a zásadně tak změnila hmotové uspořádání. Západní průčelí bylo sladěno se starší stavbou - parter byl pokryt rustikovými pásky, omítaná průčelí byla členěna lizénovými rámy - jejich omítka byla probarvena do červena, vpadlá pole ponechána světlá. Byl to tedy opět zřejmý záměr navázat na Gočárova průčelí kontextuálně, s proporčními rozdíly a novým individualistickým duchem. Stejně tak byla k jižnímu průčelí mlýna postavena na místo starší stavby trafostanice s obdobným členěním.

Po více než 50. letech funkce byl provoz sila zrušen a jeho interiér prošel v jižní části východního traktu přestavbou v rámci konverze mlýnů na provoz Gočárové galerie. Součástí úprav hlavní budovy bylo i odstranění prvků aditivně přidaných k původní formě. Nastala „purifikace“ do stavu, který má interpretovat původní záměr. Bylo zbořeno schodiště z roku 1941, trafostanice a další s technologií a provozem spojené konstrukce. Jižní průčelí mlýna dostalo podobu, kterou nikdy v historii nemělo, kromě krátkého úseku po demolici starší trafostanice na počátku 60. let 20. století.

Naopak došlo k nástavbám ve střešní krajině – nad komunikačním traktem předmětného sila a na střeše samostatného sila z roku 1924. Tyto zásahy jsou v rozporu s výše zmíněnými hlavními důvody ochrany stavby, respektive jejího vnějšího vzhledu, který kultivoval Josef Gočár.

Přístavba moučného sila má nezpochybnitelné hodnoty architektonické a urbanistické technologické i hodnoty technické památky.

Architektonická hodnota spočívá především ve velmi kultivovaném a kontextuálním řešení pláště objektu a jeho hmotového uspořádání, kterým velmi citlivě reaguje a v zásadě zcela bezkonfliktně navazuje na hmoty designované J. Gočárem. Je jasným dokladem vědomí o architektonických hodnotách Gočárovy stavby, která se také v roce projektování dostavby stala kulturní památkou. Dostavba je v tomto ohledu výrazně kvalitnější než návrh Karla Řepy z roku 1950, který v členění průčelí lizénovými rámci také navazoval na Gočárovu stavbu, ale hmotové uspořádání bylo mnohem méně velkorysé a ve výsledku by působilo spíše jako utilitární přístavek. Kontextuálnost přístavby by výrazně zvýšilo i původně plánové použití červeného režného cihelného zdiva (omítaná měla být pouze soklová část a vpadlá lizénová pole). Je třeba si uvědomit, že kdyby bylo použito režného cihelného zdiva, bylo by provázání téměř neidentifikovatelné a přístavby by byla chápána jako téměř nedílná součást starší stavby. Hmotovým uspořádáním a urbanistickým dopadem na okolí tak již de facto působí. Mezi architektonické kvality patří i použitá skeletová konstrukce s konzolovými přesahy vynášejícími nenosné obvodové zdivo, a původně vytvářející asi monumentální otevřený prostor zamýšleného toboganového skladu. V exteriéru je jeho součástí odlehčená samonosná skořepinová markýza východního průčelí.

Na tomto místě je asi vhodné zmínit i projektanty dostavby, kterými byla patrně architekti Cupal a Doležal ze Státního ústavu pro projektování podniků potravinářského průmyslu, výkupu a vnitřního obchodu Potravinoprojekt.

Další rovina hodnoty představují technické a technologické aspekty stavby, tedy chápání areálu mlýnů nejenom primárně jako architektonické, ale i technické památky. Tato rovina nabývá na důležitosti i s ohledem na skutečnost, že technologické vybavení, při skončení výroby téměř kompletně dochované včetně doplňkových a servisních provozů, bylo v průběhu rekonstrukce téměř zcela až na náznaky eliminováno. Z technologického hlediska je výsledná podoba mlýnů vlastně téměř kontinuálním procesem postupné modernizace rozšiřování a reakcí na zavádění modernějších technických inovací. V tomto kontextu je možné přístavbu moučného sila chápat jako nedílnou součást tohoto inovačního procesu, který se v několika etapách dál do roku 1926 pod dohledem J. Gočára, v roce 1957 již jen v konzultacích s jeho synem Jiřím Gočárem.

Otázkou tedy zůstává, jak za současného stavu klasifikovat památkové hodnoty přístavby moučného sila jako celku. SHP mlýna z roku 2014 ještě hodnotil přístavbu sila jako památkově neutrální. V současnosti je toto hodnocení na hraně a spíše směřuje k zařazení mezi hodnotné stavební etapy. K posunu v chápání přispívá jednak lepší poznání historického kontextu výstavby, architektonických kvalit, dále zvýšená důležitost technologických prvků, které v průběhu transformace ze zbytku areálu téměř zmizely. Z opačného pohledu je však třeba připustit, že pokud by se jednalo o samostatný objekt, jeho kvality by patrně pro prohlášení kulturní památkou nepostačovaly. I proto ponecháváme konstrukce sila v režimu památkově neutrálním.

HODNOTNÉ PRVKY, DETAILS, KONSTRUKCE

Celý objekt moučného sila má vzhledem k hlavnímu předmětu ochrany NKP Automatické mlýny, kterým jsou především části stavby, na nichž se podílel architekt Josef Gočár, spíše podružný charakter. Celý objekt moučného sila je v tomto kontextu možné hodnotit jako památkově neutrální.

Přesto má nepopíratelné architektonické, konstrukční a technologické kvality. Hlavní objekt, dílo Josefa Gočára kontextuálně doplňuje i využitím obdobného architektonického členění. Týká se to především urbanistických vztahů, hmotového uspořádání a řešení hlavních průčelí objektu. Pozoruhodná je i skeletová železobetonová konstrukce objektu s nosným výplňovým obvodovým zdívem.

V kontextu torzálně dochovaných částí mlynářské technologie představuje objekt moučného sila zajímavý technický prvek, který nebyl součástí původního objektu.

Následující výčet hodnotných konstrukcí a prvků má pouze orientační charakter a platnost při samostatném posuzování objektu moučného sila.

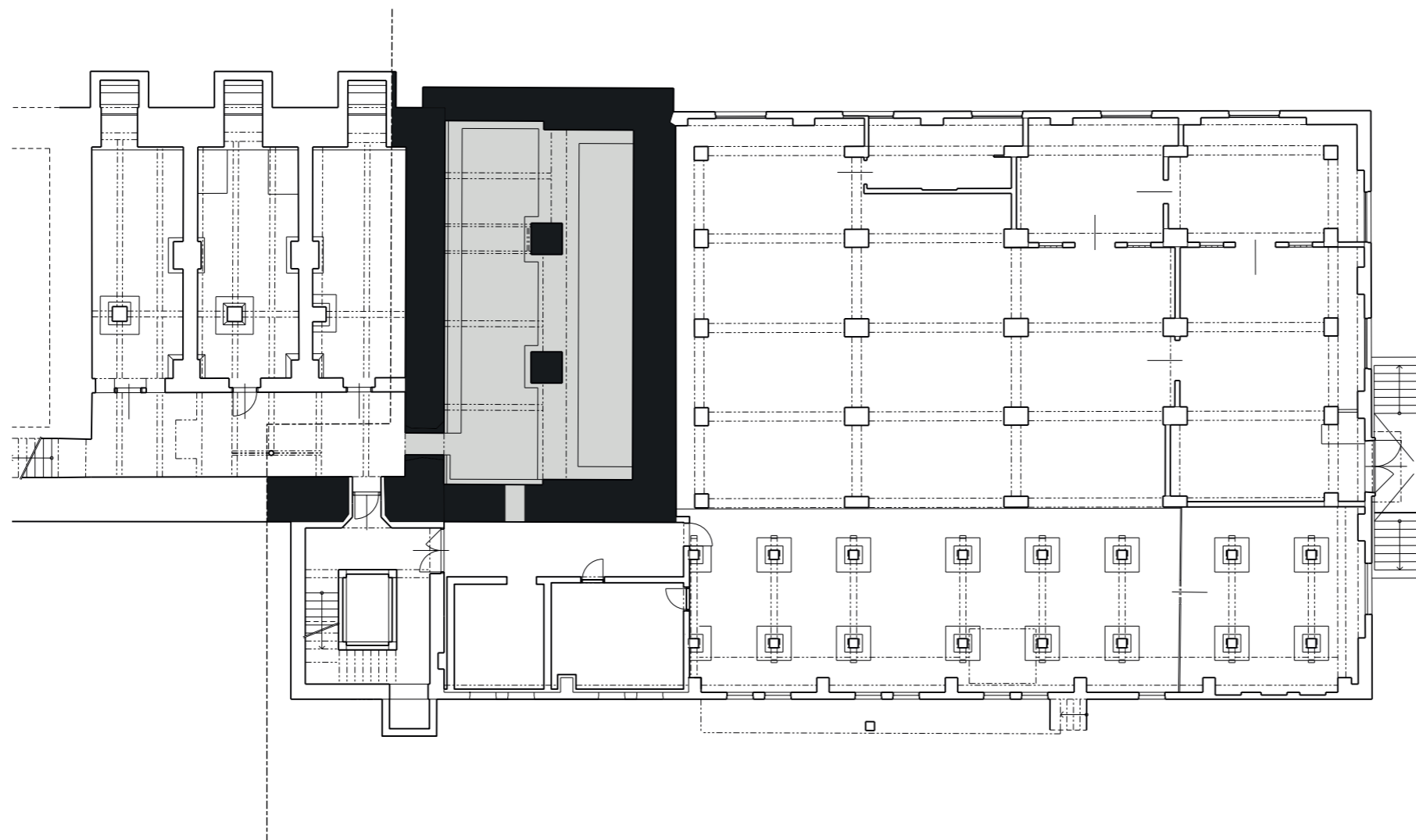
Exteriér

- Skeletová železobetonová nosná konstrukce.
- Architektonické členění západního průčelí s pásovou rustikou přízemí a lizénovými rámci ve vyšších podlažích.
- Architektonické členění severního průčelí s lizénovými rámci ve vyšších podlažích.
- Elegantní železobetonová skořepina markýzy nad přízemím východního průčelí
- Obecně výplně všech oken z doby výstavby včetně jednoduchého dílenského provedení a členění.

Interiér

- Skeletová železobetonová nosná konstrukce.
- Obecně dispozice interiéru
- Prostor přízemí s konickými železobetonovými výsypkami
- Dřevěné rámové stolice bubnových podavačů a šnekových dopravníků pod výsypkami v přízemí
- Lamelový tobogán ve východním traktu mezi 2NP a 4NP
- Horní část sil s přístupovými otvory a zbytky technologie podavačů.

SHP MOUČNÉHO SILA V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

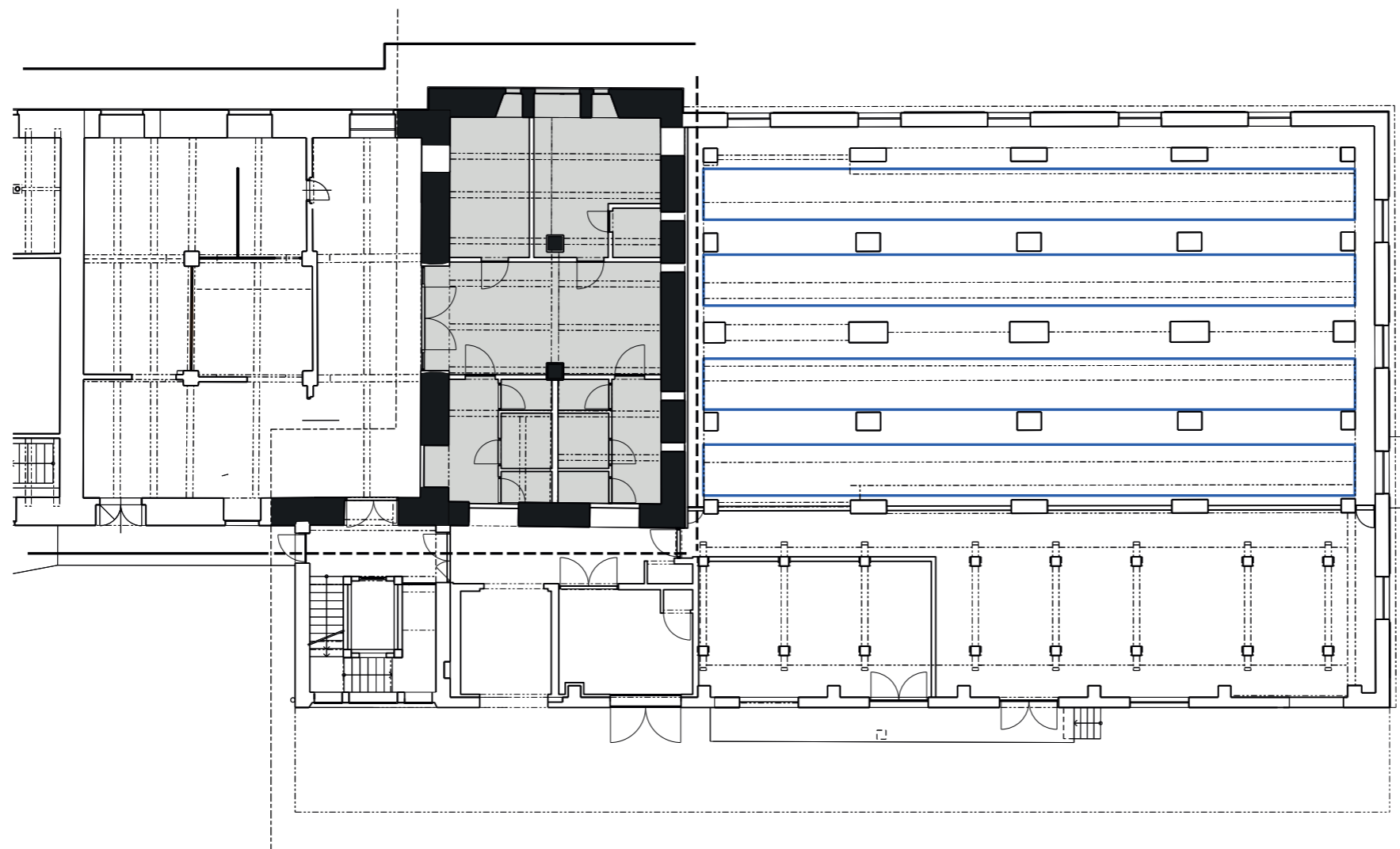
PAMÁTKOVÉ HODNOCENÍ

PŮDORYS 1PP M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
		tvůrčí podstatu památky
		hodnotné
		neutrální
		částečně rušivé
		zásadně rušivé
		navržené k obnově
		zachované narušené
		hodnotná průčelí
		hodnotné prvky
		hodnotné stropy, klenby
		hodnotné podlahy

SHP MOUČNÉHO SILO V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

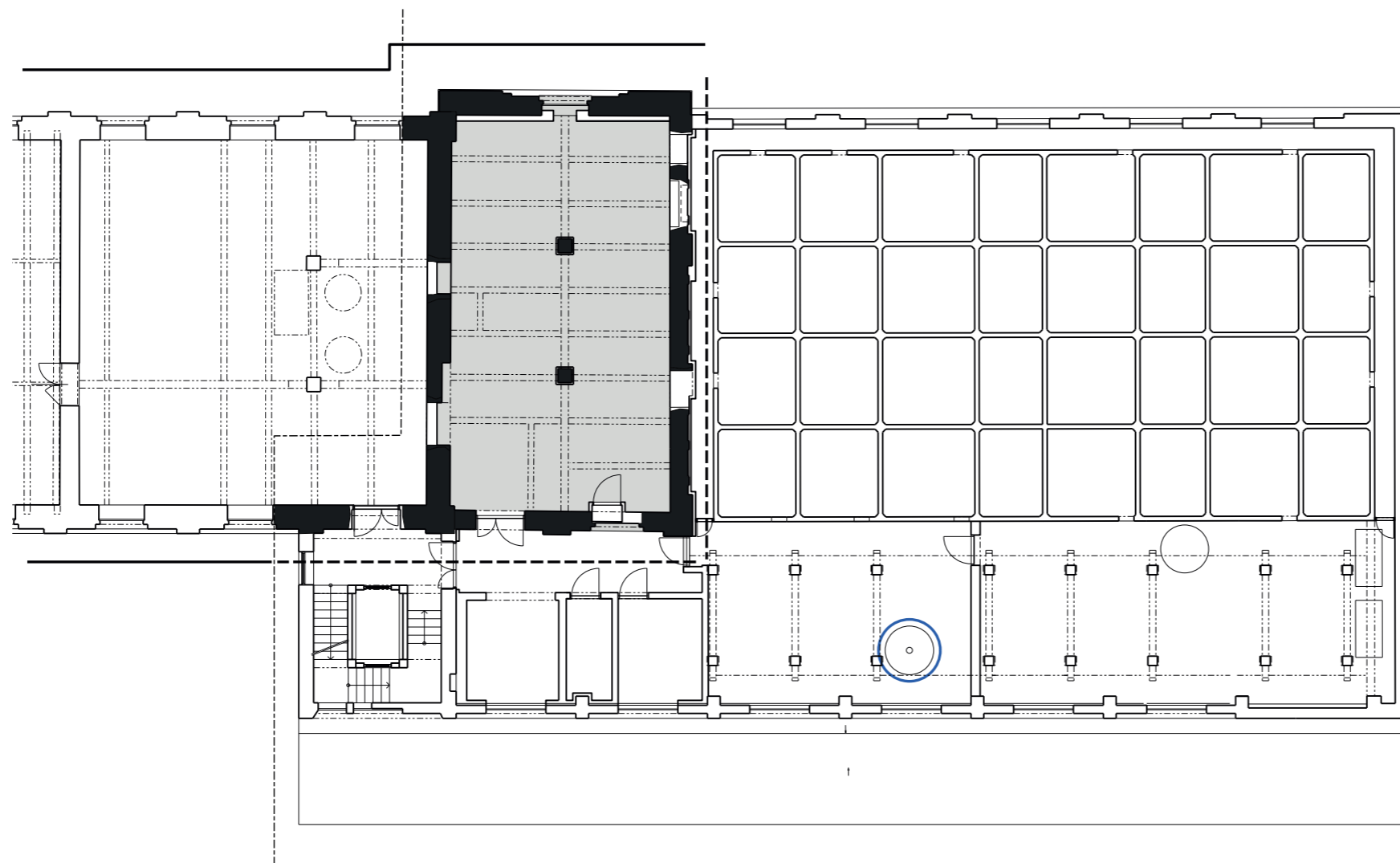
PAMÁTKOVÉ HODNOCENÍ

PŮDORYS 1NP

M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
		tvořící podstatu památky
		hodnotné
		neutrální
		částečně rušivé
		zásadně rušivé
		navržené k obnově
		zachované narušené
		hodnotná průčelí
		hodnotné prvky
		hodnotné stropy, klenby
		hodnotné podlahy

SHP MOUČNÉHO SILA V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

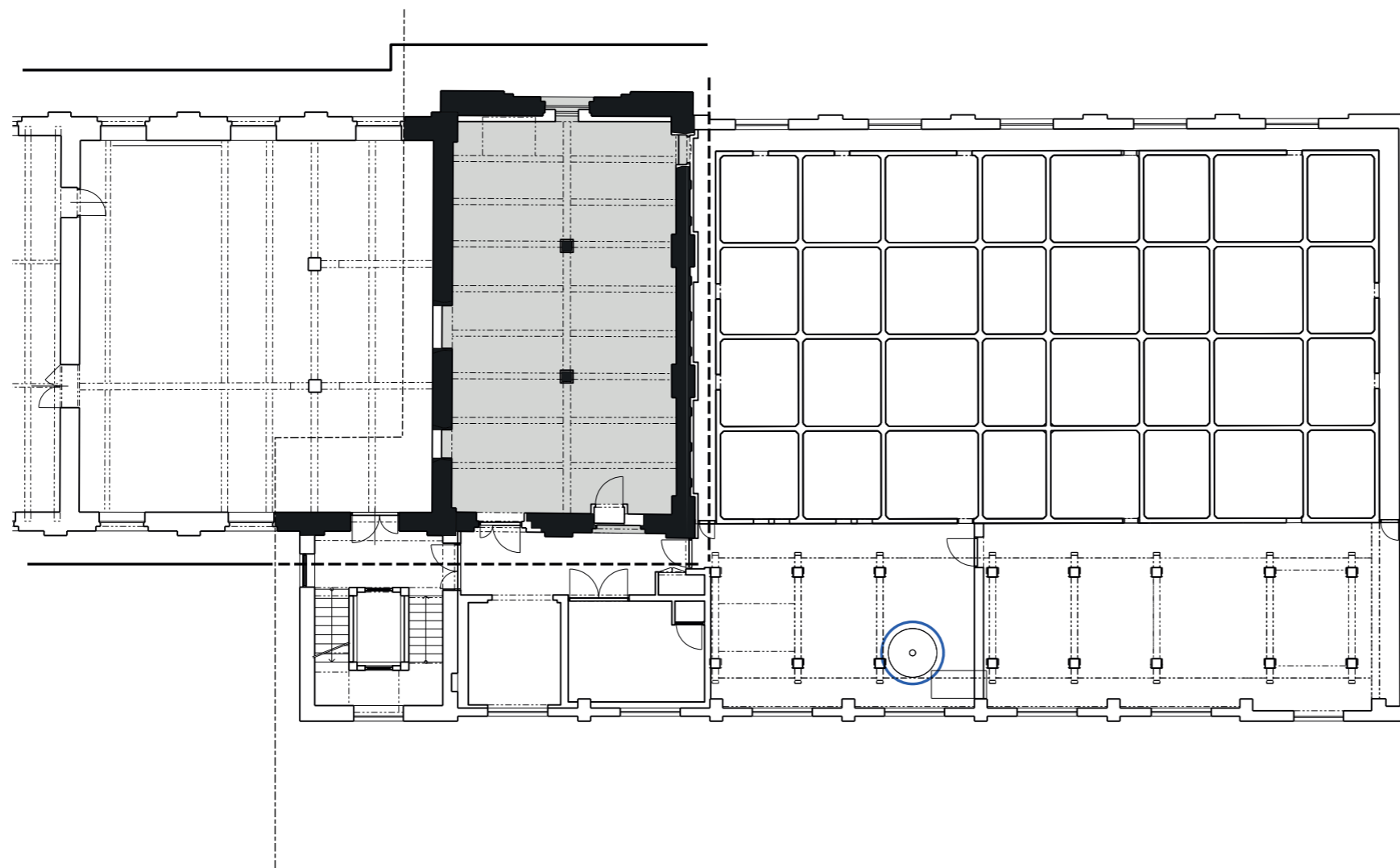
PAMÁTKOVÉ HODNOCENÍ

PŮDORYS 2NP M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
		tvůrčí podstatu památky
		hodnotné
		neutrální
		částečně rušivé
		zásadně rušivé
		navržené k obnově
		zachované narušené
		hodnotná průčelí
		hodnotné prvky
		hodnotné stropy, klenby
		hodnotné podlahy

SHP MOUČNÉHO SILA V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

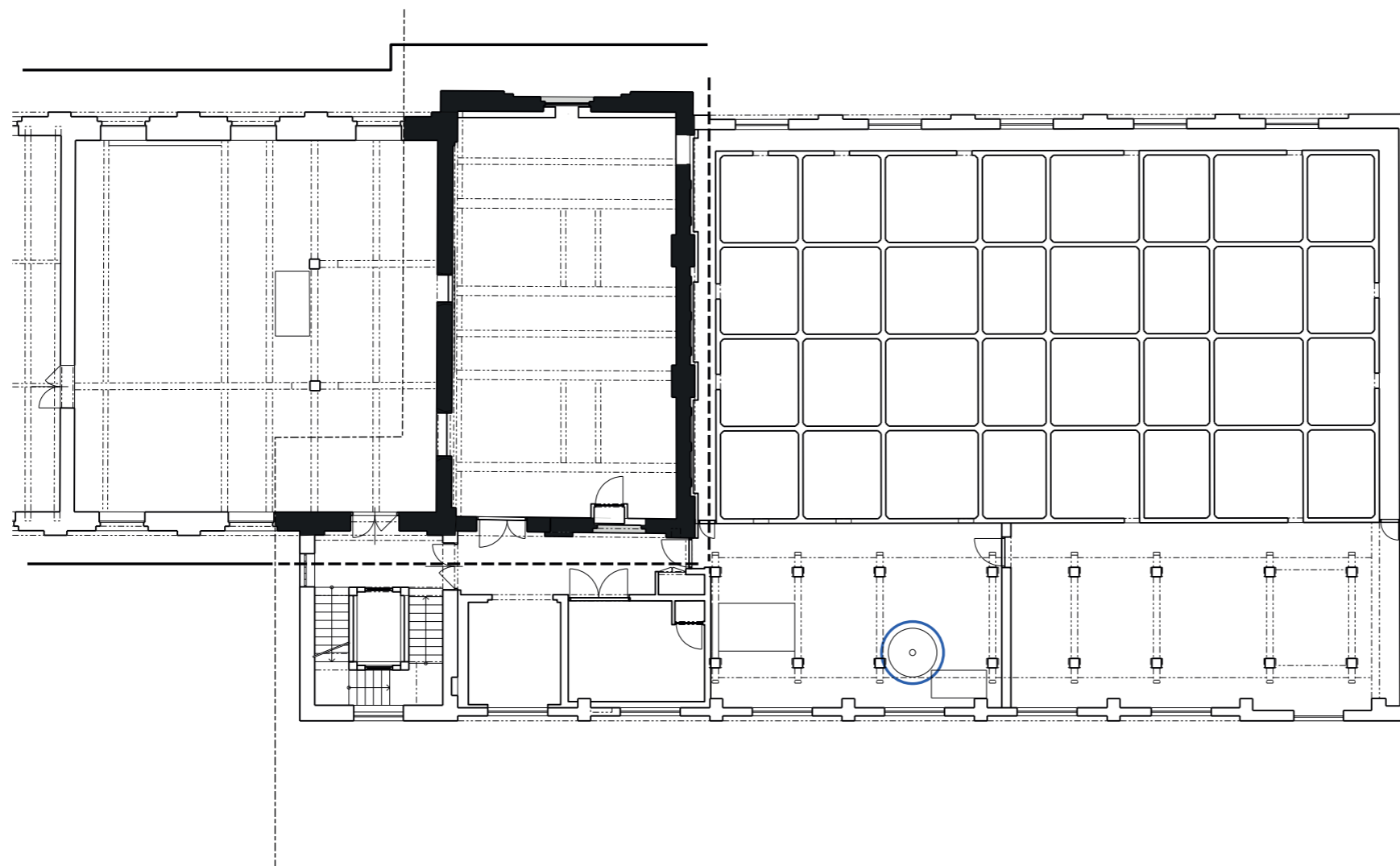
PAMÁTKOVÉ HODNOCENÍ

PŮDORYS 3NP

M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
		tvůřící podstatu památky
		hodnotné
		neutrální
		částečně rušivé
		zásadně rušivé
		navržené k obnově
		zachované / narušené
		hodnotná průčelí
		hodnotné prvky
		hodnotné stropy, klenby
		hodnotné podlahy

SHP MOUČNÉHO SILA V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

PAMÁTKOVÉ HODNOCENÍ

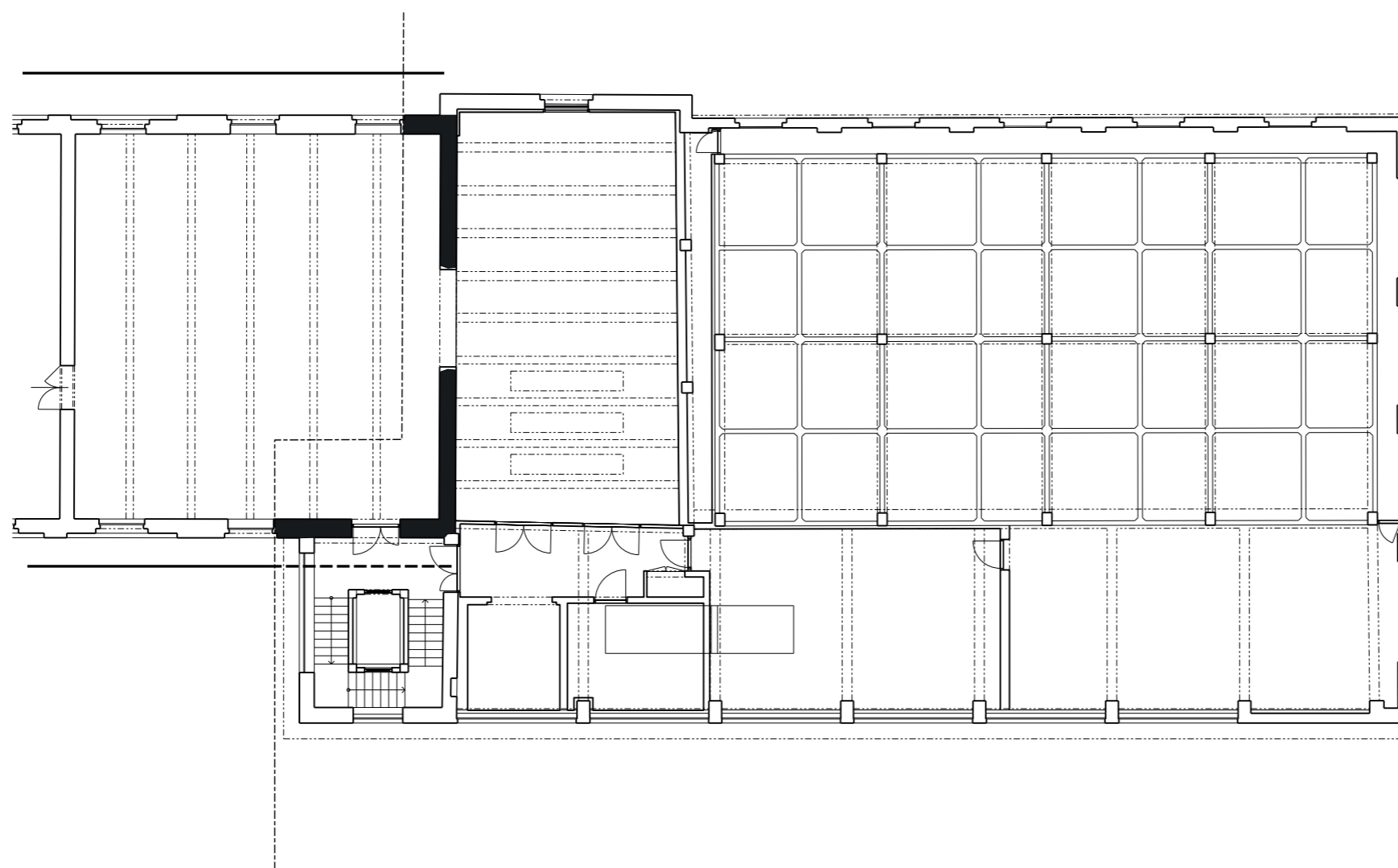
PŮDORYS 4NP

M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
		tvůrčí podstatu památky
		hodnotné
		neutrální
		částečně rušivé
		zásadně rušivé
		navržené k obnově
		zachované narušené
		hodnotná průčelí
		hodnotné prvky
		hodnotné stropy, klenby
		hodnotné podlahy

SHP MOUČNÉHO SILO V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

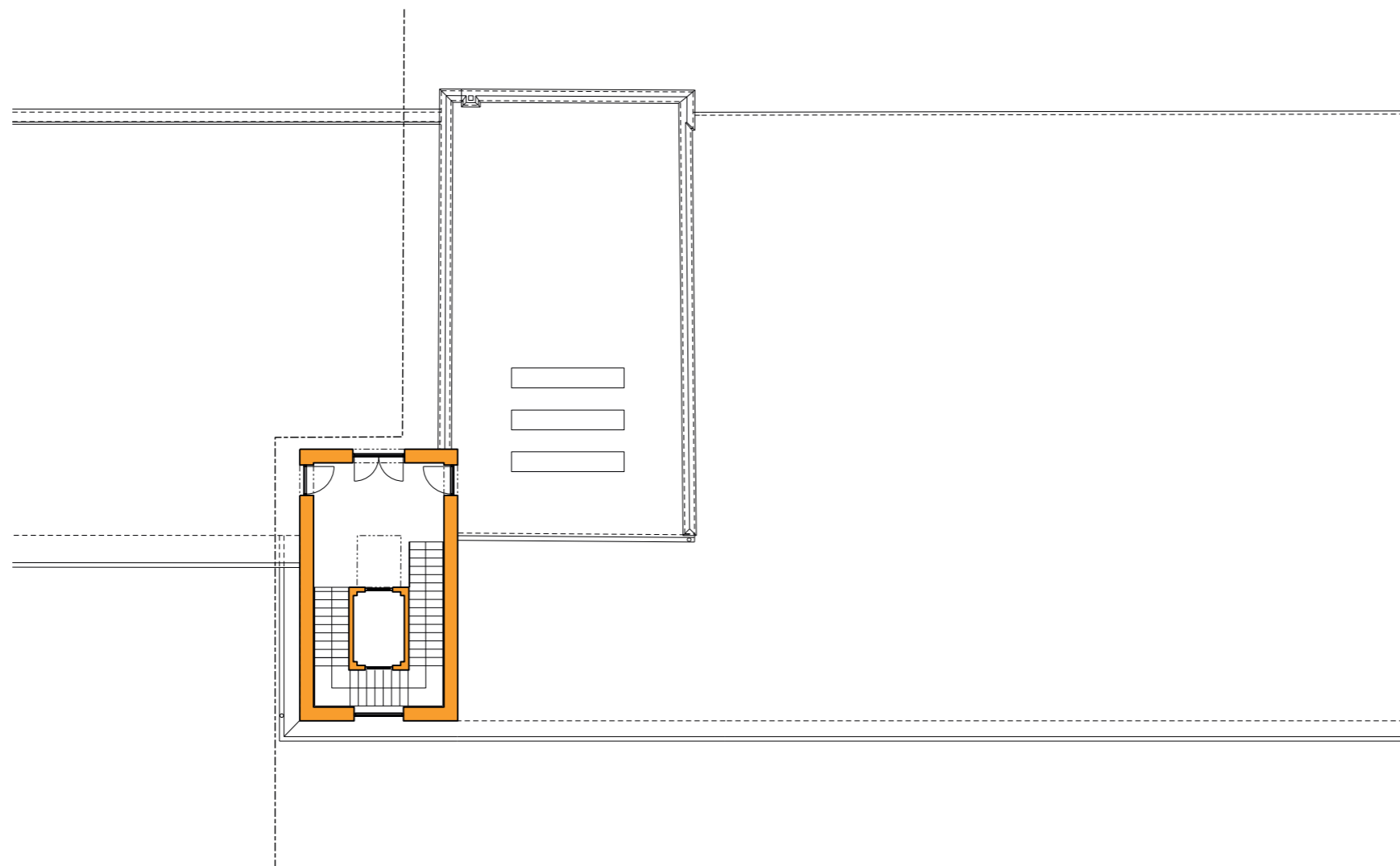
PAMÁTKOVÉ HODNOCENÍ

PŮDORYS 5NP

M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
		tvůrčí podstatu památky
		hodnotné
		neutrální
		částečně rušivé
		zásadně rušivé
		navržené k obnově
		zachované narušené
		hodnotná průčelí
		hodnotné prvky
		hodnotné stropy, klenby
		hodnotné podlahy

SHP MOUČNÉHO SILO V AUTOMATICKÝCH MLÝNECH
V PARDUBICÍCH

PAMÁTKOVÉ HODNOCENÍ

PŮDORYS 6NP M 1:200

LEGENDA

konstrukce v řezu	konstrukce nad řezem	
		tvůrčí podstatu památky
		hodnotné
		neutrální
		částečně rušivé
		zásadně rušivé
		navržené k obnově
		zachované narušené
		hodnotná průčelí hodnotné prvky
		hodnotné stropy, klenby
		hodnotné podlahy

ZÁVADY

Z hlediska hodnot vytvářejících památkovou podstatu NKP Automatické mlýny Pardubice lze celou přístavbu moučného sila hodnotit jako památkovou závadu. Předmětem ochrany jsou především stavební etapy autorsky spojené s osobností Josefa Gočára, tedy především objekt mlýnice, se starými sily a vodárenskou věží a objekt nových obilných sil spojených se starším objektem obloukem s průchodem. Přístavba moučného sila z tohoto pohledu rušivě zakryla severní a část východního průčelí této nejhodnotnější části stavby.

Následující výčet se zabývá pouze závadami objektu moučného sila

Exteriér

Exteriér objektu je stavebně vcelku dobře zachován.

Jako závadu nutné hodnotit především některé rušivé zásahy z probíhající rekonstrukce objektu. Jedná se především o rušivou převýšenou hmotu schodiště a výtahové šachty v JV části dispozice. Hmoty výrazně převyšující původní niveletu objektu se projevuje v dálkových pohledech především při pohledu na hlavní jižní průčelí mlýnů. Problematické je také odlišné materiálové řešení schodišťové nástavby (režné cihelné zdivo proti hladkým omítaným povrchům).

Méně podstatnou závadou je potom změna uspořádání a podoby otvorů v přízemí východního průčelí.

Interiér

- Celkově zanedbaný stav interiéru
- Ledabylé provedení dodatečných konstrukcí stropů ve všech podlažích v tobogánové hale (spáry, praskliny opadávající omítka)
- Užitelné dobetonování otvorů ve stropech v tobogánové hale
- Stav okenních výplní
- Stav bubnových podavačů a šnekových dopravníků pod výsypkami v přízemí
- Provizorní recentní adaptační úpravy v části interiéru
- Provizorní rozdělení prostoru recentními příčkami a dělicími zdmi z ytongu
- Recentní zakrytí dochované historického severního průčelí mlýna (jižní stěna traktu moučného sila) provizorní zateplovací vrstvou polystyrenu
- Obecně recentní celkově vnitřní polystyrenové zateplení

NÁMĚTY PRO OBNOVU, TRANSFORMACI OBJEKTU

Možné přístupy

Vzhledem k tomu, že objekt moučného sila není nositelem hlavních památkových hodnot v areálu, nevytváří jeho památkovou podstatu, je památkově neutrální a v některých aspektech dokonce památkově rušivý, je možné uvažovat o široké paletě různých přístupů k obnově a adaptaci pro nové využití objektu:

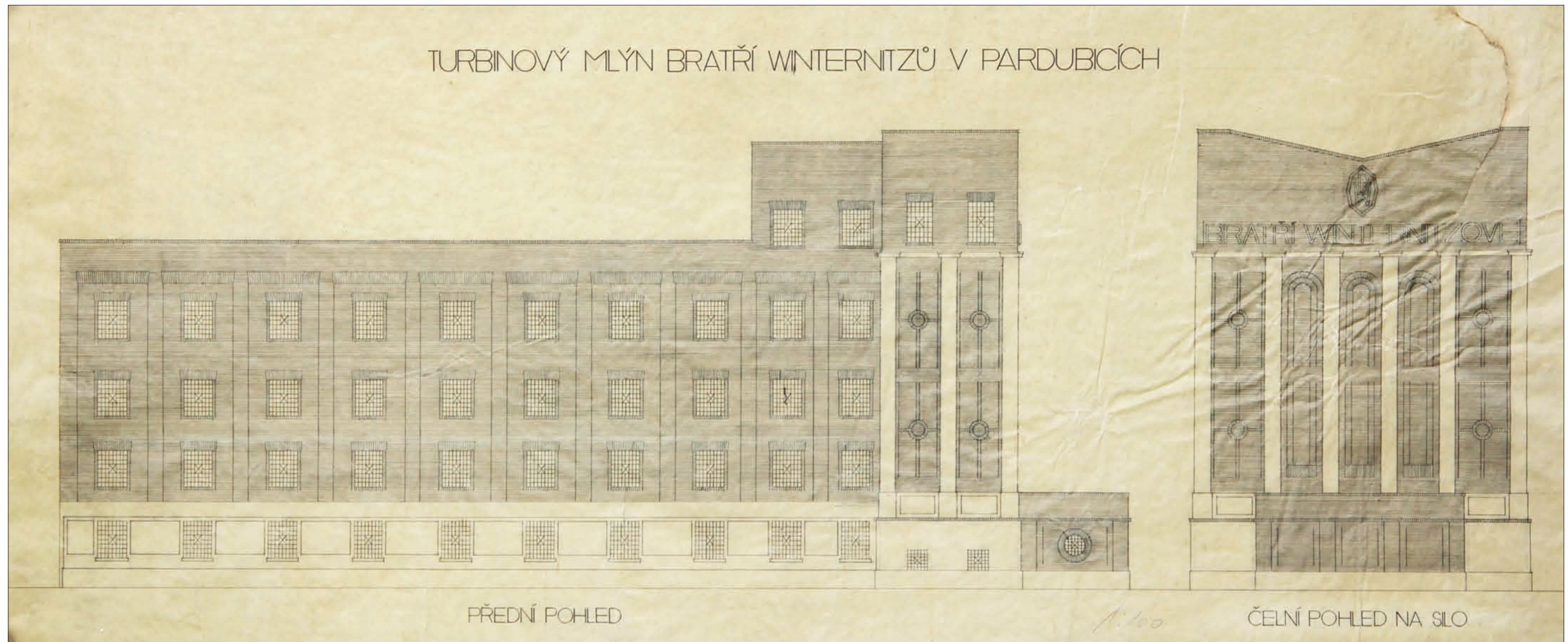
1.) Nejméně invazivním a z památkového hlediska asi nejcitlivějším řešením by bylo maximální využití stávajících konstrukcí objektu včetně jeho hmotového uspořádání a pietního zachování vnějších průčelí, včetně zachování stávajících výplňových prvků, především oken. Tento přístup, můžeme ho nazvat konzervační, byl v zásadě aplikován v již rekonstruované jihovýchodní části objektu. V interiéru je potom možné akceptovat větší a razantnější zásahy do dispozice samozřejmě za předpokladu zachování základního konstrukčního systému a hodnotných prvků a prostor, především asi alespoň částečně dolní části výsypek včetně stolice bubnových podavačů a šnekových dopravníků. Limitou tohoto přístupu je omezená využitelnost prostoru hlubinných sil, jejich monolitická konstrukce je staticky provázána s nosným systémem celé stavby včetně zdiva průčelí. Uvažovat tak lze asi jen o dílčím vybourání dělicích stěn sil a o jejich dílčím nebo úplném přepatrování. Z památkového hlediska je nevýhodou tohoto řešení nemožnost prezentace dochovaného staršího severního průčelí objektu mlýna, které by zůstalo skryto v interiéru.

2.) Druhým, opačným přístupem, o kterém lze uvažovat, a který je vzhledem k deklarované památkové neutralitě objektu snad přípustný je naopak razantní transformace objektu, v extrémní rovině umožňující i jeho částečnou nebo úplnou demolici. Tento přístup, můžeme ho nazvat rekonstrukční či puristický, je však poměrně rizikový. Objekt moučného sila se již za dobu své existence stal mentální součástí vnímání mlýnů především jejich ikonické siluety v dálkových ale i blízkých pohledech. Jeho ztráta či výrazná proměna by byla minimální částí veřejného mínění vnímána velmi negativně. Je však třeba si uvědomit, že dostavba moučného sila, byť hmotově a architektonicky (méně už co se týče řemeslného provedení) velmi kultivovaná a kontextuální přece jen výrazně proměnila Gočárem koncipovanou originální skladbu hmot původní, památkově nejhodnotnější části areálu. Případné nové řešení by však mělo mít jasné limity: Hmotově by nemělo přesahovat objem stávajícího objektu. Optimálně by mělo být prostorově odděleno od hlavního objektu, což by umožnilo pohledovou restituci hodnotného severního průčelí staršího objektu. Architektonicky a materiálově by mělo být minimálně stejně kontextuální jako stávající řešení. Pozor však, kontextuální neznamená použití režného cihelného zdiva, jehož nadužívání v transformovaném areálu může vést až k snížení žádoucí dominance nejhodnotnějšího Gočárem designovaného objektu.

3.) Mezi těmito dvěma póly existuje celá řada dílčích kompromisních řešení s různou mírou vyvážení architektonických a památkových hodnot s umožněním vložení žádoucí nové užitné funkce objektu. Příkladem takového kompromisního přístupu může být náhrada obtížně využitelného prostoru hlubinných sil novou konstrukcí s vhodnějším dispozičním řešením při současném zachování a pietní obnově vnějších průčelí, byť by tento byl přístup asi poměrně technicky náročný vzhledem k statické provázání skeletové konstrukce a obvodových výplňových stěn.

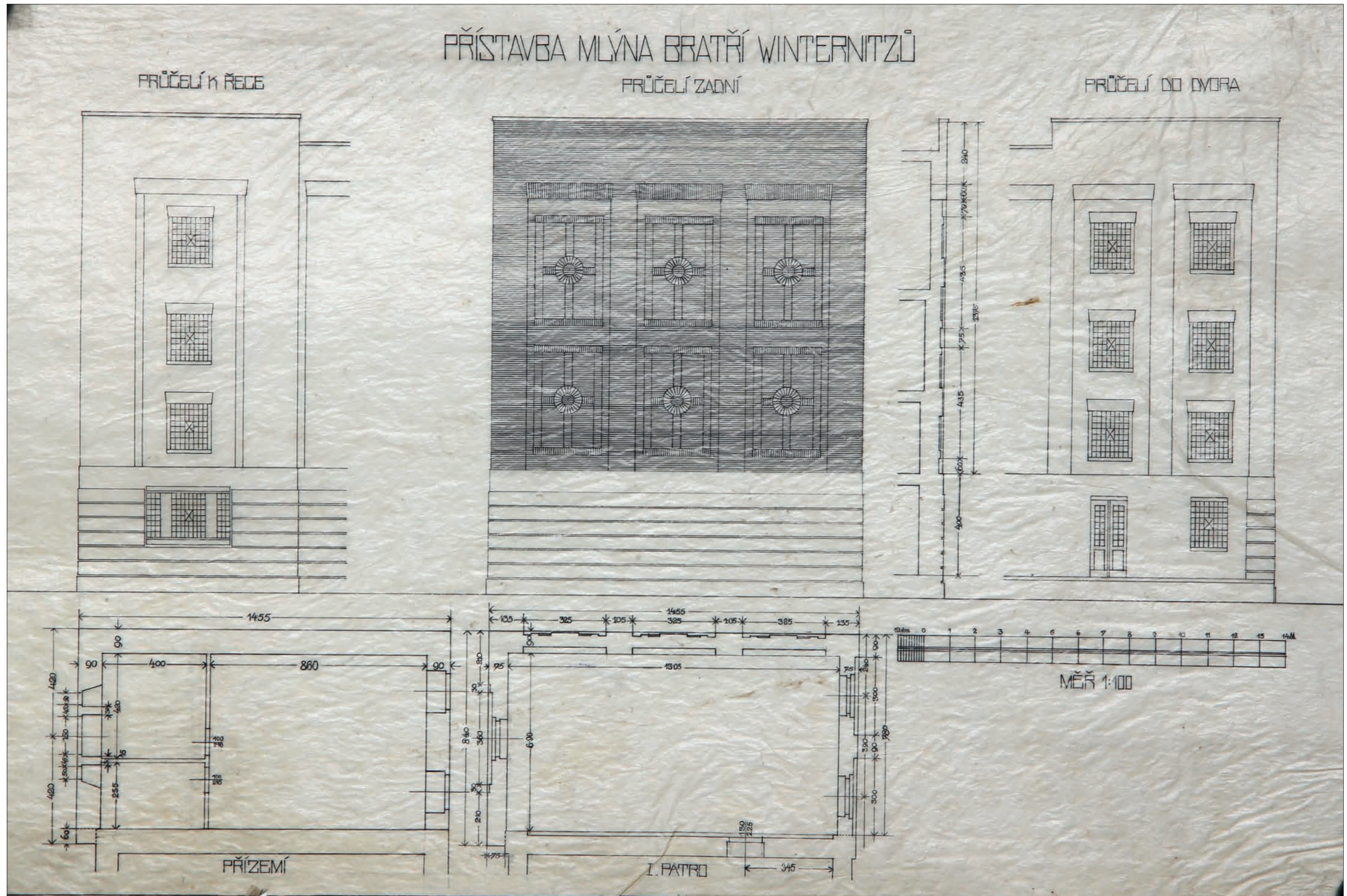
1. Turbínový mlýn bratří Winternitzů, Josef Gočár 1910, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
2. Přístavba mlýna bratří Winternitzů, sine [Josef Gočár], sine data [1915], Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
3. Turbínový mlýn bratří Winternitzů v Pardubicích, sine [Josef Gočár], sine data [1919], Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
4. Přístavba mlýna bratří Winternitzů, sine [Josef Gočár], 1919, nerealizovaná verze nástavby, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
5. Přístavba skladiště, Ak. arch. Karel Řepa, Stavoprojekt, 1950, Pohled na východní průčelí, nerealizovaný projekt, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T144/56
6. Přístavba skladiště, Ak. arch. Karel Řepa, Stavoprojekt, 1950, Podélný řez s pohledem od západu, nerealizovaný projekt, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T144/56
7. Přístavba skladiště, Ak. arch. Karel Řepa, Stavoprojekt, 1950, Půdorys přízemí, nerealizovaný projekt, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T144/56
8. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, pohled západní, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
9. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys sklepa, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
10. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys přízemí, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
11. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 1. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
12. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 2. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
13. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 3. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
14. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 4. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
15. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, pohled západní, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
16. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, pohled východní, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
17. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, pohled severní, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
18. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys suterénu, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
19. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys přízemí, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
20. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 1. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
21. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 2. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
22. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 3. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
23. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 4. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
24. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, příčný řez traktem schodiště, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
25. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, příčný řez traktem skladu, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
26. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, příčný řez traktem sila, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
27. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, podélný řez silem, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58
28. Fotografie pořízená z mostu, celkový pohled na mlýn se vstupní branou, sine data, cca 1926, , Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár
29. Pohled na moučné silo z mlýnského dvora od východu, stav k roku 2012
30. Fotografie pořízená z mostu, celkový pohled na mlýn, 2012
31. Pohled na moučné silo z mlýnského dvora od východu, stav k roku 2012
32. Pohled do interiéru přízemí moučného sila od jihu, stav k roku 2012
33. Pohled do interiéru moučného sila od jihu, stav k roku 2020
34. Pohled do interiéru přízemí moučného sila od jihu, stav k roku 2012
35. Pohled do interiéru moučného sila od jihu, stav k roku 2020

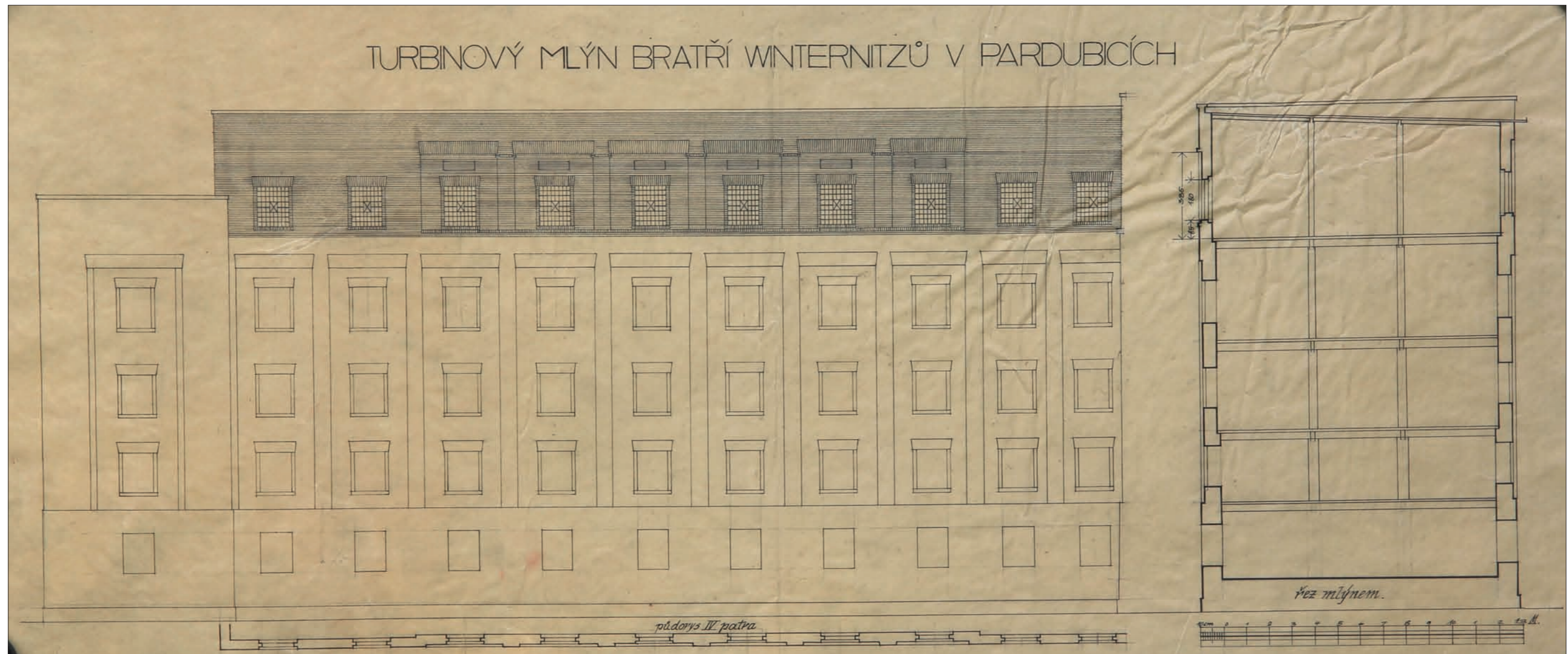
36. Turbinový mlýn bratří Winternitzů, Josef Gočár 1910, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár

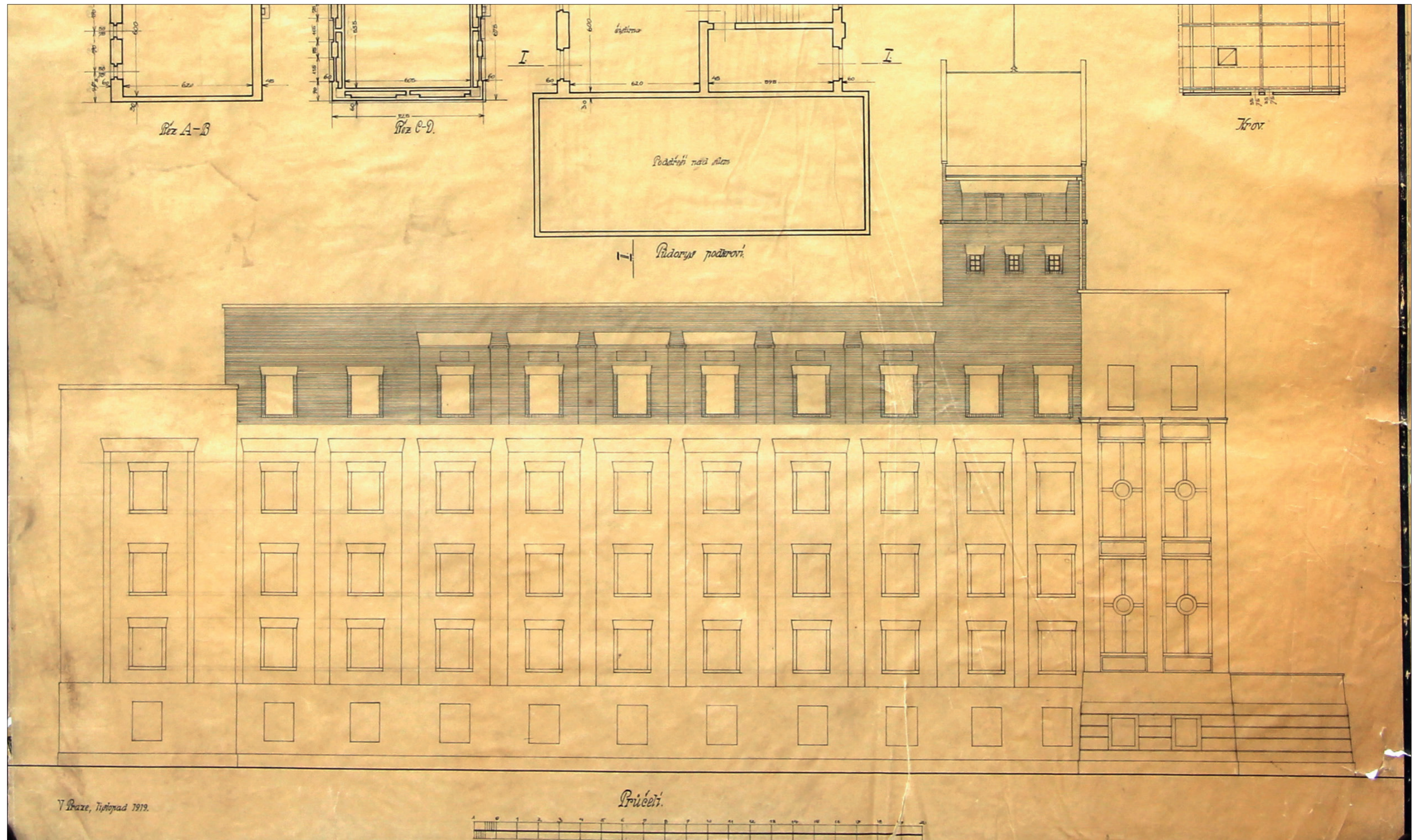
37. Přístavba mlýna bratří Winternitzů, sine [Josef Gočár], sine data [1915], Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár

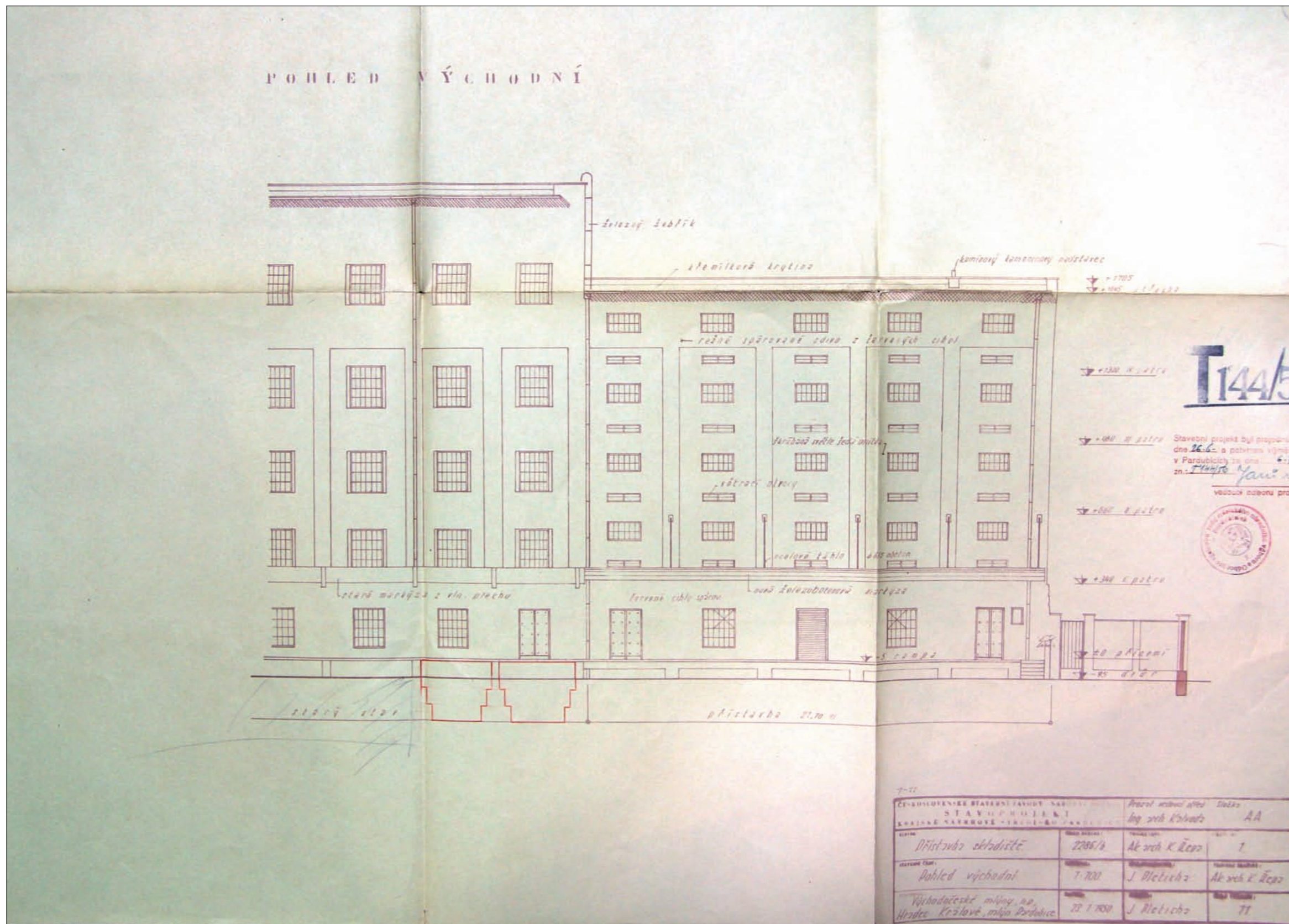
38. Turbinový mlýn bratří Winternitzů v Pardubicích, sine [Josef Gočár], sine data [1919], Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár

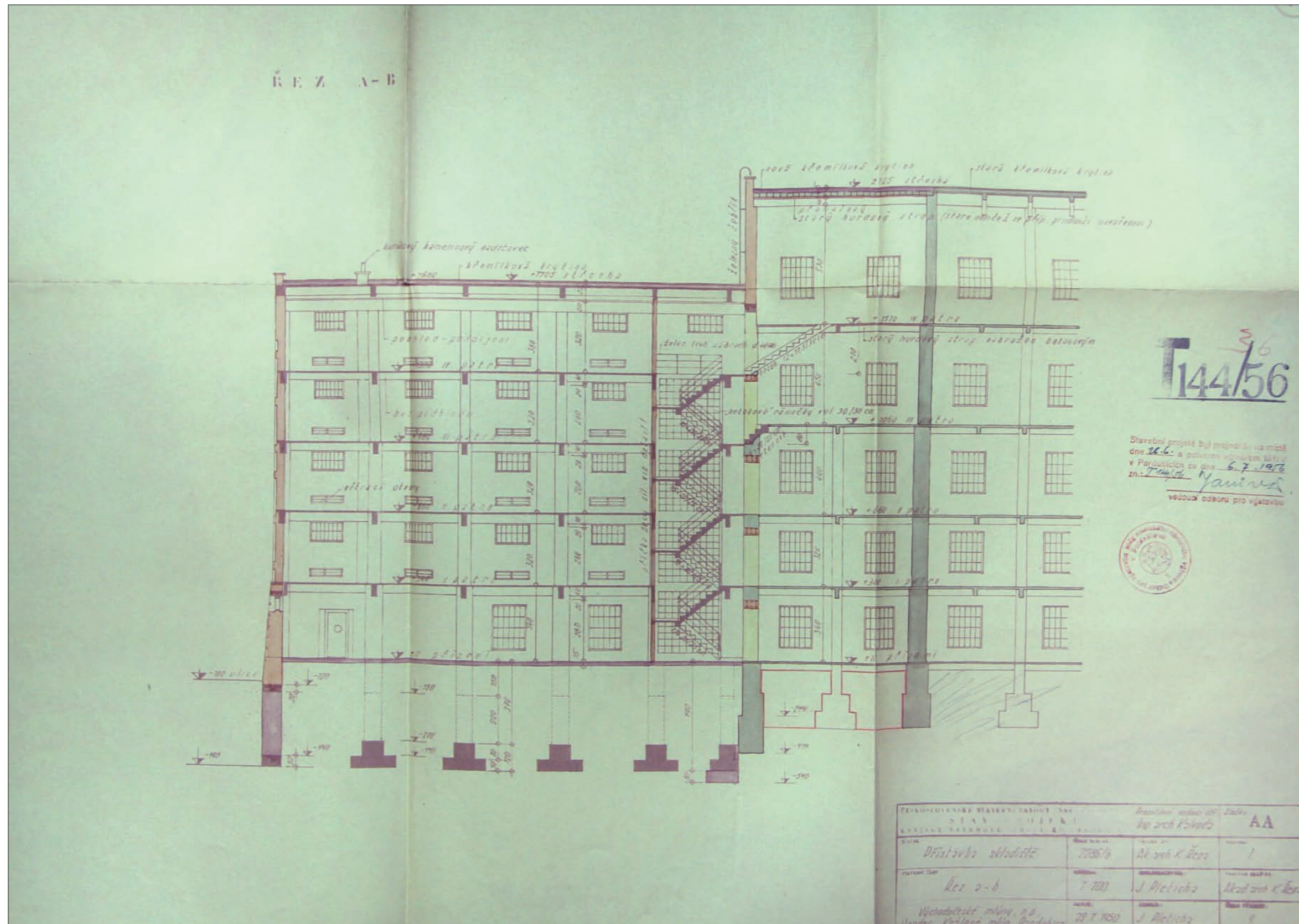
39. Přístavba mlýna bratří Winternitzů, sine [Josef Gočár], 1919, nerealizovaná verze nástavby, Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár

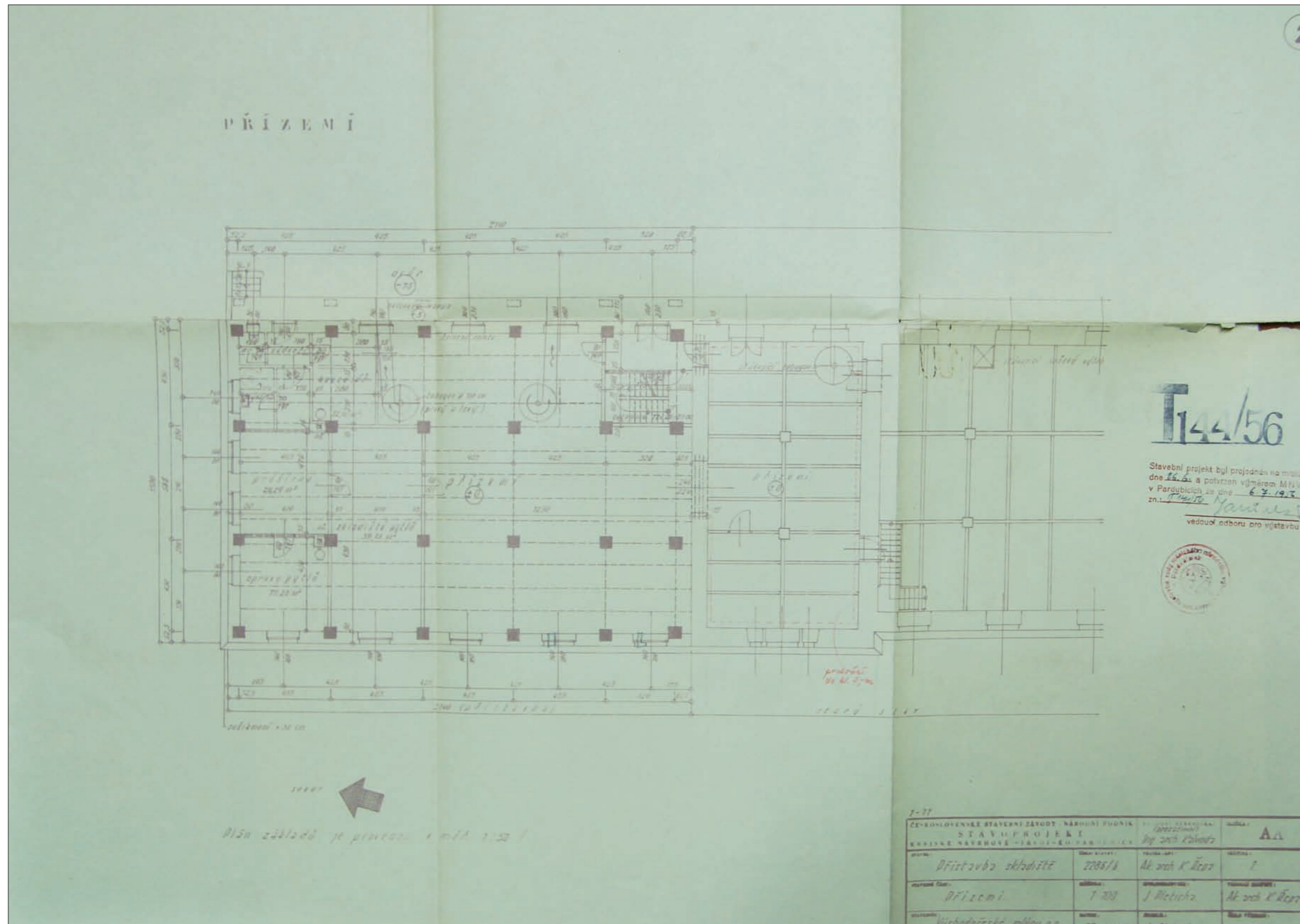
40. Přístavba skladiště, Ak. arch. Karel Řepa, Stavoprojekt, 1950, Pohled na východní průčelí, nerealizovaný projekt, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T144/56

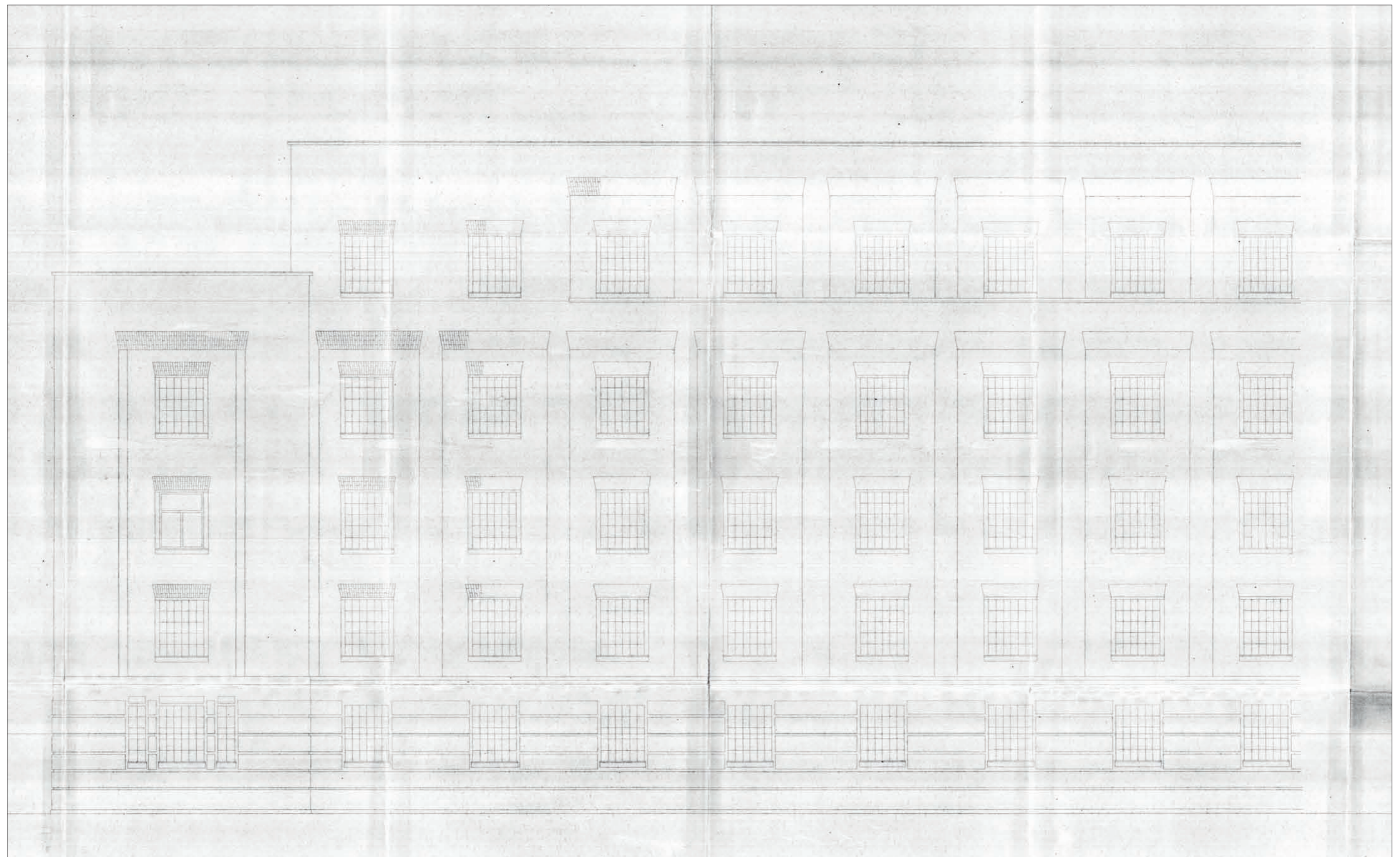
41. Přístavba skladiště, Ak. arch. Karel Řepa, Stavoprojekt, 1950, Podélný řez s pohledem od západu, nerealizovaný projekt, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T144/56

42. Přístavba skladiště, Ak. arch. Karel Řepa, Stavoprojekt, 1950, Půdorys přízemí, nerealizovaný projekt, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T144/56

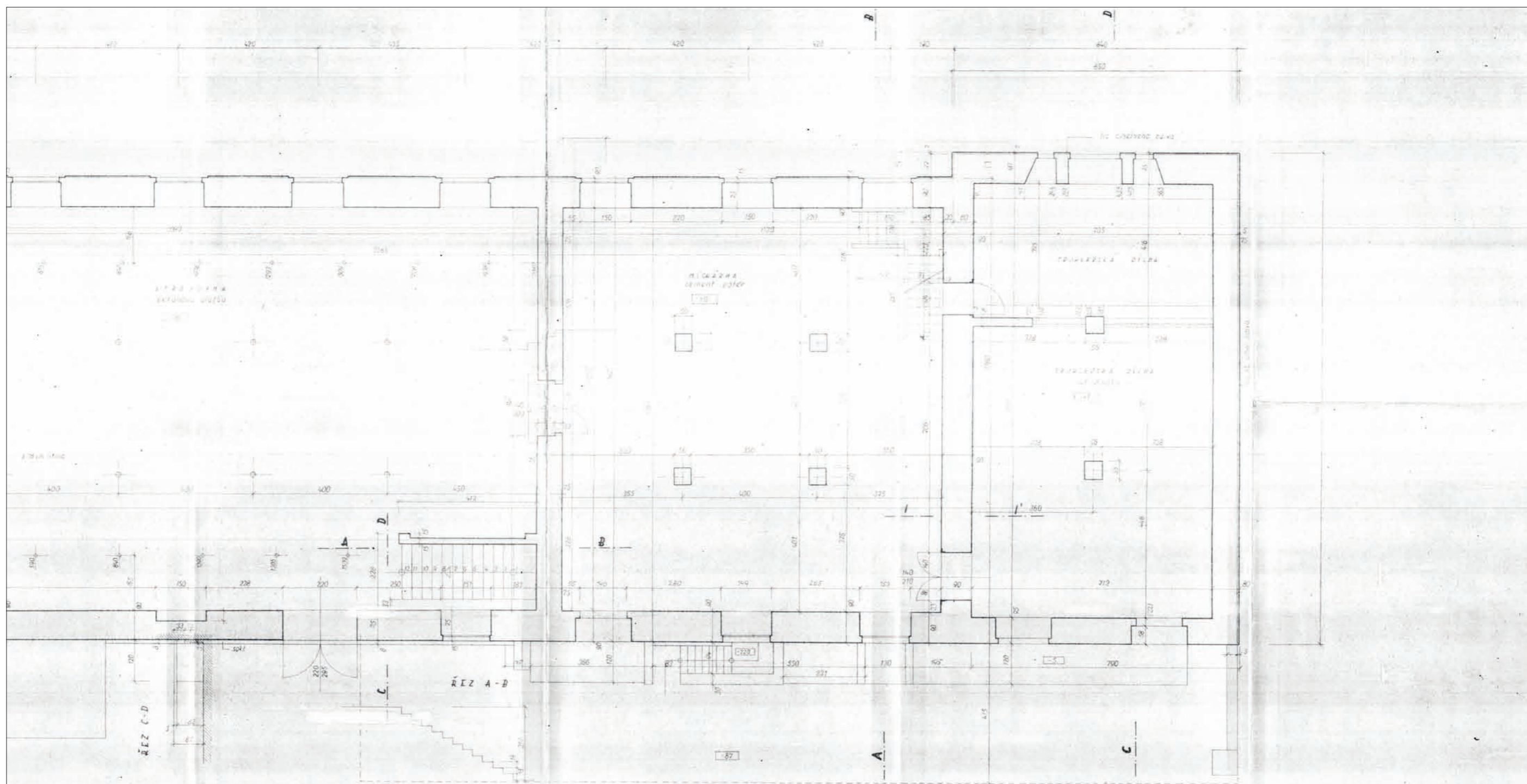

43. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, pohled západní, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

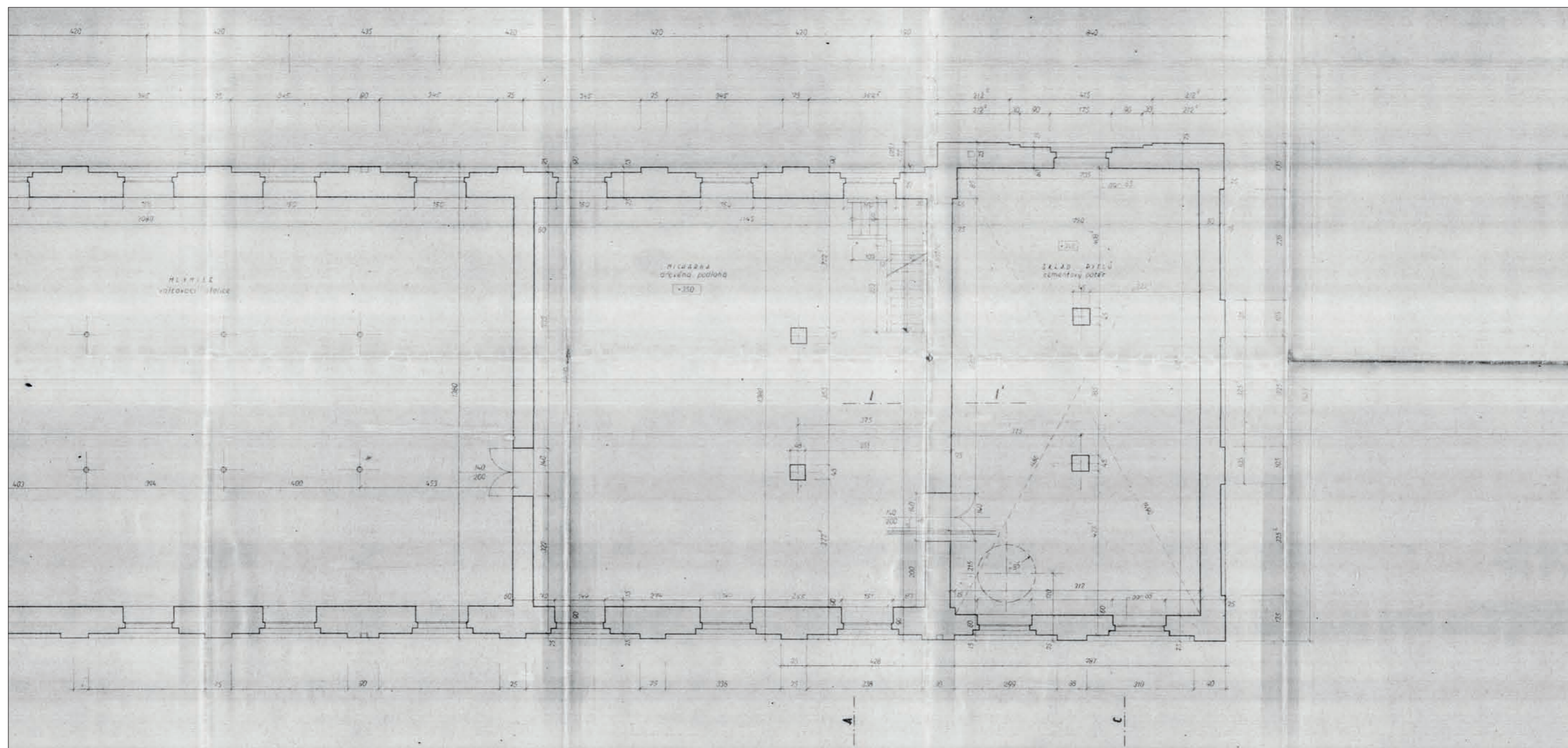

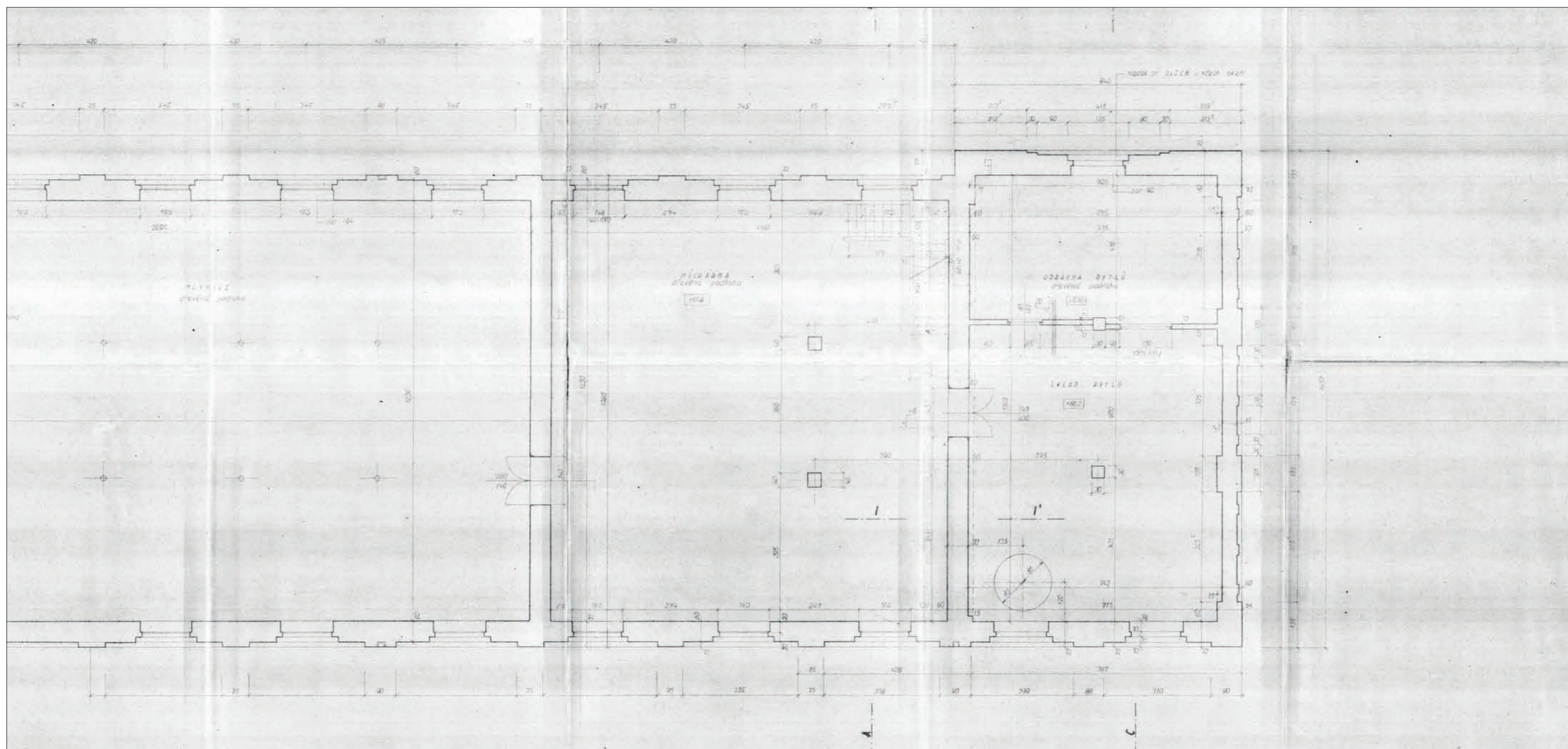
45. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys přízemí, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

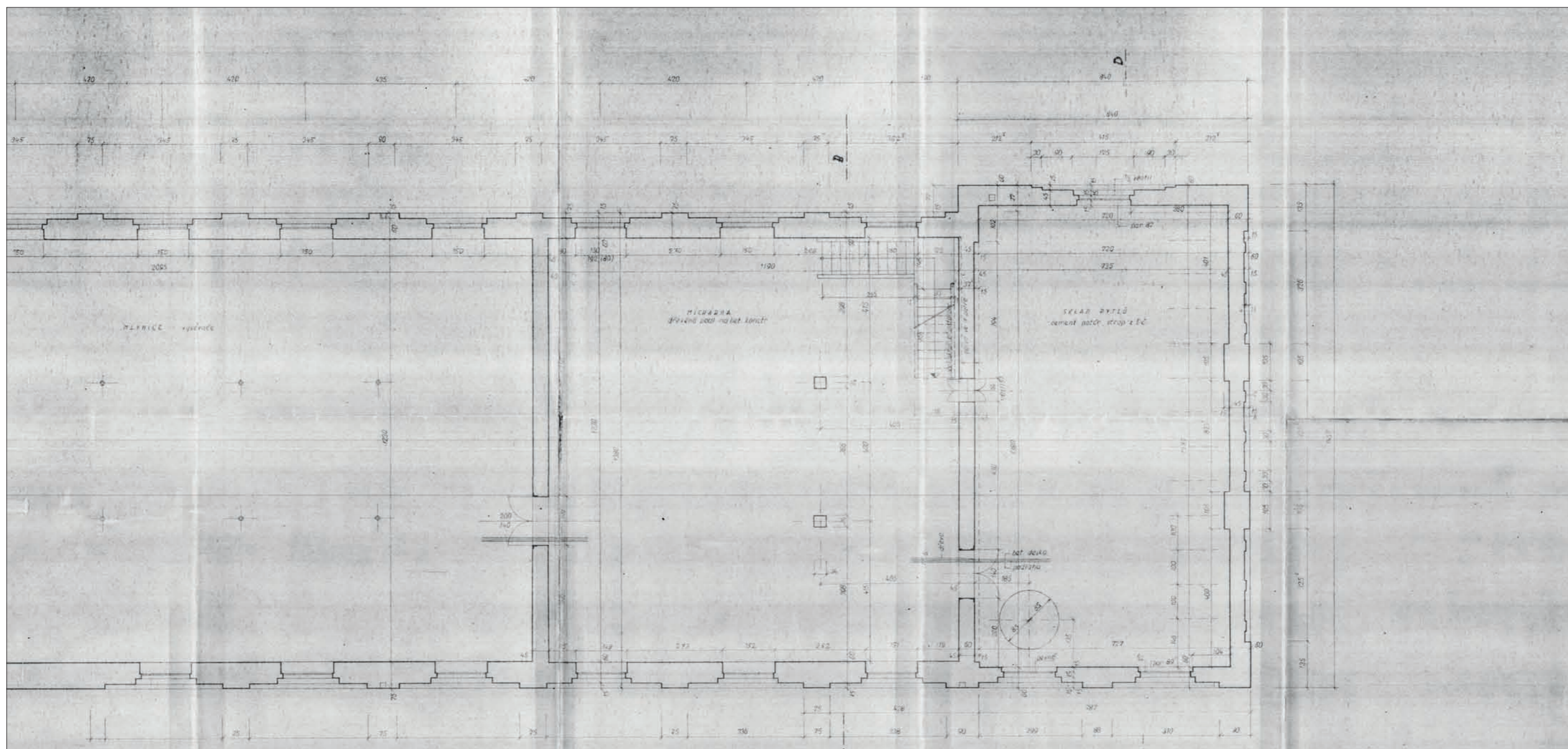
46. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 1. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

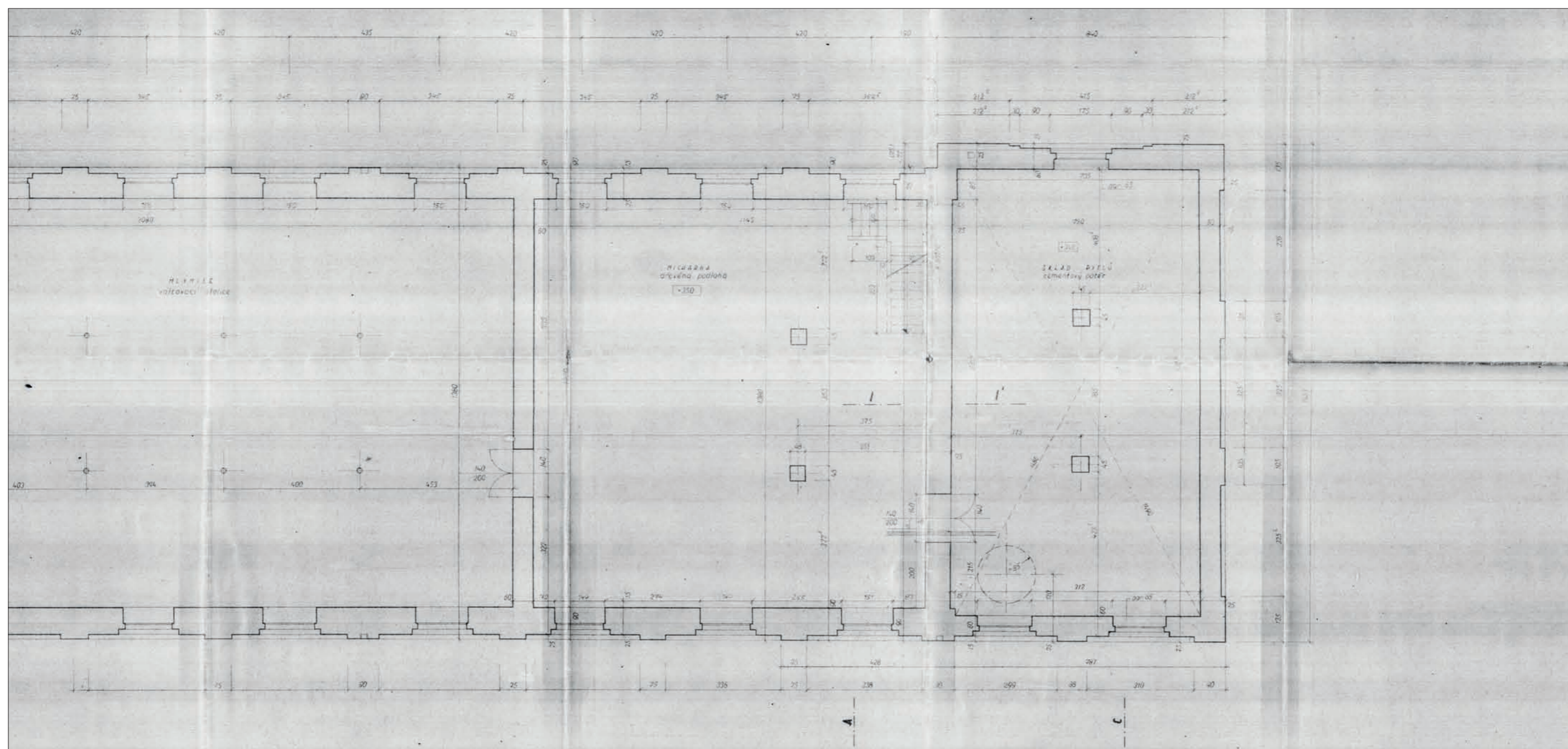
47. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 2. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

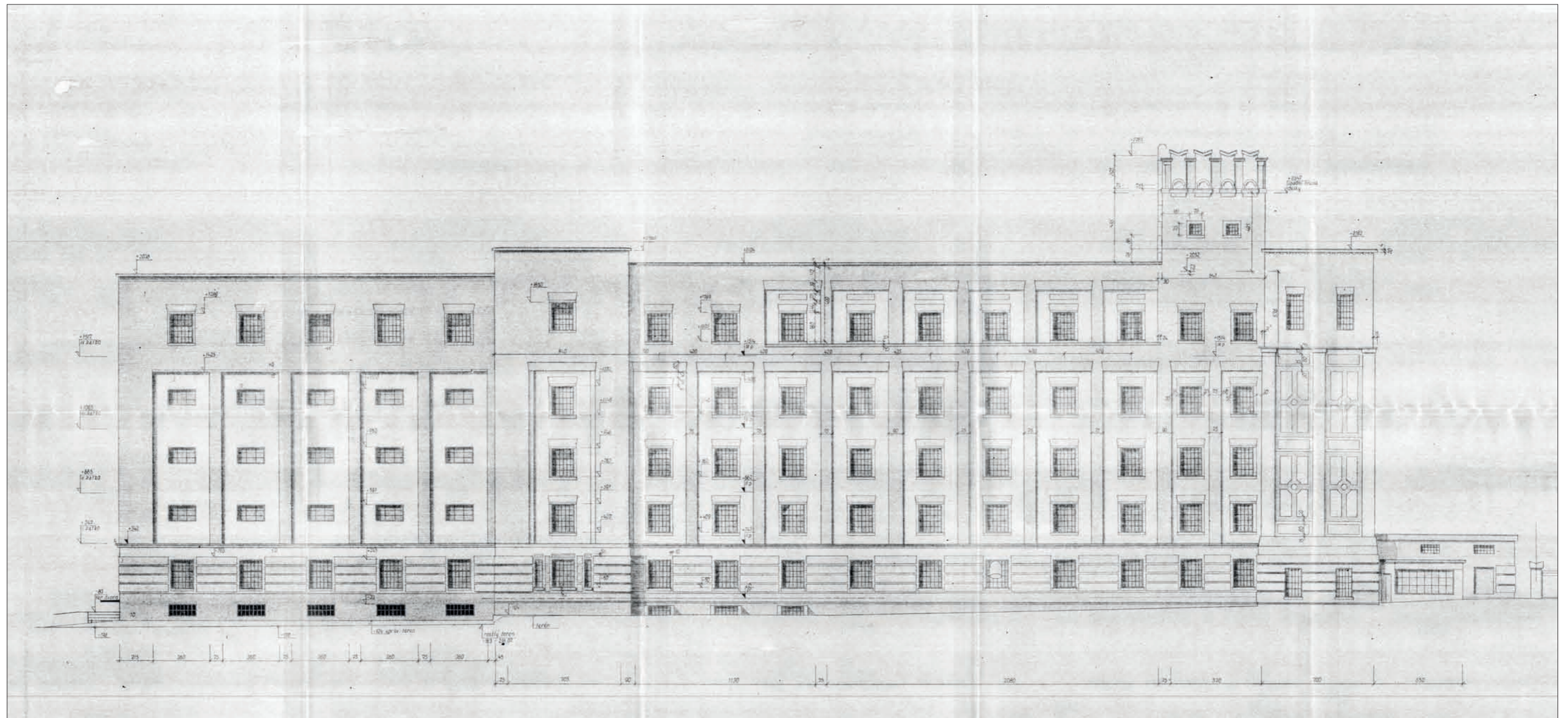
48. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 3. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

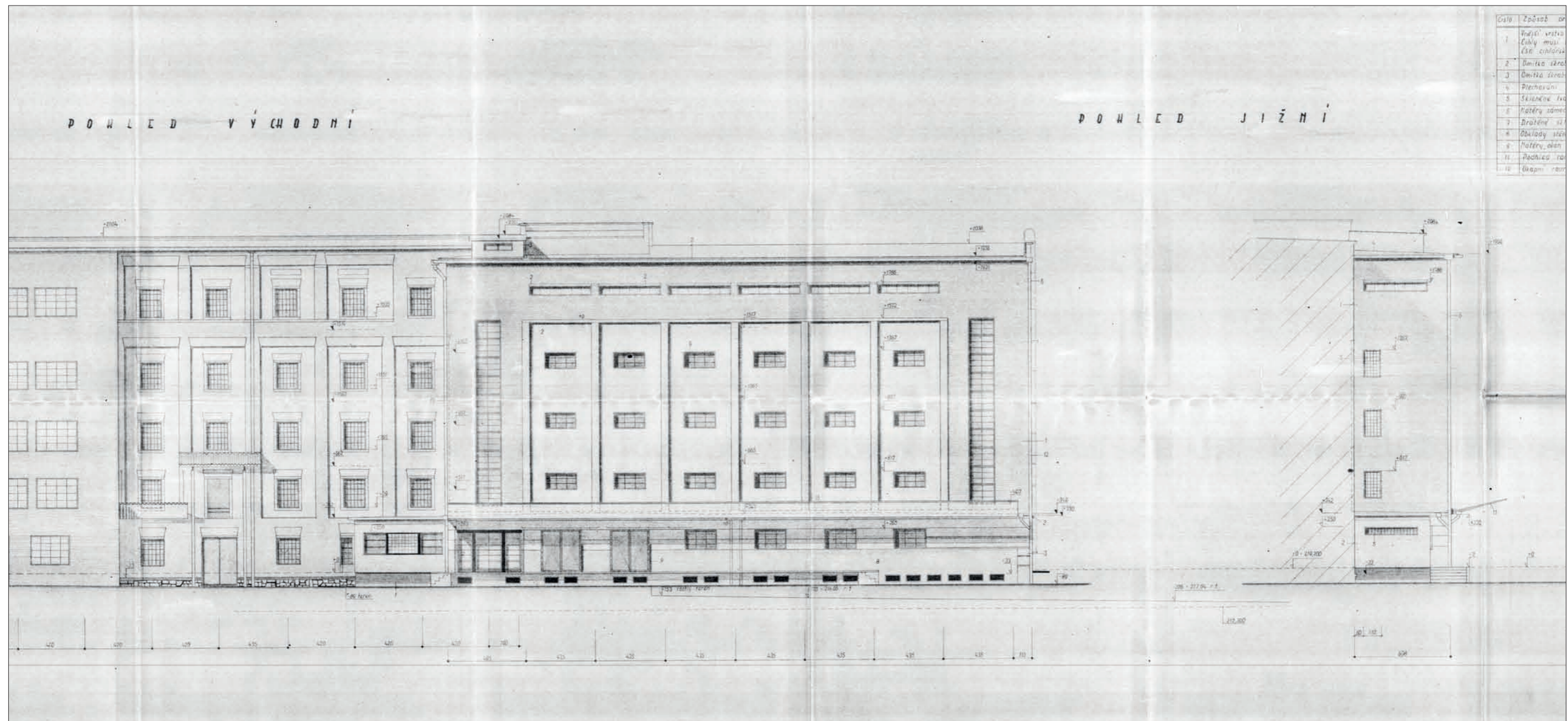
49. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - starý stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 4. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

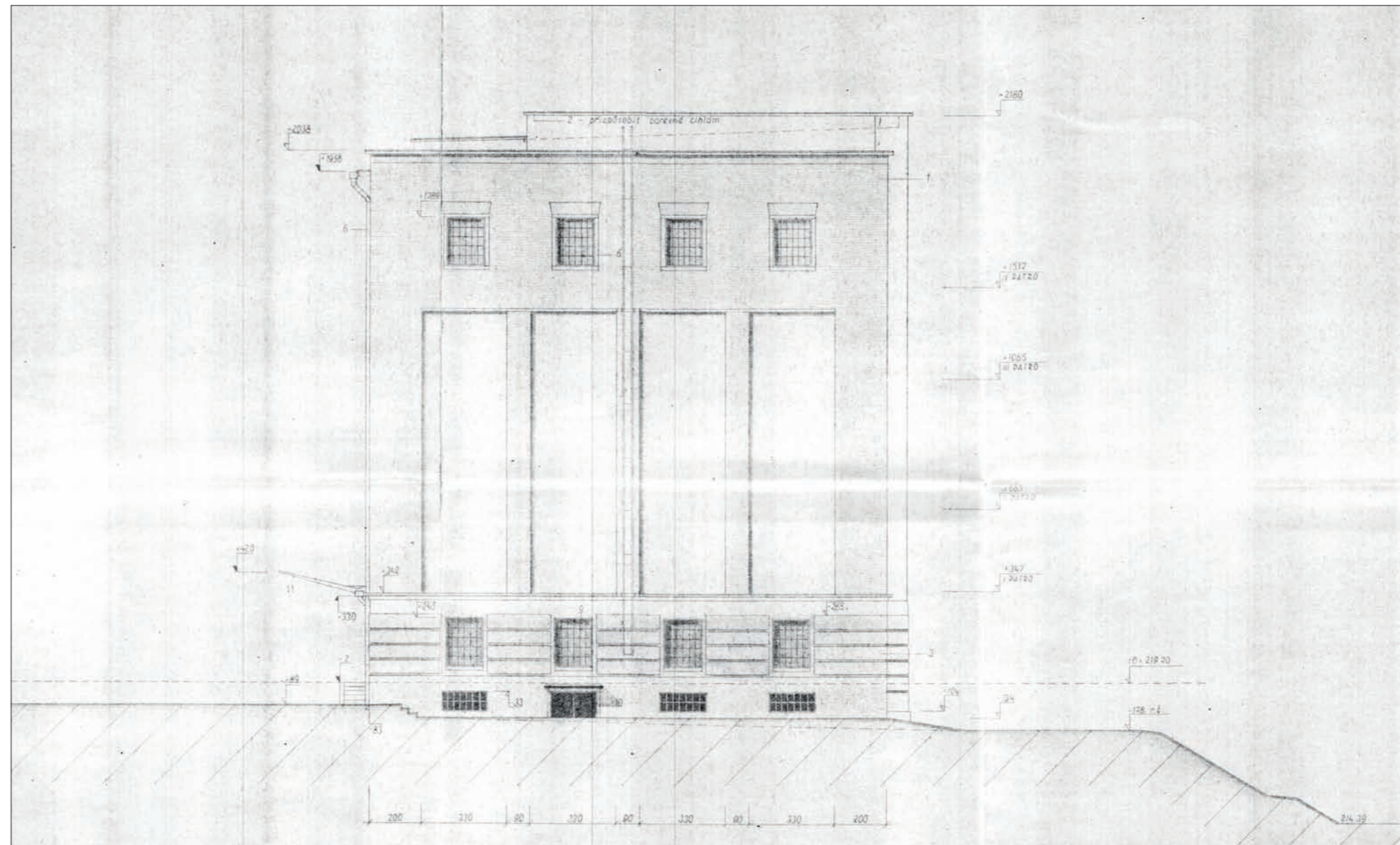
50. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, pohled západní, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

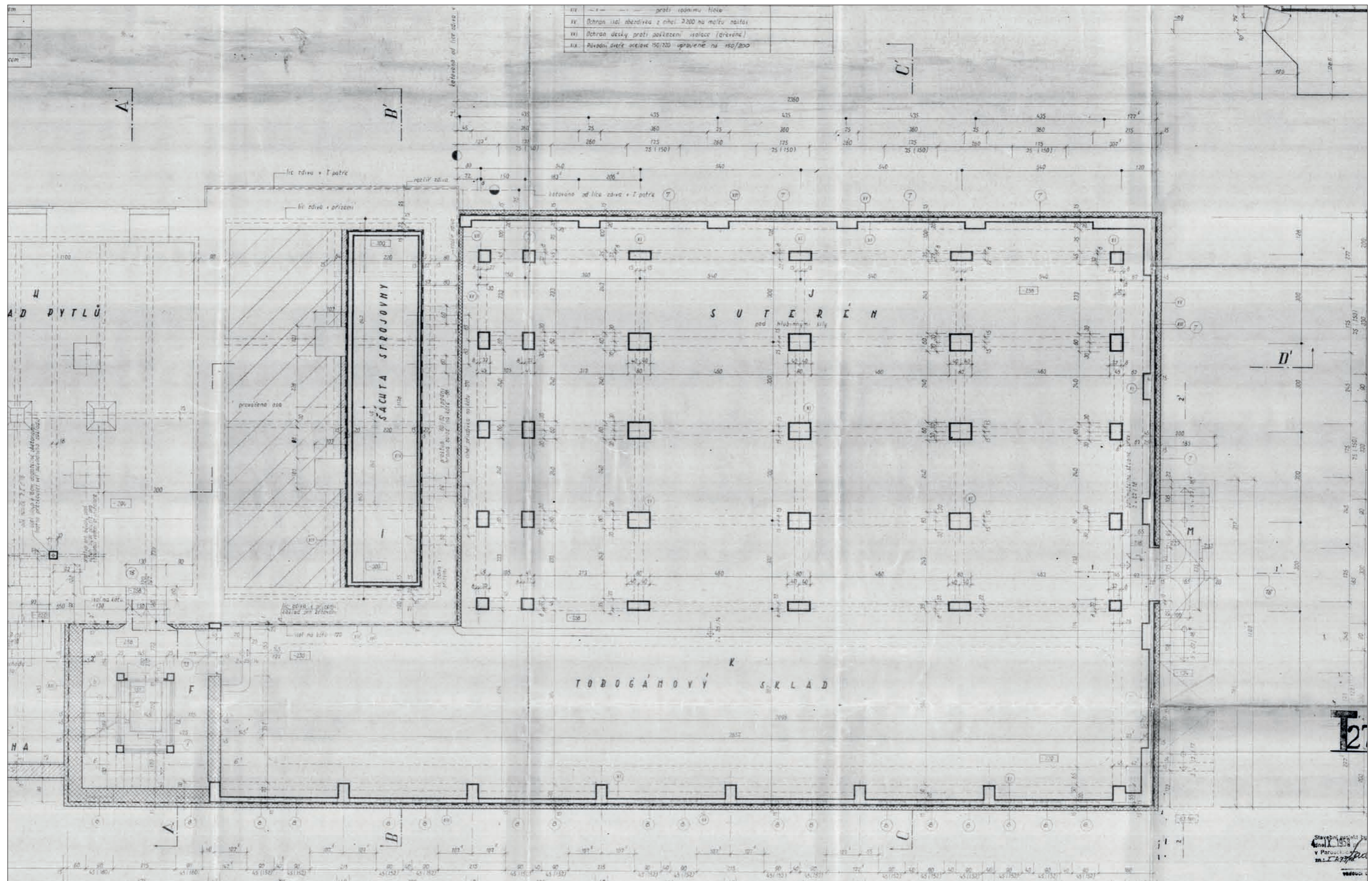
51. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, pohled východní, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

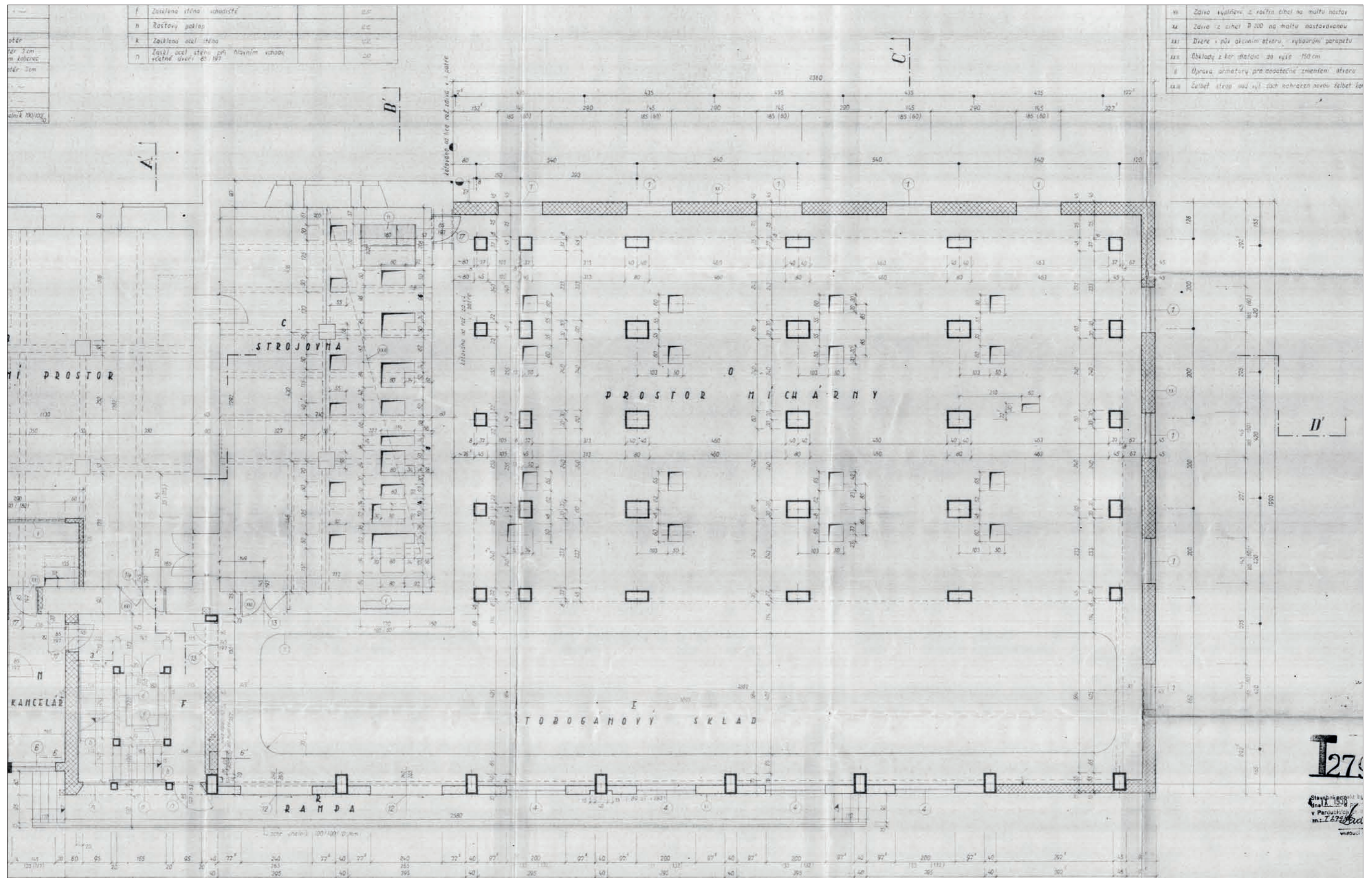
52. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, pohled severní, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

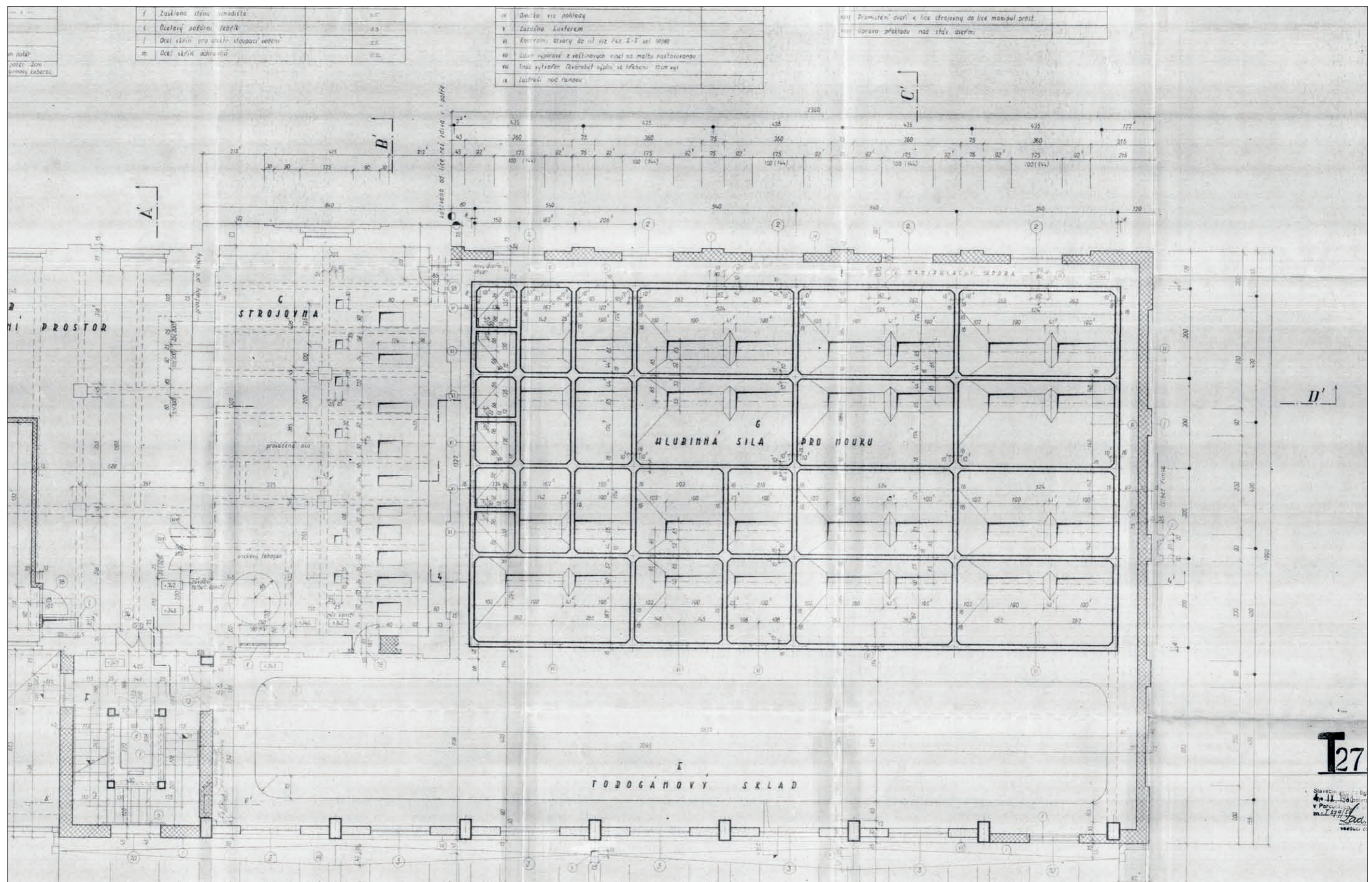
53. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys suterénu, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

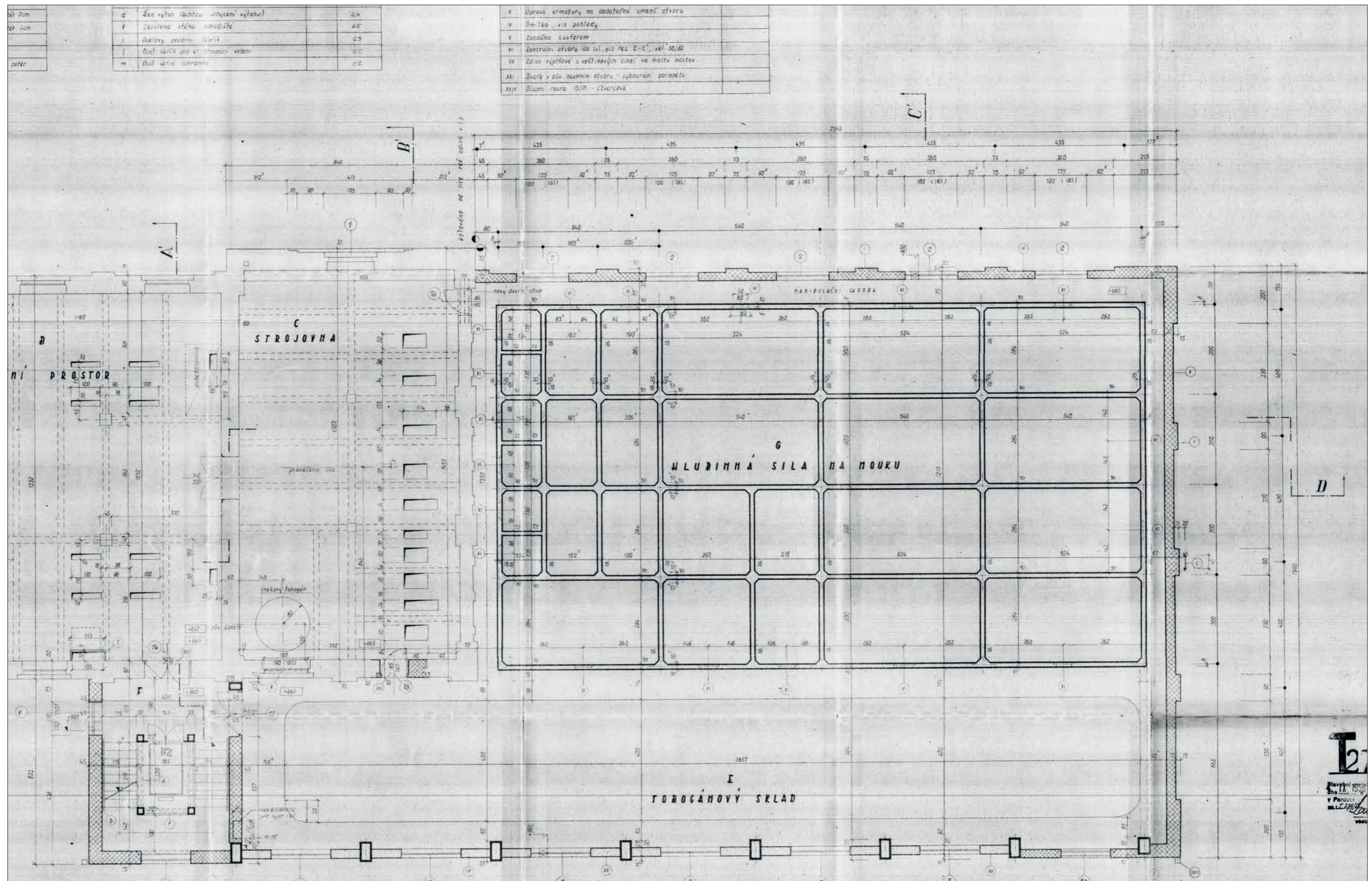
54. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys přízemí, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

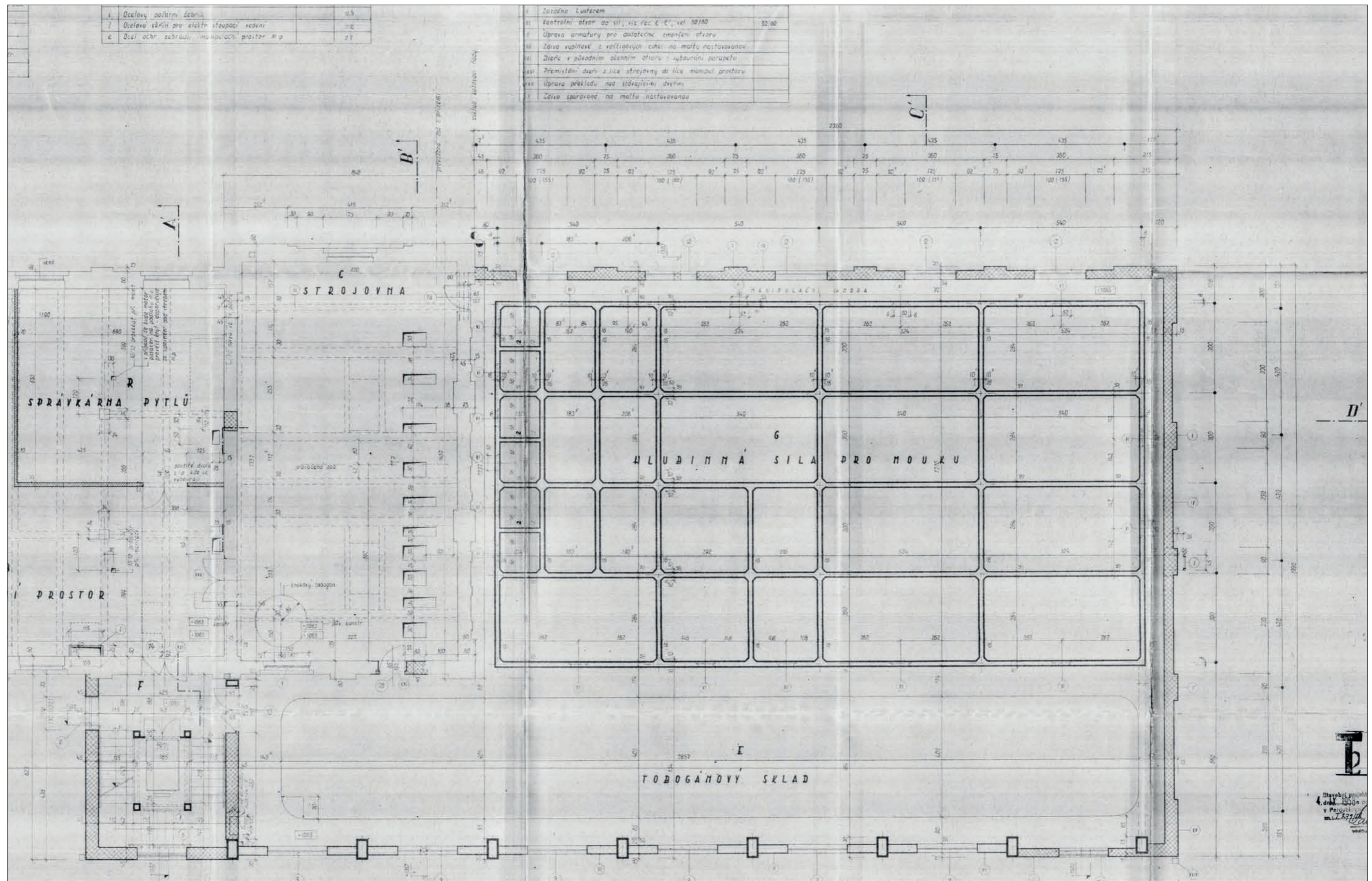
55. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 1. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

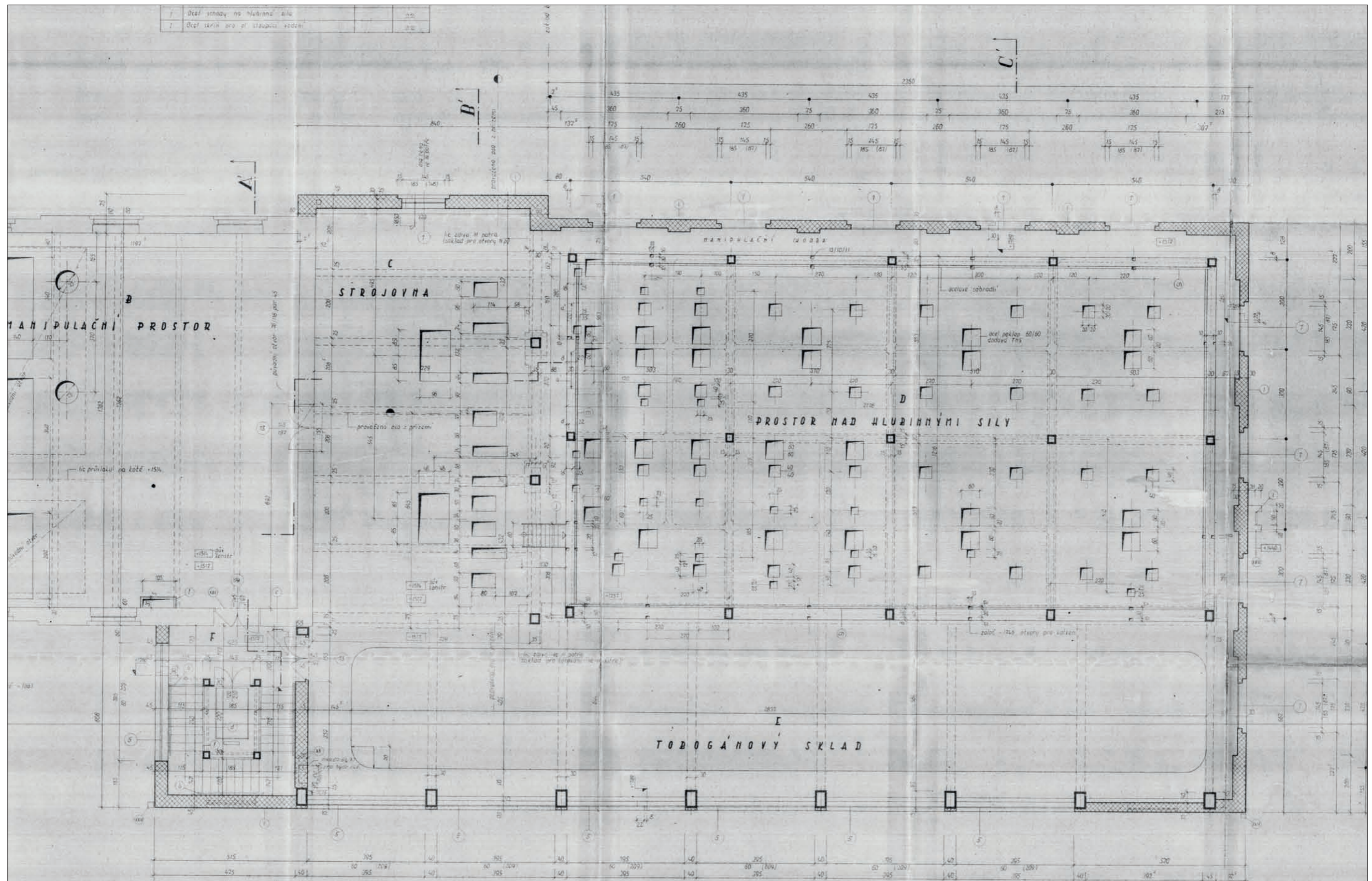
56. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 2. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

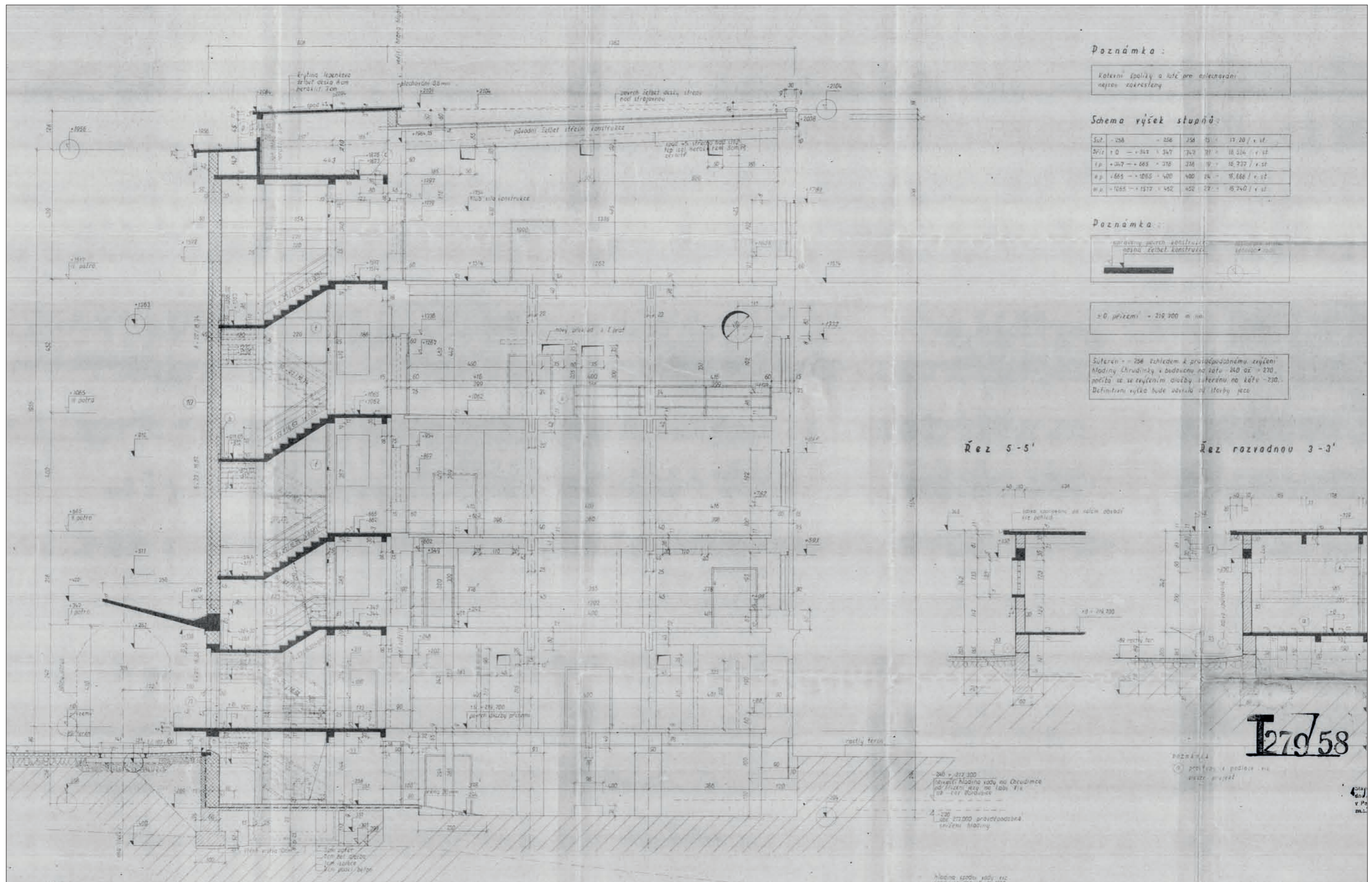
57. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 3. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

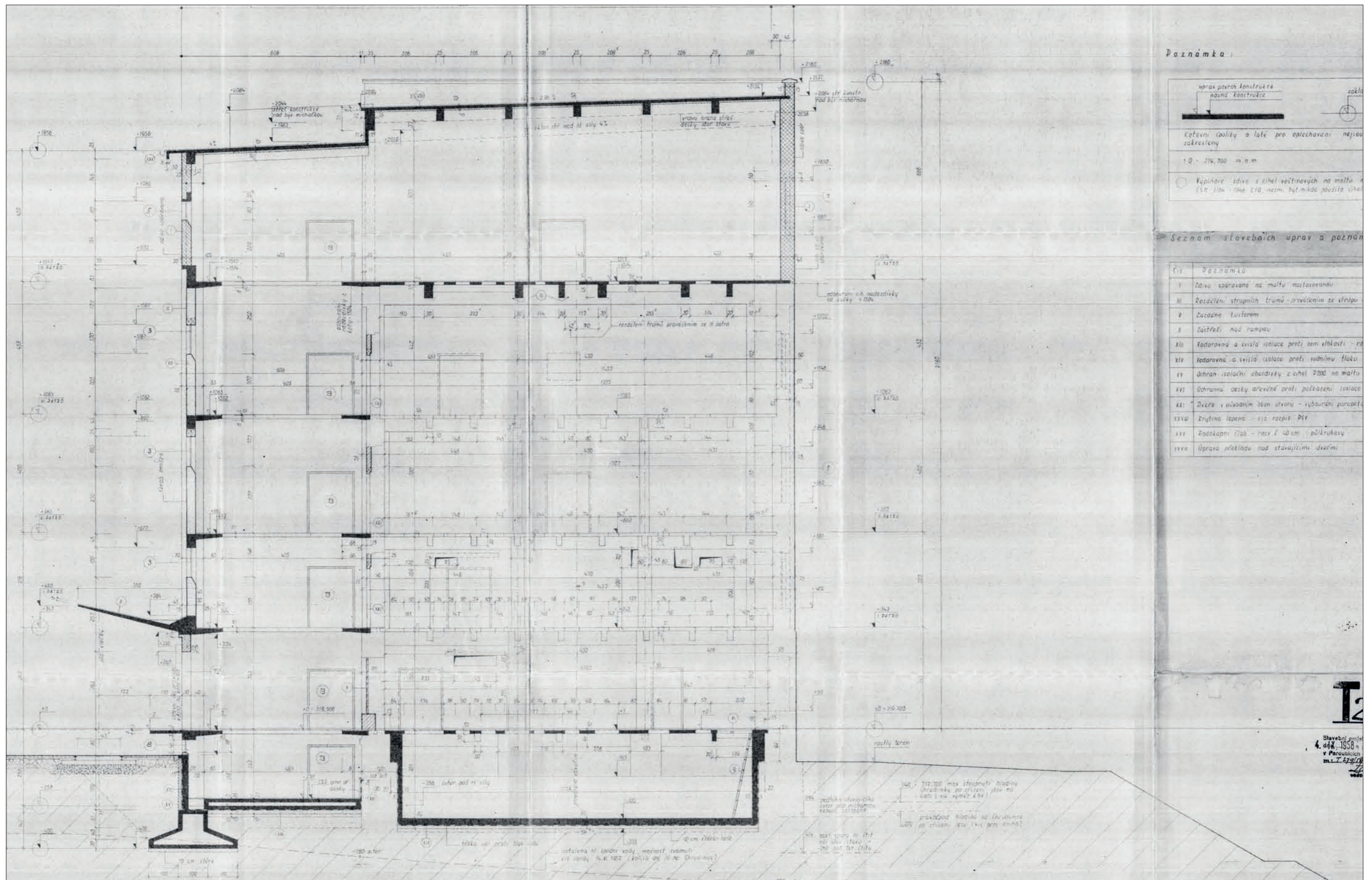
58. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, půdorys 4. patra, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

59. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, příčný řez traktem schodiště, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

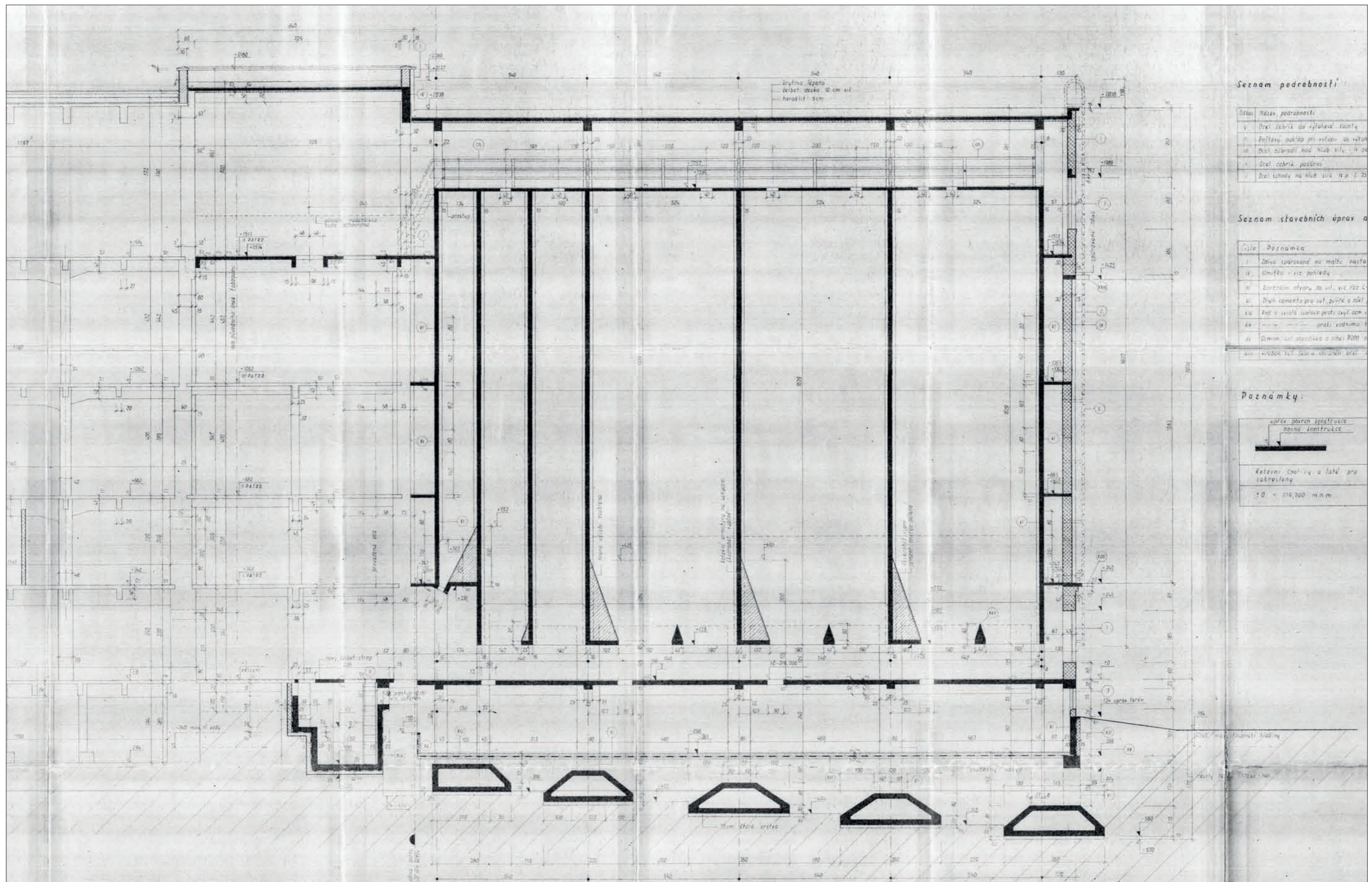

60. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, příčný řez traktem skladu, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

62. Mlýn Pardubice. Plány severní přístavby - nový stav, Pardubické mlýny a pekárny np. Pardubice 1958, podélný řez silem, Archiv stavebního úřadu Mm Pardubic, složka BP 436/I, T279/58

63. Fotografie pořízená z mostu, celkový pohled na mlýn se vstupní branou, sine data, cca 1926, , Archiv muzea stavitelství a architektury NTM v Praze, Fond Josef Gočár

64. Fotografie pořízená z mostu, celkový pohled na mlýn, 2012

65. Pohled na moučné silo z mlýnského dvora od východu, stav k roku 2012

66. Pohled na moučné silo z mlýnského dvora od východu, stav k roku 2012

67. Pohled do interiéru přízemí moučného síla od jihu, stav k roku 2012

69. Pohled do interiéru přízemí moučného síla od jihu, stav k roku 2012

68. Pohled do interiéru moučného síla od jihu, stav k roku 2020

70. Pohled do interiéru moučného síla od jihu, stav k roku 2020